

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI**

**ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNDE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
YÖNLENDİRMEDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER VE OKUL
YÖNETİMİNİN ETKİSİ**

122263

YÜKSEK LİSANS TEZİ

122263

**Hazırlayan
Ahmet YILMAZ**

**TC YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

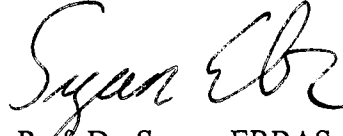
**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Osman KAFADAR**

Çanakkale-2002

ONAY

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Ahmet YILMAZ'a ait, Anadolu Öğretmen Liselerinde Öğretmenlik Mesleğine Yönlendirmede Etkili Olan Faktörler ve Okul Yönetiminin Etkisi adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Suzan ERBAŞ

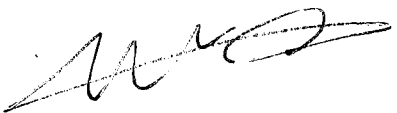
Üye: Doç. Dr. R. Cengiz AKÇAY

Üye (Danışman) : Yrd. Doç. Dr. Osman KAFADAR

Üye: Yrd. Doç. Dr. Halil IŞIK

Üye: Yrd. Doç. Dr. Salih UŞUN

ÖZET

Bu araştırmanın problemi, Anadolu Öğretmen Liselerinde öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve bunların içinde okul yöneticileri ile meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin etkisini belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için yöneticilere, meslek bilgisi dersi öğretmenlerine ve hazırlık ile 11. sınıf öğrencilerine görüşlerini belirlemek amacıyla dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır.

Araştırmada konu ve amaçlara uygunluğu nedeniyle tarama modeli kullanılmış olup mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Literatür taraması yapılarak. Anadolu Öğretmen Liseleri ile ilgili klavuzlar incelenmek suretiyle hazırlanan anket, Ege Bölgesi'nde bulunan 16 Anadolu Öğretmen Lisesinden kota örnekleme yoluyla seçilmiş, 6 Anadolu Öğretmen Lisesindeki 22 yönetici, 14 meslek bilgisi dersleri öğretmeni, 165 hazırlık sınıfı ve 191 11. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Anket maddelerine verilen cevapların 1. bölümdeki kişisel bilgilerle ilgili olarak analizinde; frekans (f), yüzde (%), teknikleri, 2. bölümdeki maddelerin analizinde ise frekans (N), yüzde (%), standart sapma (S), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve ikili değişkenlerin karşılaştırılmasında t-test tekniği kullanılmıştır. İkili değişkenler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için anlamlılık düzeyi p:0.05 alınmıştır.

Bulgular neticesinde, yöneticilerin görüşleriyle ilgili olarak anket maddelerine verdikleri cevapların genel ortalaması çoğunlukla düzeyinde, MBDÖ'nin genel ortalaması çoğunlukla düzeyinde, hazırlık sınıfı öğrencilerinin genel ortalaması çoğunlukla düzeyinde, 11. sınıf öğrencilerinin genel ortalaması arasında düzeyindedir. Araştırmanın tanımlar kısmında açıklandığı gibi yönetici, MBDÖ ve hazırlık sınıfı öğrencilerinin genel ortalamasının $\bar{X}=2.50$ ve üzerinde çıkması görüşlerini "yeterli" düzey sınırları içinde, 11. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=2.49$ ve altında olması "yetersiz" düzey sınırları içinde olduğunu göstermektedir.

Bu sonuçlar, Anadolu Öğretmen Liseleri öğrencilerini öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

ABSTRACT

The subject of this research is to determine the effect of the teachers and professional managers and the factors that are effective in leading the students to teach in Anatolian Teacher Lycee. To materialize this goal the attitudes are measured with four intervals has been applied on prep-class and 11th class students and the teachers for professional information in order to detect their ideas.

The survey model has been used in the research because of its convenience for topic and goal, so the status was tried to be emerged. The literature search was done. The survey which was prepared by checking the guide about the Anotolian Teacher Lycee was chosen by quota sample from 16 Anotolian Teacher Lycee in the Aegean Region and applied on 22 managers, 14 teachers for vocational information, 165 prep-classes and 191 11th class students in 6 Anotolian Teacher Lycee. To analyze the personal information in the first section of the answers given for the items in the public survey; frequency (f), percentage (%), techniques; and to analyze the items in the second section; frequency (f), percentage (%), standart deviation (S), aritmetical average ($\bar{X}$), were used. To compare the double variables, the test technique was used too. The meaningfulness level was taken as p:0.05 so as to determine the difference between double variables whether it were meaningful or not.

As a consequence of the findings, the general average of the answers which was related to the managers' ideas in the public survey items, was the "mainly" sufficient level, the general average of the teachers for the professional information was the "mainly" sufficient level, the general average of the prep-class students was the "mainly" sufficient level and the general average with the "mainly" sufficient level and the general average

of the 11th class students was the “sometimes” insufficient level. As it was specified in the definition section of the research, the general average is $\bar{X}=2.50$ and its over for the manager, the teachers for vocational information and the prep-class students show that their ideas are within the limits of “sufficient level” and the general average is $\bar{X}=2.49$ and its below for 11th class students shows that their ideas are within the limits of “insufficient level”.

These results support the fundamental aim of the research; it expresses that these factors lead the students of Anatolian Teacher Lycee to the job of teaching.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
ÖNSÖZ	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM:GİRİŞ	1
1.1. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Tarihsel Gelişimine Bir Bakış	2
1.1.1. Cumhuriyet Döneminden Önce öğretmen Okulları ve Öğretmen Yetiştirme.....	3
1.1.1.1. Darülmualimin-i Rüşdi.....	4
1.1.1.2. Darülmualimin Nizamnamesi.....	5
1.1.1.3. Darülmualimin-i Sıbyan.....	6
1.1.1.4. Maarifi Umumiye Nizamnamesi.....	7
1.1.1.5. Darülmualimat.....	8
1.1.1.6. Darülmualimin-i Aliye.....	9
1.1.1.7. Darülamaliyat.....	10
1.1.1.8. İkinci Meşrutiyet Dönemindeki Çabalar.....	10
1.1.1.9. Yaygın Eğitim Kurumlarında Öğretmen Yetiştirme.....	12
1.1.2. Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Okulları ve Öğretmen Yetiştirme.....	13
1.1.2.1. Köy Muallim Mektepleri.....	16
1.1.2.2. Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü.....	16
1.1.2.3. Köy Eğitim Kursları.....	18
1.1.2.4. Köy Enstitüleri ve Yüksek Köy Enstitüsü.....	19
1.1.2.5. Ortaöğretime Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri.....	21
1.1.2.6. Yüksek Öğretmen Okulları.....	23

1.1.2.7. Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri.....	24
1.1.2.8. İlköğretmen Okulları.....	25
1.1.2.9. Öğretmen Liseleri.....	26
1.1.2.10. Öğretmen Yetiştirmede Üniversite Sistemine Geçiş.....	27
1.1.2.11. Anadolu Öğretmen Liseleri ve Öğrencileri Yönlendirme.....	31
1.2. Meslek Seçme ve Öğrencileri Yönlendirme.....	37
1.2.1. Yönlendirmede Ailenin Etkisi.....	38
1.2.2. Eğitim Kurumlarında Öğrencileri Yönlendirme.....	40
1.3. İlgili Araştırmalar.....	43
1.4. Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	47
1.5. Araştırmanın Önemi.....	48
1.6. Tanımlar.....	48
İKİNCİ BÖLÜM:YÖNTEM.....	50
2.1. Araştırma Modeli.....	50
2.2. Evren ve Örneklem	50
2.3. Verilerin Toplanması.....	53
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	55
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:BULGULAR VE YORUMLAR.....	57
3.1. Yönetici ve MBDÖ İle İlgili Kişisel Bulgular.....	57
3.2. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bulgular.....	59
3.3. Yönetici ve MBDÖ'nin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	62
3.3.1. Yönetici ve MBDÖ'nin AÖL İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	62
3.3.2. Yönetici ve MBDÖ'nin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	66
3.3.3. Yönetici ve MBDÖ'nin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	69

3.4. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin	
Bulgular ve Yorumlar.....	72
3.4.1. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili	
Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	73
3.4.2. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle	
İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	76
3.4.3. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili	
Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	78
3.4.4. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci	
İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	81
3.4.5. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili	
Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	85
3.5. Yönetici ve MBDÖ'nin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına	
İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	88
3.6. Yönetici ve MBDÖ İle Öğrencilerin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına	
İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	92
3.7. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına	
İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	94
3.8. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine	
Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	101
3.9. Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin	
Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	109
3.10. 11. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin	
Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	111
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:SONUÇ VE ÖNERİLER.....	114
4.1. Sonuç.....	114
4.2 .Öneriler.....	120
KAYNAKÇA.....	123
EKLER.....	130

KISALTMALAR

- AÖL : Anadolu Öğretmen Lisesi
CD : Compact Disk (Dersle İlgili)
KHK : Kanun Hükümünde Kararname
MBDÖ : Meslek Bilgisi Dersleri Öğretmeni
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
METK : Milli Eğitim Temel Kanunu
ÖSS : Öğrenci Seçme Sınavı
ÖYEGM : Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü
TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
TKY : Toplam Kalite Yönetimi
TM : Türkçe Matematik Alanı
TK : Tamamen Katılıyorum
ÇK : Çoğunlukla Katılıyorum
AK : Arasıra Katılıyorum
HK : Hiç Katılmıyorum
Anket : Likert Tipi Dört Dereceli Tutum Ölçeği Anketi

TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Tablo-1AÖL'nde Meslek Bilgisi Alan ve Seçmeli Alan Dersleri.....	34
Tablo-2 Ege Bölgesinde Bulunan AÖL'ndeki Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	51
Tablo-3 Anket Uygulanan AÖL'ndeki Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	52
Tablo-4 Yönetici ve MBDÖ'nin Genel Olarak Cinsiyet Dağılımı.....	53
Tablo-5 AÖL Öğrencilerinin Genel Olarak Cinsiyet Dağılımı.....	53
Tablo-6Yöneticilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	57
Tablo-7 MBDÖ'nin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	58
Tablo-8 Yönetici ve MBDÖ'nin Görevlerine Göre Dağılımları.....	58
Tablo-9 Yönetici ve MBDÖ'nin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	58
Tablo-10 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	59
Tablo-11 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Mezun Olduğu Okullara Göre Dağılımları.....	60
Tablo-12 Hazırlık ve 11. sınıf Öğrencilerinin AÖL'ne Gelmeden Önce Mezun Oldukları Okulun Bulunduğu Yere Göre Dağılımları.....	60
Tablo-13 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL'ne Kayıt Yaptırma Durumuna Göre Dağılımları.....	61
Tablo-14 Yöneticilerin AÖL İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.....	63
Tablo-15 MBDÖ'nin AÖL İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.....	65
Tablo-16 Yöneticilerin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.....	66
Tablo-17 MBDÖ'nin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.....	68

Tablo-18 Yöneticilerin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerine	
Ait Dağılımları.....	70
Tablo-19 MBDÖ'nin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerine	
Ait Dağılımları.....	71
Tablo-20 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili Görüşlerine	
Ait Dağılımları.....	73
Tablo-21 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili Görüşlerine	
Ait Dağılımları.....	75
Tablo-22 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili	
Görüşlerine Ait Dağılımları.....	76
Tablo-23 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili	
Görüşlerine Ait Dağılımları.....	77
Tablo-24 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerine	
Ait Dağılımları.....	78
Tablo-25 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerine	
Ait Dağılımları.....	80
Tablo-26 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili	
Görüşlerine Ait Dağılımları.....	82
Tablo-27 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili	
Görüşlerine Ait Dağılımları.....	84

Tablo-28 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.....	85
Tablo-29 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.....	87
Tablo-30 Yönetici ve MBDÖ'nin AÖL İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	88
Tablo-31 Yönetici ve MBDÖ'nin Eğitim Öğretim süreci İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	90
Tablo-32 Yönetici ve MBDÖ'nin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	91
Tablo-33 Yönetici ve MBDÖ İle Öğrencilerin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	93
Tablo-34 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihler İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	95
Tablo-35 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	96
Tablo-36 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	97
Tablo-37 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	99

Tablo-38 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	100
Tablo-39 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihler İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	102
Tablo-40 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	103
Tablo-41 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	105
Tablo-42 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	106
Tablo-43 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	108
Tablo-44 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	110
Tablo-45 11. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	112
Şekil-1 Öğretmen Yetiştirmede Nitelik ve Nicelik Sorunu.....	29

ÖNSÖZ

Anadolu Öğretmen Liselerinde öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve bunların içinde okul yöneticileri ile meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin etkisini konu alan bu çalışmada, Cumhuriyet dönemi öncesi ve sonrasında zikzaklar çizen öğretmen yetiştiren kurumların genel durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece geçmişle hesaplaşma yapılarak günümüzde öğretmen yetiştirme sorunu, ortaöğretim düzeyinden itibaren ele alınıp Anadolu Öğretmen Liselerindeki öğrencilerin bu okullardan öğretmenlik mesleğine yönlendirilerek eğitim fakültelerine geçişleriyle ilgili bir tablo ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla yapılan araştırma dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihsel gelişimine ve problem durumuna yer verilmiştir.

İkinci bölümde, çalışmada izlenen yöntemler açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde, problem ve alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular ortaya konulmuş ve bunlar arasında yorumlar yapılmıştır.

Dördüncü bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Yüksek lisans çalışmalarım sırasında Çanakkale’de sınıf öğretmenliği yaparken, kazandığım sınav neticesinde Afyon Anadolu Öğretmen Lisesine Meslek Bilgisi Dersleri Öğretmeni olarak atandım. Daha sonra ise Iğdır İlköğretim Müfettiş Yardımcılığına atandım. Bu görev değişikliklerinden dolayı eldeki bu araştırmanın tamamlanmasında türlü sıkıntılar içinde çeşitli güçlükler çektiğim tahmin edilebilir.

Araştırma, öğretmen yetiştirme sistemini daha sağlıklı değerlendirme ve nitelikli öğretmen yetiştirmeye yardımcı olması için seçiminde büyük rol oynayan, planlanıp yürütülmesinde bilgi ve tecrübeleri ile yönlendirmelerinden

yararlandığım, çalışmalarım sırasında gerekli anlayış ve nezaket gösteren tez danışmanım değerli hocam, Sayın Yrd. Doç. Dr. Osman KAFADAR'a şükranlarımı sunarım. Yine araştırmamın şekillenmesinde yardımcı olan, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin değerli öğretim elemanları, Sayın Prof. Dr. Suzan ERBAŞ'a, Sayın Doç. Dr. R. Cengiz AKÇAY'a, Sayın Yrd. Doç. Dr. Halil IŞIK'a, Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet AYPAY'a, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nde görev yapan Şube Müdürü Sayın Nazmi KÜLEKÇİ'ye, Afyon Anadolu Öğretmen Lisesinde görev yapan Müdür Başyardımcısı Sayın Muhittin ÖZAŞKIN'a, Müdür Yardımcısı Sayın Halil DURMUŞ'a , Meslek Bilgisi Dersleri Öğretmeni Sayın Zekeriya ÇINAR'a ve Edebiyat Öğretmeni Sayın Ali MUTLU'ya teşekkür ederim.

Çalışmalarında aile ortamındaki sabır ve sevgileriyle yardımcı olan eşim Fatma'ya da ayrıca teşekkürü borç bilirim.

Iğdır, Şubat 2002

Ahmet YILMAZ

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanın biyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel yönleriyle kendisini tanıması, hangi hak ve sorumluluklara sahip olduğunu bilmesi, yaşadığı toplumda sorumluluklarını öğrenmesi, gelecekteki hayatının sağlıklı mutlu ve başarılı olması eğitimle olur.

Eğitim ilkçağlardan günümüze kadar insanoğlunun biçimlenmesinde ve niteliklerinin işlenerek yükselmesinde ana etken olma özelliğini artan bir önemde sürdürme gelmiştir (Yılman 1992:35). Çünkü, eğitim insanın özünden kaynaklanan temel bir faaliyet şekli olarak yine onun özünün bir diğer açılımı olan toplumla son derece karşılıklı bir etkileşim içerisinde, temel ve tali ihtiyaçlarını temin eden biyo-psiko-sosyolojik karakterde bir vasıta (Kafadar 1997:17). Eğitim sistemini toplum sisteminden ve toplumsal ihtiyaçlardan bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Bir ülkede sürekli gelişmeyi sağlamak için her şeyden önce eğitim sisteminin sürekli bir gelişme içinde olması önemli bir zorunluluktur (Sözer 1991:50). Böylece modern toplumlarda eğitilmiş olan insanlar en yeni ve en geçerli bilgilere sahip olurlar (Howsen ve Diğerleri 1976:6) Çünkü ülkeler değişen modern üretim tarzlarına ve metotlarına cevap verecek tarzda okul ve öğretim işlerini yenilemesi gerekmektedir. Çağımızda ekonomik sosyal ve teknolojik alandaki hızlı değişim toplumsal kurumları etkilemekte ve eğitim sistemleri de yeniden oluşum ihtiyacı ile karşılaşmaktadır (Duman 1991:1). Ancak gelecekteki her an yenidir. Bilim ve teknolojiye meydana gelen hızlı değişimler, yenileşmenin nicelik ve niteliğini giderek artırmaktadır (Bilgen 1993:33).

Ülkelerin geleceği çocuklarına verilen eğitimle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle sağlam bir toplum oluşturmada eğitimin temel unsuru olan öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir (MEB 1999a:3). Öğretmenlik mesleği “her şeyden önce insan yetiştirme” mesleğidir (Çelikkaya 1999:5). Öğretmen eğitimi

ve nitelikli öğretmen yetiştirilmesi konusu tüm ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de giderek daha büyük önem kazanmaktadır. Çünkü eğitim sistemi bir toplumun organizması, öğretmen ise bu organizmanın lokomotif kalbi ve beynidir (MEB 1999a:3).

Türkiye'nin modern bir toplum olma yönündeki çabaları incelendiğinde eğitimin bütün bu ileri hamlelerin temelini teşkil ettiği görülür. Yaklaşık iki yüzyıldan bu yana devam eden batılılaşma hareketleri içerisinde eğitim kurumları ile öğretmenlerin özel bir yeri olmuştur (Duman 1991:1). Öğretmeni çağdaş dünyanın gereklerine uygun olarak en iyi ve en nitelikli biçimde eğiten ve geliştiren bir toplum kendi geleceğini oluşturan genç kuşaklarında eğitimlerini güvence altına almış demektir (Sözer 1991:50). Bundan dolayı eğitim düzeylerinin ve eğitim kuruluşlarının gereklerine uygun öğretmen yetiştirilmesinde karşılaşılan temel sorunların çözümüne öncelik vermek gerekmektedir (Kaya 1974:357).

1.1. Türkiye'de Öğretmen Yetiştiriminin Tarihsel Gelişimine Bir Bakış

Türkiye 153 yıldan bu yana değişik öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirme çalışmalarını yürütmektedir. Ancak her düzeydeki okullara öğretmen yetiştirilmesi konusunda bunca zaman içerisinde sürekli izlenebilen bir model geliştirilememiş, öğretmen yetiştirme işi zikzaklar çizerek bugüne kadar gelmiştir. Halen içinde bulunduğumuz zamanda ise sorun tamamen karmaşıklaşmış, öğretmenleri kimin ve nasıl yetiştireceği, yetiştirme işinde hangi psiko-pedagojik ilkelerin esas olacağı, gerek ilgililer ve gerekse halk nezdinde bir belirsizlik içinde tartışılır olmuştur (Yılman 1992:135). Öğretmen, eğitim kurumlarının yenileştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli bir yere ve güce sahip olup, bu işlevi onun yetiştirilmesini en önemli eğitim problemlerinden biri haline getirmiştir. Bu problem Türkiye'de XIX. yüzyılın ortalarından beri ele alınıp çözümlenmeye çalışılmıştır (Duman 1991:3).

Günümüzdeki öğretmen okulları ve öğretmen yetiştirmeyi daha iyi anlamak için geçmişteki çabalara bakılması yerinde olacaktır.

1.1.1. Cumhuriyet Döneminden Önce Öğretmen Okulları ve Öğretmen Yetiştirme

Osmanlı devletinde XIX. yüzyılın ortalarına kadar ayrı bir programla öğretmen yetiştirme konusu istisnai bir teşebbüsün dışında hiç ele alınmamıştır. Söz konusu istisnai teşebbüs, Fatih Sultan Mehmet tarafından yapılmıştır. Bizzat devlete imparatorluk teşkilatı veren bu padişahın isteği ile yine kendisinin kurduğu medresede Sıbyan Mektebi muallimi olacaklar için ayrı bir program uygulamıştır. Fakat ne yazık ki, Fatih'in bu önemli ve yenilikçi teşebbüsü kendisinden sonra devam ettirilmemiştir (Duman 1991:12).

Uzun zamanlar Osmanlı toplumunun ihtiyaçlarına cevap veren bu Sıbyan Mektepleri zaman içinde kendilerini yenileyemedikleri içindir ki yeni okullara ihtiyaç duyulmuştur. Sonuçta XVIII. yüzyılın ilk çeyreğinden sonra batılılaşma ve modernleşme çalışmaları içinde önce askeri alanda daha sonra sivil alanda yeni okullar açılmaya başlanmıştır (Duman 1991:12). Osmanlı İmparatorluğu'nda bugünkü anlamda öğretmen yetiştiren kurumların doğuşuna zemin hazırlayan sivil modern eğitim sisteminin temelleri Sultan II. Mahmut tarafından atılmıştır (Öztürk 1996:2-3). Böylece II. Mahmut döneminde askeri okullar yanında medreselerden ayrı olarak ilk defa yeni sivil okullar kurulmuştur (Kafadar 1997:83). Tanzimat öncesi batılılaşma hareketleri içerisinde II. Mahmut devri (1808-1839), gerçekleştirilen yenilikler, beliren sosyal eğilimler, yapılan zorlamalar içinde daha sonraki devirler üzerinde belirleyici etkide bulunmak suretiyle gelecekteki değişmelerin çığırını açması ve yönünü tayin etmesi bakımından batılılaşma sürecinde tümüyle ayrı ve yeni bir dönemin başlangıcı olması itibarıyla oldukça dikkat çeker (Kafadar 2000:107).

Bugünkü modern anlamda öğretmen yetiştirilmesi fikri Türkiye için Tanzimat döneminde çıkar. Ancak ondan önce de öğretmenlerimiz vardı (MEB

1999a:12). Bunlar örgün eğitim kurumlarında görev yapan ilköğretmen tipleri “Muallimler” ile “Müdrisler”lerdir. Muallimler sıbyan okullarında, Müdrisler ise, medreselerde görev yapan kimselerdir (Duman 1991:11). Akyüz o dönemdeki bu öğretmenlerle ilgili olarak şunları söylemektedir:

Bu öğretmenlerin konumu neydi? Statüsü neydi? O dönemde, Koçi Bey'in verdiği bir tarihe göre 1594'e kadar bu öğretmenlerin toplumda statüsü yüksekti. Öyle ki Koçi Bey 1631'de VI. Murat'a verdiği layihada bunu açıkça söylüyor. Müdrisler sokakta yürürken esnaf ayağa kalkardı, onları selamlardı. Müdrisler ya kütüphaneye, ya camiye, ya medreseye ya da eş dost ziyaretine giderdi. Onlar çok fazla ortada görünmezlerdi (MEB 1999a:13).

Padişah Abdülmecit 1845'teki fermanı ile: “Milletin cehaletinden ve bunun ortadan kaldırılması için tedbir alınmadığına üzüldüğünü bunun hemen çaresinin bulunmasını emretmesiyle” eğitim öğretim müesseseleri tekrar ele alınmaya başlandı (Özçetin 1996:41). Bunun üzerine 1845'te başlayan eğitim reformları çerçevesinde rüştiyeler çoğalmaya başlayınca bu kurumlarda yeni metotlarla ders verecek öğretmenlere ihtiyaç duyuldu (Bilim 1998:189). Bilindiği gibi okul reformu yapılırken genellikle iki problemle karşılaşmaktadır. Birincisi programların yapılması; ikincisi ise uygulanmasıdır. XIX. yüzyıl durum ve şartları yönünden ele alınıp değerlendirildiğinde medrese sistemi içerisinde yetişen muallimlerle yeni okulların amacını gerçekleştirebileceğini beklemek mümkün değildi. Yeni okullar yeni öğretmenler gerektiriyordu. Başka bir ifadeyle, yeni okul kuruluş sistemiyle birlikte öğretmen yetiştirme sistemini de ele almak ve kurmak gerekiyordu (Duman 1991:13). Bu ihtiyaçlar neticesinde yavaş yavaş medresenin yanında teşekkül etmekte olan yeni eğitim müesseseleri öğretmen yetiştiren kaynağa kavuşmaya başlamışlardır.

1.1.1.1. Darülmualimin-i Rüşdi

Türk eğitim tarihinde batılı tarzda ilk öğretmen yetiştiren kurumu 16 Mart 1848 tarihinde İstanbul Fatih Semtinde açıldı. Bu Türk eğitim tarihinde ve Tanzimat döneminde sivil okullar açılması atılımında çok önemli bir olaydır. Sonraları Darülmualimin-i Rüşdi adını alan bu okul (Akyüz 1999:154), eğitim tarihimizin öğretmen yetiştirme konusunda önemli bir dönüm noktasıdır (Koçer

1991:56). Bu ilk açılan Darümuallimim-i Rüşdi'nin maddi ortamını ve eğitim ortamını Akyüz (MEB 1999a:14) şöyle anlatır: “Yeterli döşeme var, üç mangalı, bir leğen, ibrik takımı, bir bakır güğümü bir maşrapası ve 2300 kg kadar da kömürü vardı. O kadar mütavazi bir ortam içinde çalışmaya başlamışlardı.”

Bu okullarda okutulan dersler ise şunlardır: Usul-i İfade ve Talim, Farsça, Riyaziyattan Fenn-i Hesap, Hendese, Mesaha, Heyet ve Coğrafya (Öztürk 1996:5). XIX. yüzyılın ikinci yarısında ise bu okulların programına öğretmenlik meslek bilgisi dersleri konulduğu görülmektedir (Duman 1991:17). Oysa 1848'de açılan Darümualliminin programında bir öğretim yöntemi dersinin bulunmadığı sanılıyordu. 1851 tarihli Nizamname ile böyle bir dersin programının olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuyla ilgili olarak araştırmacı Muallim Cevdet şöyle bir açıklama yapar:

Darümuallimin-i Rüşdi'ye ilk defa olarak, 1295'de Usul-i Tedris konuluyor ki, Meclis-i Maarif'de üye, Mülkiye Mektebi'nde Etnografya Muallimi ve 1299'da Mekatib-i Aliye Müdürü Aristokli Efendinin üstündedir. Şaşılacak şeydir ki, ne idadi ne iptidai kısımlarında Usul-i Tedris yine yoktur .... Bu tarihlerin hicri olması muhtemeldir. Bu durumda ona göre, Darümuallimin-i Rüşdi'ye Usul-i Tedris yani Öğretim Yöntemleri dersi 1878'de girmiş ve 1881-1882 yıllarında Aristokli Efendi tarafından okutulmuştur (Akyüz 1999:158).

1.1.1.2. Darümuallimin Nizamnamesi

Ahmet Cevdet Efendi, darümuallimin için 1 Mayıs 1851 tarihli bir Nizamname kaleme almış ve uygulamaya koydurmuştur. Bu Nizamname ile Darümuallimin köklü bir yasal ve eğitimsel düzenlemeye tabi tutulmuştur (Akyüz 1999:154). Bu 1851 tarihli Darümuallimin Nizamnamesi okulunda Duman (1991 :14-5)'a göre:

- 1- Öğrencilerin sayı ve nitelikleri,
- 2-Öğrenci kaydı,
- 3-Öğretim süresi,
- 4-Öğrencilerle ilgili işlemler ele alınmıştır.

Darümuallimin mezunlarının durumlarının ve atamalarının aşağıdaki gibi olduğu belirlenmiştir (Duman 1991:14-5;Akyüz 1999:154-7):

1-Darulmualliminin asıl ve maaşlı öğrenci sayısı yirmi kişi olacaktır. Ayrıca mülazım sıfatıyla da geçici ve maaşsız öğrenci kaydı yapılabilecektir.

2-Darulmuallimin öğrencileri Arapça bir cümleyi veya metni çözüp manasını anlayabilecek ve bunu Türkçe olarak güzel bir anlatımla sunabilecek, Farsça ve matematik öğrenimine yetenekli iyi hal ve harekete sahip kimseler olacaktır.

3-Okulun süresi üç yıl olarak belirlenmiştir.

4-Darulmuallimine öğrenci mülazım öğrencilerden alınacak eğer onlar yoksa sınavla gerekli niteliklere sahip, en başarılı öğrenciler alınacaktır. Öğrenci alımında asla kayırma ve arka çıkma olmayacaktır.

5-Okulu bitirenler rüştiyelere öğretmen olarak tayin edildiklerinde neresi olursa olsun gideceklerdir.

6-Öğrencilerin kendilerini yalnızca derslerine verebilmeleri için, öğrencilere burs ödenecektir.

7-Çalışkan öğrencilere okulu üç yıldan daha önce bitirme yolu açılmıştır.

8-Mezunların göreve atanmalarında mezuniyet başarı dereceleri ve sıraları göz önünde tutulacaktır.

Modern eğitim ve öğretimde öğretmenin rolü ve önemi anlaşılmış olmasına rağmen bu Darulmuallimin-i Rüşdi'den başka bir öğretmen okulu maalesef 1868 yılına kadar açılmamıştır (Kodaman 1980:226). Bu bilgilere göre Darulmuallimin Nizamnamesi ile günümüz uygulamaları arasında benzerlik olduğu görülmektedir.

1.1.1.3. Darulmuallimin-i Sıbyan

Sultan II. Mahmut'un 1824'te yayınladığı bir Hattı Hümayun ile gündeme gelen sıbyan mektepleri konusunda Tanzimatçıların çabalarına rağmen 1860'lara kadar herhangi bir somut gelişme kaydedilmemiştir (Öztürk 1996:7). Ancak, 1868'den itibaren sıbyan okullarında geniş çaplı bir reforma

girişilmiş numune mektepleri ve iptidailer açılmıştı. Maarif Nezareti’de buralarda ders verecek öğretmenleri yetiştirmek üzere bir öğretmen okulu kurulmasını kararlaştırdı (Bilim 1998:193). Bunun üzerine bu okulların öğretmen ihtiyacını karşılamak için 16 Kasım 1868’de İstanbul’da Bayezid’da Darümuallimin-i Sıbyan okulu açıldı (Bilim 1998:194;Kodaman 1980:226; Koçer 1991:79). Öztürk (1996:9) bu okulun açılmasının önemini şöyle ifade etmektedir:

Darümuallimin-i Sıbyan’ın açılması bir yönüyle 1848’deki Darümuallim-i Rüşdi’nin kurulmasından daha önemli bir gelişmedir. Çünkü, bu okul bütün imparatorluğa yayılmış ve sayısı on binlerle ifade edilen sıbyan mekteplerinin ihtiyacı olan nitelikli öğretmen yetiştirmeyi amaçlıyordu.

Darümuallimin-i Sıbyan’a, ilk yıl otuzar kuruş bursla ve imtihanla yirmi talebe alınmıştır (Koçer 1991:79;Kodaman 1980:220). Taşrada ise bu tür okullar ancak 1875’ten sonra açılabilmiştir. Darümuallimin-i Sıbyan’ın öğretim süresi başlangıçta bir yıl olup programı ise şöyleydi: Ulum-i Diniye, İlm-i Mahariç ve Tecvid, Hesap, Tarih, Coğrafya, İmla ve İnşa, Hüsn-i Hat, Türkçe Sarf, Usul-i Cedide dersleri bulunuyordu (Akyüz 1999:157). Bu okulun süresi daha sonraları iki yıla çıkarılmıştır. Programında öğretim metoduna yer vermesi ve “Elifbayı Tedris Usulü” isimli bir dersin de öğrenciye gösterilmesi o devir içinde düşünülürse önemli bir çabadır (Koçer 1991:79).

1.1.1.4. Maarif-i Umumiye Nizamnamesi

Türk eğitim sisteminin gelişmesine büyük bir katkıda bulunan önemli bir olay da Maarifi Umumiye Nizamnamesi denen bir dökümanın 1869 yılında kabul edilmesidir (Kaya 1984:130). Böylece bu Nizamname ile Tanzimat döneminin en önemli özelliği olan kanunlaştırma hareketi eğitim alanında da sonuca ulaşmış olup, Kafadar (1997:98) bu Nizamnamenin getirdiği yenilikleri şöyle ifade eder:

İlk, orta ve yükseköğretim ile öğretmen yetiştirilmesinin detaylandırılması yabancı ve azınlıkların kurduğu okullar ile diğer bütün özel okulların sistem içersine alınması, okullarda ihtiyaç duyulan ders kitaplarını hazırlayacak bir “İlmi Daire” ile öğretmen ve diğer personelin özlük işlerine bakacak bir “İdare Dairesi”nin kurulması, vilayetlerde eğitim meclislerinin ihdası ve eğitim bütçesi esaslarının tespitini öngörüyordu.

Eğitimi bir devlet işi olarak ele alan ve yeni bir eğitim sistemi kurmaya çalışan bu Nizamnamenin ülkenin ğretmen ihtiyaını çok iyi dřndđđđđ, kurulmasđ tasarlanan okul sistemine uygun bir ğretmen yetiştirme sistemini de kurmaya alıřđđđđđ görülmektedir (Duman 1991:16). Ayrıca bu Nizamnamenin 63. maddesine göre darlmualliminlerden mezun olanlar, bir okula yapılacak ğretmen atamalarında diğerlerine tercih edilecekti. Bu darlmualliminlerin açılmasından sonra öğretmenliğin, ülkede ayrı bir “meslek” olarak ilk kez tanınması anlamına geliyordu (Binbařıođđđđđ 1995:13). Böylece ğretmen yetiştirme ve yerleştirme meselesinin bu şekilde ön plana ıkışı, Maarifi Umumiye Nizamnamesinde ğretmen okullarına gereken önemin ve yerin verilmesinde etkili olmuştur (Kodaman 1980:227). Nizamname ile yapılan düzenlemelerde yeni açılmakta olan bu modern ğretmen okullarının medreselerin nüfuzu altına girmesi nlenmiş oldu (ztrk 1996:3). Bu Nizamname ile ilgili olarak Bilim (1998:140) şu değerlendirmeyi yapar: “Tüm gayretlere rağmen; nizamname kendi zamanına kadar olanların en iyisi olmasına karşın bazı eksiklikleri de yok değildi. Örneğin, ilköğretimin bina araç-gereç masrafları ile ğretmen maaşları halkın inisiyatifine bırakılıyordu.”

Ancak, 1869 Nizamnamesi darlmualliminlerle ilgili maddeleri kağıt üzerinde kalmaktan öteye gidememiştir (Kodaman 1980:228).

1.1.1.5. Darülmuallimat

Osmanlı İmparatorluğu yenileşme dönemlerinde eğitim sahasında batıya yönelişi zorunlu kılan sebepler askeri ve idari alanda olduğu gibi yine bu işler erkekler tarafından grldđđđđđ için kadının tahsili kimsenin dikkatini çekmemiştir (Koçer 1991:112). Kız eğitimi gelişimi bu sosyo-kültürel zeminde oldukça sancılı olmuş yapılan teşebbüsler oldukça ciddi direnmeyle karşılaşmıştır (ztrk 1996:10).

Ancak, Ocak 1859 tarihinden itibaren açılmasına başlanılan ve sayıları giderek çoğalan kız rüştiyeleri ile sıbyan okullarının kadın ğretmen

ihtiyacını karşılamak gerekiyordu. Bu amaçla 1870'te İstanbul'da Darümuallimat açılmıştır (Kafadar 1997:102;Duman 1991:17). Fakat, kız öğretmen okullarının açılmasıyla ilgili asıl itici güç 1869 Nizamnamesi ile gelmiştir (Bilim 1998:196). Çünkü, bu nizamnamenin 68. maddesine göre İstanbul'da bir Darümuallimat açılması öngörülüyordu. Burada mükemmel kız öğretmenler yetiştirilmesi amaçlanıyordu (Binbaşıoğlu 1995:41). Darümuallimatların iki şubesi bulunmaktaydı. Bunlar öğretim süresi iki yıl olan Sıbyan şubesi ve öğretim süresi üç yıl olan Rüştiye şubesidir. Darümuallimatların programında sırf kızlara hitap eden şu dersler bulunmaktaydı: Tedbir-i Menzil, Dikiş, Nakış ve Ameliyat-ı Hiyatıyedir (Akyüz 1999:158). Darulmuallimatta okutulan meslek dersleri ise; birinci yılda, haftada iki saat "Usul-i Talim" dersi öğretim programında beden, duygu, zihin ve ahlak eğitimi okutuluyordu. İkinci yılda, bir saatlik ilk ve ortaokulların mefruşatı, koleksiyonları, müzeleri ile ilgili programlar ve öğretim yöntemleriyle ilgili meslek dersleri okutuluyordu (Binbaşıoğlu 1995:24). Özellikle 1879-1880 tarihi Darümuallimatlar için oldukça önemlidir. Zira ilk olarak Usul-i Tedris bu sene konmuştur. Ancak bir süre sonra kaldırılmıştır. Uzun müddet öğrenciler Usul-i Tedris ve Terbiye görmeden muallime olmuşlardır. 1895'te bu dersin tekrar programa alındığı görülmektedir (Akyüz 1999:160).

Ancak, her ne kadar Tanzimat döneminde açılan darulmualliminler nicelik ve nitelik bakımından pek yetersiz kalmışlarsa da açılan birkaç okulu ilk ve ortaöğretim bakımından ileri bir adım ve modern eğitim zihniyetine sahip kimselerin başarısı olarak görmek yerinde olur (Kodaman 1980:228).

1.1.1.6. Darümuallimin-i Aliye

Maarifi Umumiye Nizamnamesinde açılması tasarlanan Büyük Darümuallimin sekiz yıl kadar sonra 1877'de sadece İdadiye şubesi ile açılarak Darümuallimin-i Rüşdi ile birlikte bir müdürün idaresinde birleştirilmiş fakat eğitimi fazla sürmemiş olup kısa bir süre sonra kapatılmıştır. Büyük Darümuallimin ile ilgili asıl verimli ve sürekli çalışma 1890'lı yılların hemen

başında yapılmış, okul Darümuallimin-i Aliye adıyla 1891'de yeniden faaliyete geçirilmiştir (Duman 1991:17). Okulun öğrenci miktarı hepsi muvazzaf olmak üzere 140'tı. Bunlardan 60'ı İptidaiye; 40'ı Rüştiye ve 40'ı da Aliye şubesindeydi (Öztürk 1996:22).

Ancak, öğretmen yetiştirmekle görevli Darümuallimin-i Aliye kendi davasına esas olan dersleri, programına ancak otuz yıl sonra koyabilmiştir (Koçer 1991:147).

1.1.1.7. Darülamaliyat

Bir nevi tatbikat okulu veya bir çeşit kurs şeklinde olan bu müessese acele olarak Aksaray civarında Mekatib-i İptidaiye'ye Usul-ü Cedide'yi İrad ve Talima Muktedir Hocalar yetiştirmek üzere açılmıştır. Okula giriş şartı olarak, öğretmen olmayanlardan Türkçe ifadeleri serbest okuyup yazmaları ve Arapça'yı nahve kadar okumuş bulunmaları istenmekte olup halen hocalık yapanların ise doğrudan okul müdürlüğüne müracaat edebileceği ilan edilmektedir (Koçer 1991:148). Bu okul 1884-1885 öğretim yılında faaliyetlerini durdurarak eski haline yani Darümuallimin-i Sıbyan'a çevrilmiştir (Arslanoğlu 1997:175).

Böylece, 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin açılmasını öngördüğü öğretmen okullarının kurulması 23 yıl kadar sonra tamamlanmış oluyordu. Ancak bu okullar medreselerin etkisinden pek kurtulamamışlar, zaman zaman kapanmaları ve programlarında sık sık değişiklik yapılması nedeniyle de sürekli ve sistemli bir çalışmaya geçememişlerdir (Duman 1991:17).

1.1.1.8. İkinci Meşrutiyet Dönemindeki Çabalar

Cumhuriyet öncesi dönemde öğretmen yetiştirme konusunda yeni görüşlerin ortaya atıldığı, hatta bir kısmının uygulamaya konulduğu devir II. Meşrutiyet

devri olmuştur (Duman 1991:17). Şöyle ki, II. Meşrutiyet dönemine kadar öğretmenlik, yasal hükme rağmen henüz tam bir “meslek” haline gelmemişti. Meşrutiyet döneminde İstanbul Öğretmen Okulu Müdürü Satı Bey ve diğer öğretmen okulu müdürlerinin çabaları ile öğretmenlik mesleği saygın bir meslek haline gelebilmiştir (Binbaşıoğlu 1995:15). Özellikle “Satı Bey, eğitim üzerine olan görüşleri yanında İstanbul Darülmuallimini müdürlüğü sırasında yaptığı ıslahat faaliyetleri ile öğretmen yetiştirme konusunda Türk eğitim tarihinde yer alan önemli bir eğitimcidir” (Kafadar 1997:193). Satı Bey’in eğitim tarihimizde yer tutmasının nedenlerini Akyüz (1999:263) şöyle ifade eder:

- 1-Darülmuallimin ve çeşitli düzeylerdeki okulların programlarında Terbiye-i Bedeniye, Resim, Elişi, Musiki derslerinin yer alması ve bu derslerin gelişmesinde büyük çaba göstermesi,
- 2-Toplumda herkesin öğretmenlik yapabileceği zihniyetine şiddetle karşı çıkması ve öğretmenliğin özel yeteneklere bilgilere dayanan bir meslek olduğunu savunması,
- 3-“Tuba Ağacı Nazariyesi”ne karşı çıkıp eğitim reformunun doğal ağaçlara benzer şekilde yapılabileceğini ve ilkokullardan başlanması gerektiğini şeklinde ifade edilebilir.

Diğer taraftan Satı Bey, öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleri üzerinde durmuş, bu konuyla ilgili ayrıntıları ele almış ve uygulamalara gitmiş, fikirler üretmiştir. Hizmetiçi eğitim için her yıl öğretmenlere yaz ayında bir ay Fenni Terbiye dersi ve uygulamalarının yaptırılması için taşra ve İstanbul Darülmualliminlerinden mezun olan öğretmenleri İstanbul’a çağırarak eğitilmelerinin sağlanması için çaba göstermiştir (Kafadar 1997:195;Akyüz 1999:265).

Yine, Satı Bey İstanbul Öğretmen Okulu’ndaki müdürlük görevini şartlı olarak kabul etmiştir. Bu şartlarından biri, okulun öğretmenlerini kendisinin belirlemesiydi. Bu şarta göre, Satı Bey ilk, orta ve yüksek kısmı bulunan bu öğretmen okulunda İ. Hakkı Baltacıoğlu, Tefik Fikret, Ali Ulvi Elöve hariç diğer tüm öğretmenleri değiştirmiştir. Daha sonra, istediği yapılmaz hale gelince de istifa etmiştir (Binbaşıoğlu 1995:82). Satı Bey üç yıla yakın bir süre (Nisan 1325-Mart 1328) görevde kalıp İstanbul Darülmuallimin Müdürlüğünü yapmıştır (Kafadar 1997:194). Gerçekten de İstanbul Darülmuallimin’de onun

yeni eğitim anlayışı ve metotlarına göre yetiştirdiği muallimlerin daha sonraki yıllarda eğitim sisteminin yenileştirilmesinde önemli etkileri olmuştur (Kafadar 1997:196):

Meşrutiyet döneminde, özellikle 1913 yılına kadar olan geniş serbestlikten eğitim de nasibini almış, eğitimin ilerlemesi için ilköğretimden mi başlamalı, yoksa üniversiteden mi başlamalı? gibi sorular sorulup cevaplarının da verilmeye çalışıldığı gibi, öğretmen yetiştirme davasında bilgili yetişmiş öğretmen tipinin batıya uygun bir şekilde yetiştirilmesine başlanmıştır (Koçer 1991:204). Ancak, 1915 yılında çıkartılan Darülmualimin ve Darülmualimat Nizamnamesinin neşrinden sonra öğretmen okullarına rağbet çok azalmıştır. Buna bir de savaş yıllarında çok sıkıntı geçiren vilayet bütçelerinin darülmualiminlere bakamaması ve ilkokul öğretmenlerinin aylıklarını verememesinin eklenmesi ile öğretmenliğe olan heves azalmış ve öğretmen bulunamamaya başlamıştır (Koçer 1991:205). Sözer (1991:22) Meşrutiyet dönemi sonlarına doğru öğretmen yetiştiren kurumların programının şu şekilde olduğunu açıklamıştır: “Haftada 32 saat ders yer almaktaydı. Okutulan dersler arasında ortalama üç saat din bilgisine ayrılmış olup geriye kalan 29 saatin dünyevi ve çağdaş bilgiler veren dersler olduğu görülmektedir.”

1.1.1.9. Yaygın Eğitim Kurumlarında Öğretmen Yetiştirme

Sultan II. Abdülhamit döneminde taşra Darülmualimin-i Sıbyanları için yayınlanan talimatname, bu okullarda açılacak öğretmenlik ve hizmetiçi eğitim kurslarını da belli esaslara bağlıyordu. Bu talimatnameye göre:

Maarif idareleri kararıyla vilayetler idare meclisleri tarafından belirlenecek dönemlerde açılacak kurslara çevre kasaba ve köylerde görevli darülmualimin mezunu olmayan öğretmenler münavebeyle katılmaya mecbur tutuluyordu. Kurs sonunda başarılı olanlara Maarif İdarelerince birer itimatname verilmesi öngörülüyordu (Öztürk 1996:36).

Ayrıca, darülmualimin mezunu bulunmasının imkanı olmayan yerlerde münhal bulunan muallimlikler veya muallim muavinlikleri için bir ehliyetname

imtihanı ihdas edilmiştir (Koçer 1991:206). Bu ehliyetnameleri kullanma süresi üç yıl olacak bu sürede Darümuallimin veya Darulmuallimat-ı İptidaiye derslerinden imtihana girilecek şahadetnamesi olmayan öğretmenlerin ehliyetnameleri geri alınacaktı (Öztürk 1996:36)

Tanzimattan sonra bütün öğrenim kademelerinde zaman zaman darümuallimin ve darümuallimat mezunlarından başka; a) Medreseliler b)Mekteb-i Mülkiye başta olmak üzere yüksekokul mezunları c) İdadi mezunları d) Subaylar e) Memurlar f) Din görevlileri g) Gayri Müslimler, öğretmen olarak istihdam edilmiştir. (Öztürk 1996:37).

Öğretmenlikle ilgili hizmetiçi eğitim kursları özellikle ilköğretimde Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde de açılmıştır.

1.1.2. Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Okulları ve Öğretmen Yetiştirme

Bu alt bölümde 1919 yılında başlayan Kurtuluş Savaşından günümüze kadar devam eden öğretmen yetiştirme düzeni ve öğretmen okulları ele alınıp incelenmektedir.

Kurtuluş Savaşının sürdüğü dönemlerde Meşrutiyet dönemindeki sistem, siyasal ve ekonomik nedenlerle aynen devam eder olmuştur (Sözer 1991:22). 1919'da Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde başlayan Milli Mücadele döneminin başında, yabancı işgaline uğrayan bölgelerde bulunan darümuallimin ve darulmuallimatların büyük bir kısmı işgalciler tarafından kapatılmıştır. Açık kalan okullarda ise eğitim ve öğretim büyük ölçüde işgalci devletlerin kontrolüne girmişti. Mesela, işgalden sonra Edirne Darümuallimin'de derslerin bir kısmı Yunanca olarak yapılmış ve özellikle tarih dersine bazı sınırlamalar getirilmişti. Okulun bir kısmına da Rum göçmenler yerleştirilmişti (Öztürk 1996:39).

Kurtuluş Savaşı sırasında, TBMM hükümeti egemenliği altında bulunan bölgelerdeki öğretmen okullarının pek çoğu kapatılmıştı. Çünkü, 1914 İdare-i Hususiye-i Vilayet Kanununa göre taşra öğretmen okullarının giderlerini karşılamakla görevlendirilen İl Özel İdareleri bu giderlere karşılık olarak toplanması öngörülen “Hisse-i Maarif” adlı vergiyi savaş dolayısıyla toplayamayıp mali sıkıntıya düşünce öğretmen okullarını kapatmak zorunda kalmışlardı (Öztürk 1996:39).

Yine o dönemlerde, Ankara Hükümeti’ne bağlı 38 vilayet ve sancakta 2345 ilkokul bulunuyordu. Bu okullardan 581 tanesi kapalıdır. Öğretmen sayısı 3061’dir. Bunlardan ise ancak 875’i öğretmen okulu mezunudur (Duman 1991:21). 1921-1922 öğretim yılındaki bu durumu Öztürk (1996:54) şu şekilde ifade etmektedir:

İşgal altında olmayan şehirlerdeki öğretmen okullarında yaklaşık 900 Öğrenci bulunmaktadır. Milli mücadele yıllarında her öğretmen okulunda aşağı-yukarı 50-60 öğrenci bulunduğu ileri sürülebilir. Nitekim aynı öğretim yılı sonunda Ankara Darümualliminden 13 ve Kastamonu Darümualliminden 9 öğrencinin mezun olması bu sayıyı doğrular niteliktedir.

Darümuallimin ve darümuallimatlara alınacak öğrencilerde aranan şartlar 1915 Nizamnamesinin 8. ve 10. maddelerine göre belirlenmekteydi. Milli mücadele süresince ise bu değişikliğe uğramış ve okullara öğrenci alınırken, kimsesiz şehit çocuklarına öncelik verilmiştir. 1921-1922 Öğretim yılı başlarında Ankara Darümuallimin’e alınacak öğrencilerde aranan şartlar Öztürk’e (1996:54) göre şöyleydi:

1-Altı sınıflı iptidailerden veya sultanilerin iptidai kısmından mezun olmak,

2-Aşı belgesi, sağlık raporu, iyi hal kağıdı ve öğrenimini terk etmeyeceğine ve mezun olduktan sonra öğretmenliği bırakmayacağına dair noter tasdikli taahhütname vermek,

3-Yaşı 14 ile 18 arasında olmak.

Milli mücadele döneminde en önemli dikkate değer gelişmelerinden birisi de 15 Temmuz 1921’de Ankara’da toplanan Maarif Kongresidir. Yurdun her tarafından gelen 250’den fazla öğretmen bu kongreye katılmıştır. Kongreyi

Mustafa Kemal bizzat cepheden gelerek açmış ve çok önemli bir açış konuşması yapmıştır. Yunan taarruzunun en ateşli zamanında Mustafa Kemal'in öğretmen ordusunun gelecek göreviyle meşgul bulunması kuşkusuz dünya tarihinde benzeri bulunmayan bir örnektir. Maarif Kongresinde ele alınan başlıca konu, köylere öğretmen yetiştirilmesi idi (Akyüz 1999:279-280).

Milli mücadele hareketinin öncüsü Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk, hakiki zaferin eğitimle kazanılacağını bunu da ancak öğretmenlerin başaracağını belirttiği 1 Mart 1923 tarihli TBMM açış konuşmasında öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak şu önemli açıklamalarda bulunur:

Yeni yıl içinde yurdumuz ilk ve orta öğretimin olabildiği ölçüde düzeltilmesi için Anadolu 15 öğretmen okulu bölgesine ayrılacaktır. Buralarda tam devreli birer lise ile 200 kişilik bir erkek ve bir kız ilköğretmen okulu bulunacaktır. Bu okulların eğitim ve öğretim kadroları yaklaşık olarak 60 kişiyi bulacaktır. Böylece, yurdun çeşitli bölgelerinde güçlü elemanlarla oluşmuş birer kültür merkezi kurulmuş olacaktır (Duman 1991:23).

Atatürk'ün bu görüşleri 1923 yılından itibaren Maarif Vekaleti tarafından hemen uygulanmaya başlanmıştır. Dönemin Eğitim Bakanı İsmail Safa Bey 24 Haziran 1923'te valiliklere birer telgraf çekerek; Ankara, Konya, İzmir, Edirne, Bursa, Adana, Sivas, Erzurum, Trabzon ve Diyarbakır'ın genel bütçeye bağlı olarak açılacak darülmualiminler için birer mıntıka olarak belirlendiğini, bunların 6 veya 7'sinde darülmualimat açılacağını bildirmiştir (Duman 1991:61). Böylece Cumhuriyet Türkiye'sine çözüm bekleyen birçok problemlerle girilmiş olmasına rağmen, öğretmen yetiştirme sistemi genel eğitim sistemi içinde hızlı bir gelişme sürecine girmiş ve çağdaş bir sistemin yerleştirilmesine olanak sağlamıştır (Sözer 1991:22).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde öğretmen okullarının parasız ve yatılı olması nedeniyle bu okullara girmek ve öğretmen olmak özellikle kırsal kesimde yaşayan gençlerin yukarıya doğru toplumsal hareketliliğini sağlamaktaydı (Erden 1998:33). 1923-1924 öğretim yılında ilkokullara öğretmen yetiştiren okulların sayısı 7'si kız, 13'ü erkek olmak üzere 20 olup bu

okulların öğretim süresi de dört yıl idi (Alptekin 1974:131). Ancak, bu okullar çok yetersizdi. Çünkü o zaman köy sayısı kırk bin dolayında idi. Bu köylere okul yapmak ve öğretmen tayin etmek lüzumu dikkate alındığında eğitim sahasında ne kadar büyük bir açığın olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Zaten Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim sisteminin temeli ilkokul öğretmeni yetiştirme üzerine kurulmuştur (Eski 1999:160).

1.1.2.1. Köy Muallim Mektepleri

Köylerin eğitim sorunlarını çözmek için 1926 yılında parasız yatılı Köy Muallim Mektepleri 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile kurulmuştur (Sözer 1991:23;Kafadar 1997:153). İlköğretimin bütün ülke çapında yaygınlaştırılması sırasında köye uygun öğretmenler yetiştirme önerileri XX. yüzyılın başından itibaren çeşitli kişiler tarafından ileri sürülmüştür. Cumhuriyet döneminde de ileri sürülen bu tekliflere, ABD'den davet edilen John Dewey'de taraftar olunca 1927-1928 öğretim yılında iki Köy Muallim Mektebi kuruldu (Dinçsoy 1995:47). Böylece, önce Kayseri-Zencidere'de (1926) Köy Muallim Mektebi kuruldu. Denizli Erkek Muallim Mektebi'de (1927) bu amaç için düzenlendi. Diğer öğretmen okulları beş yıl iken bu okullar üç yıllık idi (Kafadar 1997:153;Ergün 1997:92).Köy Muallim Mekteplerinin amaçlarını Eski (1999:162) şu şekilde özetler: "Bu okulların amaçlarından birincisi, köyün sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısını yükseltmektir. Diğeri ise, zıt eğilimleri temsil eden halk ile aydın bütünleşmesini sağlamak ve bu yolla Cumhuriyet prensiplerini benimsetmektir."

Öğretmen ve araç-gereç yokluğundan dolayı güçlendirilmediği için başarısız olan Kayseri-Zencidere Köy Muallim Mektebi 1932 yılında, Denizli Köy Muallim Mektebi ise 1933 yılında kapatılmıştır (Ergün 1997:200).

1.1.2.2. Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü

Bu dönemde asıl ve köklü girişim 1926-1927 öğretim yılında gerçekleştirildi. Gazi Eğitim Enstitüsü, Orta Muallim Mektebi adıyla ilk defa

16 kişilik küçük bir öğrenci sayısı ile Konya’da Abdülhalim Çelebi’nin daha önce kız ortaokulu olan binasında eğitim öğretimine başladı. Bu okula lise mezunları ile öğretmen okulunu üstün derece ile bitirmiş ve iki yıl başarıyla ilköğretim öğretmeni yapmış kişiler alınıyordu. Bu okul daha sonra 25 Ekim 1927’de Ankara’ya nakledildi. 1 Aralık 1927’de de pedagoji bölümü açıldı (Kafadar 1997:154;Duman 1991:47-8;Binbaşıoğlu 1995:141).

Bu okul parasız yatılı bir okul olduğu için öğrencilerin barınma, beslenme, giyim ve her türlü ders araç-gereçleri ihtiyacı okul tarafından temin ediliyordu. Ayrıca her öğrenciye miktarı Maarif Vekaleti tarafından belirlenen aylık bir de cep harçlığı veriliyordu (Öztürk 1996:209). Bu okul 1929-1930 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü adını almıştır. Daha sonra 1949-1950 öğretim yılında ise okulun adı Gazi Eğitim Enstitüsü olmuştur (Kafadar 1997:154).1980 yılında Gazi Yüksek Öğretmen Okulu adını alan bu okul, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı hakkındaki 41 Sayılı 20 Temmuz 1982 tarihli KHK ile de Gazi Üniversitesi’ne Gazi Eğitim Fakültesi adı altında bağlanmıştır (Cicioğlu 1985:300).

Ne var ki, Türkiye’de de ciddi bir biçimde hissedilen 1929-1931 dünya ekonomik krizi, devrin hükümetini genel tasarruf politikası çerçevesinde eğitim harcamalarında kısıntıya zorlamıştır. Nitekim dönemin Maarif Vekili Cemal Hüsnü Bey’in 18 Mayıs 1930’da TBMM’de yaptığı konuşmasında: “Daha çok miktarda öğretmen yetiştirilmesi yerine mevcut öğretmenlerden azami surette faydalanma yolları üzerinde durulması gerektiğini” ifade etmiştir (Öztürk 1996:79).

Bu yeni öğretmen yetiştirme politikasına paralel olarak 1929-1938 yılları arası dönemde şehir ve kasaba ilkokullarına öğretmen yetiştiren İlköğretim Okullarının sayısı da azalmış 1928-1929 öğretim yılında -Köy Muallim Mektepleri Hariç- 22 olan İlköğretim Okulları sayısı 1937-1938 öğretim yılında 11’e inmiştir. Maarif Vekaleti 1934-1935 öğretim yılında bazı öğretmen okullarının kapatılmasına ve açık bırakılanlara da yeni öğrenci

alınmamasına karar vermiş ve buna gerekçe olarak da ülkede yeni ilkokullar açılmadığı için mevcut pek çok ilkokul öğretmenin işsiz kalmasını göstermiştir (Öztürk 1996:80).

1.1.2.3. Köy Eğitim Kursları

Atatürk çevresinde yapılmakta olan arkeolojik kazılar dolayısıyla çeşitli gezileri yapıyordu. Köylerde yeteri kadar okul olmadığını görüp buna çare ararken Muhafız Alayı Komutanı İ. Hakkı Tekçe'nin de bir gözleminden yararlanarak askerliğini er, onbaşı, çavuş olarak yapmış, okuma ve yazma bilen köy gençlerinden yararlanmak gerektiği sonucuna varmıştır. Bunun üzerine Saffet Arıkan bir gün Milli Eğitim Bakanlığı'nın ileri gelenleriyle yaptığı toplantıda şöyle der:

İlköğretimi yüzde yüz gerçekleştirmenin gerekli olduğundan söz ederek askerliği sırasında başarı göstermiş, onbaşı yada çavuşluk gibi rütbe almış olan becerikli köy delikanlılarından küçük köylerde yararlanılmaz mı? sorusunu sordu. Bunun yararlı olacağı söylendi ve hazırlıklara başlandı (Binbaşıoğlu 1995 :227-8).

Böylece, ilk Eğitim Kursu 1936 yılında Eskişehir-Çifteler Harası'nda açılmıştır (Kafadar 1997:154). 1937 yılından itibaren de hızla yaygınlaştırılan bu kurslar, devam etmek isteyen kişilerde şu şartları arıyordu (Öztürk 1996:162);

1-Askerliğini yapmış ve bu sırada çavuşluk ve onbaşılık gibi bir rütbe almış olması,

2-İlkokulu bitirmiş veya okur-yazar olması,

3-Köyde yüz kızartıcı bir halinin olmaması,

4-Zeki, ahlaklı ve sağlam karakterli olması,

5-Hangi köyde çalışacak ise o köyden seçilmiş bulunması ve köy muhtarlığından bunu onaylayan bir belgenin alınması,

6-Görgü ve bilgilerinin müfettiş ve gezici başöğretmenler tarafından belirlenmiş olması, gibi şartlar aranıyordu.

Köy Eğitim Kurslarının süresi yedi ay idi. Kurslarda köylerde çalışmış başarılı ilkokul öğretmenleri ders veriyordu. Her öğretmenin 10-15 kadar

öğrencisi grubu vardı. Bu gruplardan her biri Erciyes, Çaldağı, Sakarya, Teoman, Dumlupınar gibi tarihi ve coğrafi adlarla anılıyordu. Kursta ders olarak öğretim yöntemleri ve uygulamaları yanında, dülgerlik, tavukçuluk, genel tarım bilgisi veriliyordu. Bu kurslarda eğitmen adayları, yemek pişirme hariç her işlerini kendileri görüyordu. Kurslarda öğretimde, “yaparak yaşayarak öğrenme” yöntemi benimsenmiştir (Binbaşoğlu 1995:228).

Bu kursları bitiren eğitmenler köy ilkokullarının sadece birinci devrelerinde öğretmenlik yapıyorlardı (Alptekin 1974:132). Bu kurslar 1947 ders yılı başına kadar devam etmiş ve 10 yıllık devrede toplam 8675 eğitmen yetiştirmiştir (Kafadar 1997:154).

1.1.2.4. Köy Enstitüleri ve Yüksek Köy Enstitüsü

Köye göre öğretmen yetiştirmek için Eskişehir-Mahmudiye ve İzmir-Kızılcıllu'da deneme mahiyetinde iki yeni öğretmen okulu açıldı. Bu kurumlar 1940 yılında çıkarılan 3803 sayılı kanunla Köy Enstitüsü adını aldı. Süresi ilkokul üzerine beş yıl idi ve sadece köy çocukları alınmaktaydı (Alptekin 1974:132). Köy Enstitülerinin ilk modelleri olan bu beş yıllık okulların kurulmasında, İ. H. Baltacıoğlu başta olmak üzere, H. F. Kanad, H. R. Öymen ve İ. H. Tonguç'un fikirlerinin yanı sıra, M. Emin Soysal'ın gayretlerinin de rolü büyük olmuştur (Kafadar 1997:295).

Köy Enstitüleri, 19.6.1942 tarihinde çıkarılan 4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu ve 16.7.1943 tarihinde kabul edilen 4459 sayılı Köy Ebeleri, Köy Sağlık Memurları Teşkilat Kanunu ile bir bütün olarak hukuksal ve yasal çerçeveye kavuşmuş oldu (Kanar 1990:26). Yasanın gerekçesi 1935 nüfus sayım sonuçlarına, okuma-yazma oranının düşüklüğüne, 31 bin köyde okul bulunmamasına dayandırılmıştı (Sakaoğlu 1993:90). Yine 1940 yılında 6 yaşın üstündeki nüfusun %78'i okur yazar değildi. Köylerde bu oran %90'dı. Ayrıca köyler sağlık, temizlik imkanlarından oldukça uzaktı. Bu yaygın bilgisizlikle daha iyi mücadele etmek, bunu yaparken

köylerin sosyal ve ekonomik yapısında öğretmen ve eğitim kanalıyla düzenlemeler geliştirmek amacıyla Köy Enstitüleri kurulmuştur (Akyüz 1999:339). Köy Enstitülerine verilen biçim ve yüklenen görevler kısaca Başgöz (1995:225)'e göre şöyle belirlenmiştir:

- 1- Enstitüler öğrencilerini köylerden alacaklar,
- 2- Köylere öğretmen ve sağlık personeli yetiştirecekler.

Köy Enstitüleri tarımsal uğraşları öğrencilere yaşayarak öğretebilmek için kırsal alanda kurulmuş olup öğrenciyi dövme, kovma gibi aşırı disiplin kesinlikle yoktu. Bu okullarda öğrencilere olabildiğince rahat ve özgür davranılıyordu (Apaydın 1995:178).

Öte yandan Köy Enstitülerinin kuruluşunda önemli çabalar sarfeden M. Emin Soysal, İsmail Hakkı Tonguç yönetimine giren bu kurumları şöyle eleştirir:

Köy Enstitüleri İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 1940 yılında bu okullara gönderdiği genelge ile tamamen kendi kendilerini besleyecek hale gelmeleri sağlanmıştır. Ancak, bu müesseseler bu genelge ile istenilen kuruluş amaçlarından saptırılarak adeta birer "üretim çiftliği" şekline getirilmek gibi pedagojik, psikolojik ve ekonomik realitelerle çelişen oldukça hayalci bir yola girmişlerdir. Halbuki bu müesseseler kurulurken amaç, gençleri istihlal içinde fenni bilgi ve itiyat kazandırarak yetiştirmektir. Fakat, Köy Enstitüleri ekme, biçme sevdasına düşmüşlerdir. Böylece, bu okullarda öğrencilerin öğretmen olma amacına göre yetiştirilmeleri oldukça ihmal edilmiştir (Kafadar 1997:297).

Köy Enstitülerinin ilk resmi öğretim programı 1943 tarihlidir. Bu okulların beş yıl olan öğretimin süresi içerisinde; 114 hafta "kültür" derslerine, 58 hafta "ziraat" derslerine, 58 hafta da "teknik" ders ve çalışmalarına zaman ayrılıyordu (Akyüz 1999:340; Binbaşoğlu 1995:240).

1947'de Köy Enstitülerinin programları biraz değiştirilmiştir. Bu değişiklikle kültür derslerine, genel bilgi dersleri denmiş ve bu derslere öteki derslerden daha fazla zaman ayrılmıştır. Teknik derslere de sanat dersleri ve atölye çalışmaları da denmiş olup bunların öğretimi her yıl 1/3 öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır. Bu 1947 program değişikliği Köy Enstitüleri kuruluş felsefesinden ilk belirgin uzaklaşmadır (Akyüz 1999:341).

1952 yılında Köy Enstitülerinin programları yeniden değiştirildi. Fakat bu değişiklik, İlköğretmen Okullarının programları ile birleştirilme şeklinde oldu. Bu yeni program, 1952-53 ders yılı başında geçici olarak uygulamaya konuldu. 1953 yılında toplanan 5. Milli Eğitim Şurası hazırlanan bu programı kabul etti (Binbaşıoğlu 1995:243). Köy Enstitüleri 1954'de 6234 sayılı Köy Enstitüleri ile İlköğretmen Okullarının Birleştirilmesi hakkında kanunla birer İlköğretmen Okullarına dönüştürüldü (Sakaoğlu 1993:101;Binbaşıoğlu 1995:243).

Böylece, 1933'ten 1940'a kadar tartışılan ve 1940'ta yasalaşarak belirli bir şekle göre hazırlanmış olan yeni öğretmen yetiştirme işine son verilmiş oldu. Köy Enstitülerinden toplam 15.000 kadar öğretmen ve 2000 kadar sağlıkçı yetişmiştir (Akyüz 1999:342).

Köy Enstitülerinin öğretime başladığı süre içinde ayrıca Ankara'daki Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde üç yıllık yüksek öğretim veren bir de Yüksek Köy Enstitüsü kurulmuştu (Alptekin 1974:32). Duman (1991:56)'a göre kurulan bu Yüksek Köy Enstitüsünün başlıca amacı şunlardır:

1-Diğer kurumların yetiştirmedığı alanlarda Köy Enstitülerine öğretmen yetiştirmek,

2-Kırsal kalkınmanın merkezi olarak kurulması düşünülen bölge okullarına yetenekli öğretmenler yetiştirmek,

3-Köy okulları için başöğretmen ve müfettiş yetiştirmek.

Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü 1946 yılı sonuna kadar 104 mezun verdikten sonra 1947-1948 öğretim yılında kapatılarak öğrencileri MEB'na bağlı diğer yüksek öğretmen okullarına dağıtılmıştır (Duman 1991:57).

1.1.2.5. Ortaöğretime Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri

Şehir ve kasabalarda bulunan ortaokullara öğretmen yetiştirmek amacıyla 1946-1947 öğretim yılından itibaren Eğitim Enstitüleri açılmaya başlandı. Bu

öğretim yılından itibaren Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü, Gazi Eğitim Enstitüsü; Necati Terbiye Enstitüsü ve Orta Öğretmen Okulu Balıkesir Eğitim Enstitüsü adını aldı (Duman 1991:95). Bunlara 1958-1959 öğretim yılında Bursa Eğitim Enstitüsü, 1959-1960 öğretim yılında İzmir Buca Eğitim Enstitüleri eklendi (Binbaşıoğlu 1995:325). 1960-1961 öğretim yılında ülkede beş Eğitim Enstitüsü bulunuyordu. Eğitim Enstitülerinin fen, edebiyat, eğitim ve yabancı dil bölümlerinin öğretim süresi iki, diğer bölümlerin süresi üç yıl iken, 1967-68 öğretim yılından itibaren tüm bölümlerinin süresi üç yıla çıkarılmıştır (Binbaşıoğlu 1995:326;Duman 1991:163). 1969 yılına kadar Eğitim Enstitülerinin sayısı on olup, bu tarihten itibaren bu okullar “üç yıllık Eğitim Enstitüleri” adını almışlardır. 1977-1978 öğretim yılında ise sayıları 18’i bulmuştur (Akyüz 1999:335).

Eğitim Enstitüleri, 1970’li yıllardaki sayısal artışlarına rağmen, ortaöğretimdeki öğretmen ihtiyacını karşılamıyordu. Bu durum yetkilileri 970’li yılların ortalarına doğru başka önlemler almaya zorladı. 1974 yılında gece öğretimi ve mektupla öğretim yöntemleriyle, öğretmen yetiştirme uygulamaları başladı. Ancak, öğretmenin kalitesini düşürdüğü gerekçesiyle mektupla öğretime 1976’da; can güvenliği sağlamadaki güçlük nedeniyle gece öğretime 1978’de son verildi (Duman 1991:164).

Daha sonraları ise 18 Ekim 1978 tarih ve 31305 sayılı MEB onayı ile dal öğretmeni yetiştiren eski üç yıllık Eğitim Enstitüleri, dört yıllık Yüksek Öğretmen Okulları haline dönüştürüldü (Binbaşıoğlu 1995:420).

Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmeye ilişkin sorunlar her dönemde çeşitli eğitim sorunları arasında sürekli biçimde güncelliğini koruyarak hiç bir zaman önemini yitirmeden tersine zaman zaman yeni boyutlar kazanarak devam etmiştir.

1.1.2.6. Yüksek Öğretmen Okulları

Darülmualimin-i Aliye idadilerle daha üst dereceli okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla 3 Kasım 1891 tarihinde İstanbul'da açılmıştır. Öğretim süresi iki yıl olan bu okul fen ve edebiyat bölümlerinden oluşmaktaydı. 1924 tarihinde yapılan ikinci Heyet-i İlmiye'de Darülmualimin-i Aliye'nin Darülfunun'a bağlanarak Yüksek Muallim Mektebi adını alması kararlaştırıldı (Duman 1991:43). 1940 yılında ise bu okul, Talim Terbiye Kurulu kararı ile Yüksek Öğretmen Okulu adını aldı (Çoban 1999:195). 1959 yılına kadar sadece İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu bulunuyordu. Aslında sadece üniversiteye girmeyi başaramayan öğrencilerle, fakir aile çocukları o yıllarda öğretmen olmaya ilgi duyuyorlardı. Bu nedenle 1960 yılına kadar sembolik sayıdaki öğrenci İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'ndan mezun olarak lise öğretmeni olmuştur (Kaya 1974:196). Eski Darülmualimin-i Aliyenin devamı olan bu okul yıllarca nitelikli öğretmen yetiştirmiştir. Ancak yıllık mezun sayısı 30'a bile varamamıştır (Akyüz 1999:335). Hatta bu okula 1940'lı yıllarda girmek isteyen öğrenci sayısının azalması bu okulu kapanma noktasına getirmiştir (Binbaşıoğlu 1995:326). İstanbul'da ki Yüksek Öğretmen Okulundan başka, 1959 yılında Ankara'da, 1964'te İzmir'de Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır. Bakanlık bu okullara kaliteli öğrenci gelmesi için çeşitli tedbirler almıştır. Bu amaçla, 1959 yılından itibaren İlköğretmen Okullarının son sınıflarından en yüksek bitirme derecesi alan öğrencilerin yüksek öğretmen okullarına alınması kararlaştırılmıştır. Ancak, bu öğrenciler lise mezunu sayılmadıkları için önce lise sınavlarına girip diploma almaları gerekiyordu. Daha sonra öğrenciler branş öğrenimlerini ilgili fakültede, meslek derslerini ise yüksek öğretmen okullarında görüyorlardı. Fakat geceleri yürütülen meslek dersleri programındaki düzensizlik, 1974-1975 öğretim yılından başlayarak İlköğretmen Okullarının Öğretmen Liseleri adı altında lise mezunu vermesi, üniversitelerin öğretmenlik formasyonu vermeye başlaması ve Yüksek Öğretmen Okullarının içine düştükleri ideolojik şiddet olayları gibi nedenler, bu okullara gerek kalmadığı şeklinde görüşe neden oldu ve bu okullara öğrenci alımı durduruldu (Akyüz 1999:335).

Tüm bu gelişmelerden sonra, Yüksek Öğretmen Okulları 4.8.1978 gün ve 37 sayılı MEB Müdürler Komisyonu kararı gereğince 1978-1979 öğretim yılından itibaren tamamen kapatılmıştır (Duman 1991:160).

1.1.2.7. Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri

1973 tarih ve 1739 sayılı METK'nda "öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir" hükmünü getirmiş ve öğretmenlerin hangi öğretim kademesinde olursa olsun yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması gerektiğini öngörmüştür. Bunu sağlamaya doğru bir adım atılarak, temel eğitim 1. kademe denilen okullara yanı ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere iki yıllık Eğitim Enstitülerinin açılması kararlaştırılmıştır. 1974-1975 öğretim yılından itibaren bazı İlköğretmen Okullarında da böyle iki yıllık Eğitim Enstitüleri açılmış ve bünyesinde Eğitim Enstitüsü açılmayanlar ise Öğretmen Liselerine dönüştürülmüştür. 1976'da sayıları 50'yi bulan iki yıllık Eğitim Enstitüleri belirtildiği gibi eski İlköğretmen Okulları binalarında faaliyet göstermişlerdir (Akyüz 1999:332).

Bu yıllardan itibaren üniversite seçme sınavında genellikle en düşük puan tutturan öğrencilerin gittikleri bu okullara, öğrenci alınması, yetiştirilmesi ve mezun edilmesi işlerine ideolojik ve politik amaçların karıştığı öne sürülmüştür. 1981'de yapılan düzenlemeler ile sınıf öğretmeni yetiştiren bu okulların sayıları 17'ye indirilmiştir. Bunlar buldukları ilin adını taşıyorlardı ve şu illerde bulunuyorlardı: Ağrı, Amasya, Bolu, Burdur, Çanakkale, Denizli, Edirne, Erzincan, Giresun, Hatay, Kastamonu, Kırşehir, Manisa, Muğla, Niğde, Siirt ve Van. Bu okullar 20 Temmuz 1982'den itibaren eğitim yüksekokulları haline dönüştürülmüştür (Akyüz 1999:332).

1.1.2.8. İlköğretmen Okulları

Osmanlı döneminden, Cumhuriyete Darümuallimin-i iptidai olarak geçen İlköğretmen Okullarının süresi 1924 yılında dört yıldan beş yıla çıkarıldı. Daha sonra bu okullar Talim ve Terbiye Kurulu'nun 17 Eylül 1932 tarih ve 167 sayılı kararı ile ortaokul üzerine üç yıllık meslek okulu haline getirildi (Cicioğlu 1985:304).

1954 yılında ise 6234 sayılı kanunla Köy Enstitüleri ile Öğretmen Okulları İlköğretmen Okulları adı altında birleştirildi (Alptekin 1974:132). O yıllarda Köy Enstitülerinin değişikliğe uğratılması yeni kurulan Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'ne bağlı iki tip İlköğretmen Okulunun var olmasına neden oldu. Kaya (1974:192)'ya göre bunlar şunlardır:

- 1.Tip:Ortaokul mezunlarını kabul eden üç yıllık İlköğretmen Okulları,
- 2.Tip: İlkokul mezunlarını kabul eden altı yıllık İlköğretmen Okulları.

Altı yıllık İlköğretmen Okulları, statü yönünden şehirlerdeki öğretmen okulları ile aynı duruma getirilerek kapıları köy çocukları yanında şehir çocuklarına da açılmıştır (Kaya 1974:191). Ancak, yine de bu okullara her yıl alınacak öğrencilerin % 75'inin köy ilkokullarından mezun olmaları şartı getirilmiştir (Cicioğlu 1985:104).

İlköğretmen Okullarındaki öğretmen adayı sayısı 1951-1952 ders yılında 15.182 iken, 1971-1972 ders yılında 65.300'e ulaşmıştır.1951-1952 ders yılındaki mezun sayısı 2674 iken, 1970-1971 ders yılında 17.533 olmuştur. 20 yıl içinde dört katlık öğrenci artışına karşılık mezun sayısındaki 6,5 katlık bir artışın olması İlköğretmen Okullarında verimin yükseldiğini göstermektedir (Kaya 1974:194).

1970-1971 öğretim yılında İlköğretmen Okullarının süresi ilkokuldan sonra en az yedi yıl ve ortaokuldan sonra dört yıla çıkarılmıştır. 28 tanesi yedi yıllık (Eski Köy Enstitüsü), 61 tanesi dört yıllık olmak üzere 89 tane

İlköğretmen Okulu faaliyetlerini 1974-75 öğretim yılına kadar sürdürmüştür. Bu okullardan 43 tanesi kız, 39 tanesi erkek ve 7 tanesi ise karma İlköğretmen Okulu idi (Kaya 1974:192).

Özellikle 1970'li yıllarda öğretmen yetiştiren okulların programlarında önemli değişiklikler oldu. İlköğretmen Okulları da bu çerçevede belli bir süre sonra tarımsal ve endüstriyel faaliyetlerden, okulun sevk ve idaresinde öğrencilere sorumluluk verme ilkelerinden ayrılarak sadece genel bilgileri alan öğretmenler yetiştirmeye başladı (Kaya 1974:192).

1973 tarihinde kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu ile öğretmenlerin yükseköğretim düzeyinde yetiştirilmesini istiyordu. Bu düzenleme ile şehirlerdeki İlköğretmen Okullarının bir kısmı iki yıllık Eğitim Enstitüsüne, bir kısım İlköğretmen Okulu da 1974-75 öğretim yılından itibaren Öğretmen Liselerine dönüştürülmüştür. Bir kısım İlköğretmen Okulu da kapatılmıştır (Binbaşoğlu 1995:21).

1.1.2.9. Öğretmen Liseleri

1739 sayılı METK'nun 43. maddesinde öğretmenlik mesleği:

Devletin eğitim öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ve Temel İlkeleri'ne uygun olarak ifa etmekle yükümlüdür. Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için hangi öğretim kademesinde olursa olsun öğretmen adaylarının yüksek öğretim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim, lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkan verecek şekilde düzenlenir (Bolayır 1986:10).

Bu kanuna uygun olarak, ilkokul öğretmenlerinin yüksek öğrenim görmelerini sağlamak üzere Talim Terbiye Kurulunun 25.8.1973 tarih ve 456 sayılı kararı ile 1974-1975 öğretim yılından itibaren İlköğretmen Okullarında kademeli olarak lise programları uygulanmaya başlanmıştır. Böylece bu okullar Öğretmen Liseleri adını almıştır (Cicioğlu 1985:305).

Öğretmen Liselerine, 1979 yılı icra planı ve IV. Beş Yıllık Kalkınma Planındaki Öğretmen Liselerinin öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci kaynağı teşkil etmesine dair hükümleri, ayrıca sınıf öğretmeni yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği'ni göz önüne alarak bu okul mezunlarına, ilkokullara öğretmen yetiştiren iki yıl öğrenim süreli Eğitim Enstitülerine, öğrenci alımında % 75 kontenjan tanınmıştır. Bu oldukça yüksek bir orandır. Yine o dönemdeki Öğretmen Liselerinin programlarına bakıldığında modern fen ve matematik programlarının uygulandığı görülmektedir. 1981-1982 öğretim yılında 30 Öğretmen Lisesi Türkiye genelinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir (Cicioğlu 1985:305).

Öğretmen yetiştirme kaynağından uzaklaşan Öğretmen Liseleri 1989-1990 öğretim yılında Anadolu Öğretmen Liselerine dönüştürülmüştür (Kuru 1997:140).

1.1.2.10. Öğretmen Yetiştirmede Üniversite Sistemine Geçiş

Öğretmen yetiştiren okullarımızın yakın geçmişine şöyle bir bakıldığında; Köy Enstitülerinin kapatılıp İlköğretmen Okullarına dönüştürüldüğü, İlköğretmen Okullarının da 1974 yılında Öğretmen Liseleri haline getirilerek bu okullarda lise programları uygulanmaya başlandığı, Yüksek Öğretmen Okullarının da 1978 yılında kapatıldığı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu çıkmasıyla da 1982 yılından itibaren öğretmen ve eğitim uzmanı yetiştirme görevinin üniversitelere devredildiği görülmektedir (MEB 1993:25). Öğretmen yetiştirme işinin üniversitelere devrinde, özellikle 1980 öncesi öğrenci olaylarının gelişmesi, MEB'na bağlı öğretmen yetiştiren okulların yaygınlaşması, mektupla öğretim, hızlandırılmış eğitim gibi uygulamalarla öğretmen yetiştirilmesinin dejenere edilmesi, Bakanlığa bağlı olan bu kurumların daha kolay politize edildiği kanısı oluşturmuş ve bu okulların Bakanlıktan kopararak politik baskılardan kurtarılması tepkisi yatmaktadır (Binbaşoğlu 1995:423).

Ancak, 1980'li yıllardan itibaren öğretmen yetiştirme işi üniversitelerin yapı ve yönetim hatta bir ölçüde programlarında önemli değişikliklere uğradığı bir zamana rastlayarak misyon kargaşası yaşanmış yaşamış ve eğitim fakültelerinin üniversitelerle bütünleşmesi zaman almıştır (Oğuzkan 1984:56). Öğretmen yetiştirme işinin üniversitelere devredilmesi nitelikli öğretmen yetiştirilmesini garanti etmemiştir (Köymen 1991:88).

XI. Milli Eğitim Şurası'nda (8-11 Haziran 1982) üniversitelerde öğretmen yetiştirmeye dönük programda yer alan dersler alanlar itibarıyla tüm program içindeki oranına ilişkin aşağıdaki ölçütler benimsenmiştir. Buna göre öğretmenlik meslek bilgisi dersleri % 25, alan bilgisi derleri % 62,5, genel kültür bilgisi dersleri % 12,5'tur (Şişman 1999:7). Bu dersler aynı zamanda öğretmenliğin üç temel özelliğini de göstermektedir (Öztürk 1999:349).

2000-2001 Öğretim yılı itibarı ile 40 üniversitede;

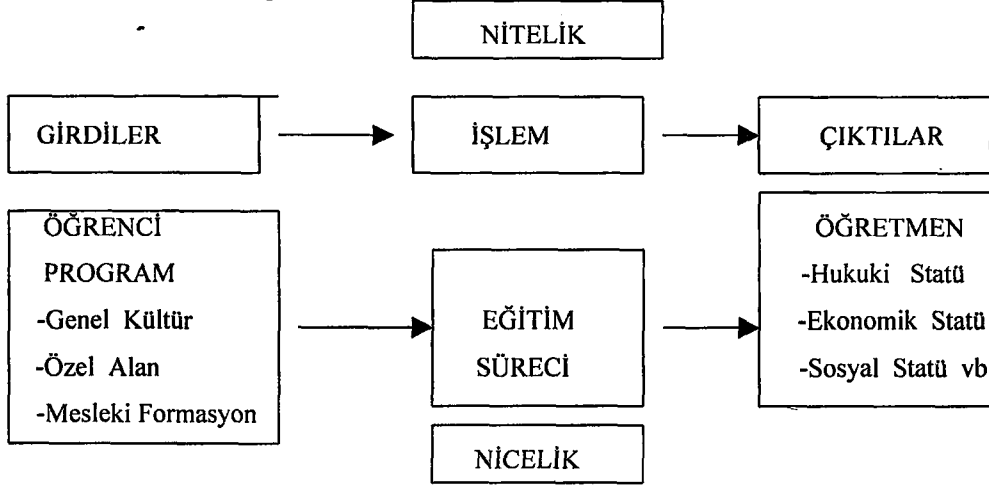
- 1- 81 Eğitim Fakültesi,
- 2- 13 Teknik Eğitim Fakültesi,
- 3- 2 Mesleki Eğitim Fakültesi,
- 4- 1 Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi,
- 5- 1 Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi olmak üzere,

98 fakültede öğretmen adayları eğitim öğretim görmektedir (ÖSYM 2001).

Ancak, günümüzde öğretmen yetiştirme işi yine Türk Eğitim Sisteminin üniversite boyutunu da kapsayan başta gelen sorunu niteliğini korumaktadır (Açıkalmın 1998:44). Türkiye'de 1980'lere kadar süren öğretmen yetiştirmeye yönelik uygulamalarda gerek izlenen politikalar, gerekse amaçlar ve programlar yüzünden sık sık değişiklikler olmuş, öğretmen gereksinimi sayısal bakımdan karşılanması her zaman öncelik taşımış, nitelik konusu uzun yıllar ikinci sıraya itilmiştir (Sözer 1991:2). Böylece, öğretmen arz talebinde nitelik ve nicelik açısından dengesizlik oluşmuştur (MEB 1999b:272). Bu durum aşağıdaki Şekil-1'de gösterilmektedir:

Şekil-1 Öğretmen Yetiştirmede Nitelik ve Nicelik Sorunu

İHTİYAÇ ve İSTİHDAM PLANLAMASI

(Kısa - Orta - Uzun Vadeli Plan)

(MEB 1993:161)

Türk eğitim tarihi bize, öğretmen yetiştirilmesinde niteliğe önem veren, ciddi girişimlere nadiren gidildiğini göstermektedir. Akyüz (1999:367) bunu şöyle ifade eder:

1970'lerden sonra bu alanda, niteliği daha da düşüren uygulamalara gidildiğini gördük. 1980'lerden az önce de binlerce Eğitim Enstitüsü öğrencisine okullarını bitirmeden siyasal nedenlerle diploma verilip öğretmen yapıldıkları şeklindeki bir skandal 1982'de ortaya çıkarılmıştır. Bütün bunlar öğretmenlik mesleğinin gelişip güçlenmesini önlemektedir.

Yine MEB'nın Haziran 1982'de yayınladığı öğretmenlik mesleği ile ilgili bir araştırma sonucu şöyledir: "Öğretmenlik mesleğine verilen değer azalmakta, öğretmenler arasında çalışma ve yaşam koşullarına ilişkin yakınmalar olmakta, öğretmenlik gençler için çekiciliğini yitirmektedir" denilmektedir. (Akyüz 1999:367). Ancak Sevinç (2000:28) öğretmenlik mesleğinin: Eski saygınlığına kavuşması ve genç kuşaklar için ilgi çekici hale getirilmesi gerektiğini " ifade eder." Tüm bu gelişmelerden sonra Milli Eğitim Bakanlığı harekete geçerek ve 24 Kasım, Öğretmenler Günü ilan ederek ve kutlayarak dikkatleri öğretmenlik mesleğinin önemi üzerine çekmeyi amaçladığı görülmektedir

1980’li yıllarda öğretmen yetiştirme işinin üniversitelere devrinden sonra öğretmenleri branşlara göre yetiştirmede dengesizlik olmuş, eğitim fakülteleri daha çok ortaöğretime yönelik branş öğretmeni yetiştirmeye yönelmiş bunun sonucunda ilköğretim I. ve II. kademedede bir öğretmen açığı meydana gelmiştir. Özellikle sınıf öğretmenliği alanında büyük bir açık meydana gelmiştir (Şişman 1999:28). Neticede öğretmen yetiştirme üzerine 150 yılı aşkın bir geleneğe sahip olan Türk eğitim sisteminin zaman zaman yanlış politikalar izlemesi nedeniyle sınıf öğretmenlerini hiç bir mesleki formasyona sahip olmayan üniversite mezunları arasından seçmek zorunda kalmıştır (Özden 2000:36). Ayrıca bu öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim ile ve kaynak kitaplarla yeterince desteklenmemesi sonucu, öğretimin kalitesi de olumsuz yönde etkilenmiştir (Meydan 1995:59). Bu yönüyle öğretmenlik mesleği, Karagözoğlu’nun da dediği gibi: “Herkesin yapabileceği, diğer alanlarda iş bulamamış hatta hayatta birazda düş kırıklığına uğramış gençlerimizin ekmek kapısı” olmuştur (MEB 1999a:30). Cordan ise bu durumu şöyle ifade etmektedir: “Eğitim sisteminin içinde 170 tıp doktoru, 200’e yakın eczacı ve hukukçu, 4080 inşaat mühendisi” bulunmaktadır (MEB 1999a:71). Bu konuda Yılman’da (1985:71) görüşlerini şöyle ifade eder: “Hiç olmazsa öğretmen olmak gibi yargıları toplumdan silmek ve öğretmenlik mesleğine gönül koymayanları zoraki öğretmen yapmak önce bu insanların kendilerine sonra da millete yazık etmek olur.”

Tüm bu gelişmelerden sonra üniversitelerde öğretmen yetiştirilmesi ile ilgili 4 Kasım 1997’de yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Bu yeniden yapılanmada esas alınan temel özellikler; Eğitim Fakültelerinde her okul düzeyine uygun bölüm ve programlar açılması, orta öğretimde sosyal fen ve matematik alanları öğretmenlerinin tezsiz yüksek lisans düzeyinde yetiştirilmesi, Türkçe öğretmenliğine önem verilmesi şeklindedir (Akyüz 1999:336).

Tüm bu arayışlar XXI. yüzyıla girerken Türk toplumunun ilgi ihtiyaç ve anlayışlarına cevap olabilecek bir öğretmen yetiştirme modelinin hala bulunamadığını göstermektedir (MEB 1993:105). Bu anlamda öğretmen yetiştirme

sisteminin yapı, işleyiş ve program olarak yeniden yapılandırılması ihtiyacı gerekmektedir. Yeni yapılanmada çağın eğitim gerçekleri ve ülke ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılması önem taşımaktadır (Özden 2000:36).

1.1.2.11. Anadolu Öğretmen Liseleri ve Öğrencileri Yönlendirme

1989-1990 öğretim yılında öğretmen yetiştirme kaynağı olmaktan uzaklaşan Öğretmen Liseleri, yavaş yavaş Anadolu Öğretmen Liselerine dönüştürülmeye başlanmıştır (Kuru 1997:140).

Bu dönüştürme ile ilgili olarak Anadolu Öğretmen Liselerinin sayısal gelişimine bakıldığında, 1993-1994 öğretim yılı itibarıyla 21 Öğretmen Lisesi, 66 Anadolu Öğretmen Lisesi olduğunu görülmektedir. Aynı öğretim yılında ise bu okullardaki öğrenci sayısı 19.840'tır. Öğretmen sayısı ise 1511'dir (Sorguç 1995:222). 1999-2000 öğretim yılında ise Anadolu Öğretmen Liselerinin sayısı 91'dir. Aynı öğretim yılında öğrenci sayısı 32.958, öğretmen sayısı ise 2124'tür (MEB 2000:116). MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nden alınan istatistik bilgilerine göre ise 2000-2001 öğretim yılında Anadolu Öğretmen Liseleri sayısı 92'dir. Öğrenci sayısı 33.193'tür. (Ek Tablo-1) Yine bu öğretim yılında, bu okullarda 92 müdür, 251 müdür yardımcısı ve 1622 öğretmen görev yapmaktadır (Ek Tablo-2).

Anadolu Öğretmen Liseleri (AÖL) ilköğretim üzerine bir yıl hazırlık olmak üzere, toplam dört yıl normal öğretim süreli, yabancı dil eğitimi ağırlıklı, öğretmenlik mesleğine ilgi, istek ve yatkınlık kazandırıcı derslere yer veren paralı, parasız, yatılı ve gündüzlü eğitim ve öğretim yapan ortaöğretim kurumlarıdır (MEB 1991:2).

Bu okullara gitmek isteyen öğrencilerin 2001 Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Kılavuzu'nda belirtilen başvuru şartları ise şunlardır (MEB 2001a:3):

1-TC veya KKTC vatandaşı olmaları,

2-İlköğretim okulu 8. sınıf veya ortaöğretim kurumları bünyesindeki 8. sınıf öğrencisi olmaları,

3-6. 7. ve 8. sınıflarda sınıf tekrar etmiş olmamaları,

4- Evli olmamaları,

5-Buldukları ilköğretim okulunun öğretmenler kurulunca aday gösterilmeleri şartları aranır.

Öğretmenlerin diğer insanların çocuklarını eğitmeleri toplumu etkileyen önemli bir olay olduğu için, iyi bir öğretmen olmak için neler gereklidir ? Sorusuna verilen cevap kişisel özellik olmaktadır.(Dillon 1990:4-5) Ülkemizde de Öğretmenler kurulunca, aday öğrenci seçimi yapılırken ilgili klavuzda kişisel özelliklerle ilgili olarak (MEB 2001a:3) şu şartlar göz önünde bulundurulmaktadır. Öğrencinin:

1- Çalışkanlık derecesi,

2-Öğretmenlik mesleğine karşı ilgi derecesi ve yatkınlığı,

3- Ahlaki durumu,

4-Konuşma, kavrama ve ifade yeteneği,

5-Kendine güven duygusu,

6-Fiziki görünüşü, bilinen bir beden ve ruh aksaklığının bulunup bulunmadığı hususlarıdır.

Bu amaçla ilköğretim son sınıf öğrencilerinin üst öğretim kurumlarına yerleştirilmesi konusunda alınan tavsiye kararlarını sadece öğretmenler kurulu ilke değil rehberlik servisi ve öğrenci velisinin de kararının istenmesi yerinde olacaktır (Korkmaz 2000:10). Ancak, AÖL'ne kaliteli öğretmen adaylarının seçilmesi konusunu özellikle iki ana başlık altında ele almak gerekir. Bunlardan birincisi, öğretmenlik mesleğinin en uygun adayları çekebilecek hale getirilerek mesleğin kendisinin bir ölçüt olarak kullanılmasıdır. İkincisi de, öğretmenlik mesleğinin özelliklerine en uygun adayların seçimi için uygun yöntemlerin belirlenmesidir (MEB 1995:203).

AÖL'nin amacı, Milli Eğitimin Genel Amaç ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir (MEB 2001b:11):

1-Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak,

2-Öğrencilerine öğretmenlik ruhunu aşilayarak bu mesleğin gerektirdiği davranışları kazandırmak,

3-Orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek,

4-Ülke kalkınmasına ekonomik, sosyal ve kültürel katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmaktır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında öğretmenlik mesleği saygın meslekler arasına girmekte idi. Öğretmenlik mesleğinin saygınlığı 1970'li yıllara kadar korunmuş, daha sonra ülkemizdeki hızlı toplumsal değişme ve sanayileşme ile birlikte giderek gerilemeye başlamıştır. Ancak, son yıllarda öğretmenlerin devlette istihdamlarının kolay olması ve eğitime verilen önemin artmasıyla birlikte tekrar cazip mesleklerden birisi olmaya başlamıştır (Erden 1998:83). Geçmişe şöyle bir bakıldığında, öğretmene gereken değerin verildiği dönemlerde kaliteli üstün insanların yetiştirildiği görülür. Öğretmen yetiştirmeye verilen önemin özünü de gerçekte öğretmen adaylarının seçiminde uygulanan esaslar teşkil etmektedir (MEB 1993:237).

Bu arada eğitim sistemimizin bir özelliğine de değinmek gerekir. Türk eğitim sistemi ve uygulanmakta olan tüm programlar oldukça seçici ve eleyici özellikte olup yöneltici ve yetiştirici özelliği oldukça sınırlıdır. Öğretmen adaylarının seçiminde de bu özellik ayrıca bir faktör olarak göz önünde tutulmaktadır. Çünkü, yetiştirme sürecinin kalitesinin mesleği tesadüfen -ya da başka seçeneği olmadığından- girmiş bilinçsiz öğretmenlerle artırılmayacağı açıktır (MEB 1995:203-4).

AÖL'nin programı (MEB 2001a:86) şöyledir:

1- Ara sınıf programları:

- Ortak genel kültür dersleri,

-Öğretmenlik mesleği ile ilgili dersler,

-Öğrencilerin bireysel ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına gelişmelerine yönelik bazı alanlardan meydana gelir.

2-Öğretim programında yer alan dersler öğrencilerin istek ve yetenekleri doğrultusunda yönelecekleri yüksek öğretim programlarına uygun olarak, Türkçe-Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Yabancı dil, Sanat (Resim-Müzik) ve Spor alanlarına göre gruplandırılırlar.

3- Bütün alanlarda ağırlıklı olarak yabancı dil dersleri okutulur.

AÖL'nde okutulan meslek bilgisi dersleri programları, 2528 sayılı Eylül 2001 tarihli Tebliğler Dergisinde (2001c:498-504) alan ve seçmeli alan dersleri olarak aşağıdaki Tablo-1'de gösterilmektedir. Tüm alanlarla ilgili ders çizelgeleri ise Ek Tablo-3'te verilmektedir.

Tablo-1 AÖL'de Meslek Bilgisi Alan ve Seçmeli Alan Dersleri

Alan/Seçmeli Alan Dersleri	ALANLAR																				
	TM			Sos.			Fen			Yab.Dil			Resim			Müzik			Spor		
	Sınıflar			Sınıflar			Sınıflar			Sınıflar			Sınıflar			Sınıflar					
	9	10	11	9	10	11	9	10	11	9	10	11	9	10	11	9	10	11	9	10	11
Eğitim Bilimine Giriş	A			A			A			A			A			A			A		
Eğitim Psikolojisi		A			A			A			A			A			A			A	
Türk Eğitim Tarihi		AS			AS			AS						AS			AS			A	
Eğitim Yönetimi					A			AS	A		A			A			A			A	
Öğretim İske ve Yöntemleri			A			A						A			A			A			A
Eğitim Sosyolojisi			AS			AS			AS			AS			AS			AS			AS
Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması			AS						AS			AS			AS			AS			AS
Ölçme ve Değerlendirme			A			A			AS			A			A			AS			A
İnsan İlişkileri												AS									AS

A:Alan Dersleri(Zorunlu) AS:Alan Seçmeli Dersler

Tablo-1'den de anlaşılacağı gibi, AÖL'nin öğrencilerini öğretmenlik mesleğine yönlendirmeleri bakımından meslek bilgisi derslerinin hem alan hem de seçmeli alan dersleri olarak oldukça doyurucu olduğu görülmektedir. Okutulan bu meslek bilgisi alan ve seçmeli alan dersleri haftada iki saat olarak ders programında yer almaktadır.

Bununla birlikte fiziki mekan, ders araç-gereçleri, donatım ve ödenek yönünden sayıları az olması nedeniyle geniş imkanlara sahip bulunan AÖL'nde yine de öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde farklı görüşleri olduğu görülmektedir. Bu problemin özünü de öğrencilerin mezun oldukları öğretmen yetiştiren yüksek öğretim programlarını tercih etmeme hususu teşkil etmektedir. Burada önemli olan bu öğrencilerin lise birinci sınıftan itibaren öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına, dolayısıyla da öğretmenlik mesleğine yönelmelerini sağlayıcı çeşitli tedbirler alınmasını sağlamaktır. Böylece AÖL'ne gelen öğrencilerin yüksek öğretime geçişte başka mesleklere yönelmeleri önlenerek, öncelikli olarak onlara öğretmen olacakları bilinci verilmelidir (MEB 1993:242). Sistem kuramına da uygun olarak "bu okullardaki çıktılar, girdilerin işlemler bölümünden hedefler doğrultusunda biçimlendirilip oluşturulmasının sonunda ortaya çıkan ürünler" şeklinde AÖL'nin amaçlarına uygun olmalıdır (Sönmez 1985:15). Yine bu okullarda adaylara kendi bilim dallarında elde ettikleri güçlü alan bilgisi ve genel kültür yanında nitelikli bir öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi sağlamak bir başka deyişle de öğretmenlik davranışlarını gerektirdiği ölçüde kazandırmak da önemli bir koşul olarak ortaya çıkmaktadır (Sözer 1991:5).

AÖL'nde öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirilmeleri yanında MEB tarafından da çeşitli tedbirler alınmaktadır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 45/a maddesi gereği, bir mesleğe yönelik program uygulayan lise ve dengi okul mezunları aynı alanda öğretim yapan yüksek öğretim programlarını tercih ettikleri takdirde bu programlara yerleştirme işlemlerinde ek puan avantajından yararlanmaktadırlar. AÖL mezunları da öğretmen yetiştiren

yüksek öğretim kurumlarını tercih ettiklerinde aynı avantajdan yararlanmaktadırlar (Kuru 1997:142).

Yine burs kontenjanı tanınan öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarını ilk beş sırada tercih edenlere 3580 sayılı yasa gereğince de doğrudan burs verilmektedir (MEB 2001 a:87).

AÖL öğrencilerine tanınacak imkanlarla ilgili olarak Erşen şu açıklamayı yapar:

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılması ve böylece Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olacak öğrencilerin yüksek öğretim kurumlarına öğretmen ve eğitim uzmanı yetiştiren programlara sınavsız girişlerinin sağlanması yolu araştırılmalıdır. Bu sağlandığı takdirde öğrencilere öğretmenlik ideal ve coşkusunu ortaöğretim seviyesinden itibaren verilmiş olacaktır (MEB 1993:40).

Tüm bu çalışmalarla yapılmak istenenleri Kuru (1997:142) şöyle özetler: "AÖL'nin zeki ve seçkin öğrencilerini, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına yönelmelerini sağlamak, böylece bu öğrencileri öğretmenlik mesleğine kazandırmaktır."

MEB ÖYEGM'nce gönderilen, B.08.0.ÖEG.0.13.01.04/5594 sayı ve 13.11.2000 tarihli, AÖL ÖSS Sonuçları, konulu resmi yazısında 2000 yılı itibarıyla 73 AÖL'nden mezun olan 6208 öğrenciden 6201'i ÖSS'na girmiştir. Bunlardan öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına (Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği dahil) girenlerin oranı % 80.53'tür. Bu öğrencilerden % 65.42'si bu okulları ilk beş tercihlerinde yazıp girmişlerdir (Ek-1). Aynı öğretim yılında mezun veren 73 AÖL'nden ÖSS'na giren 6201 öğrenciden, 105-120 arası puan alan 401 öğrenci, 120'den fazla puan alan 5800 öğrenci vardır (ÖSYM 2000:3).

Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına ana kaynak teşkil edecek olan AÖL'nde hizmet öncesi öğretmen yetiştirme çalışmalarının orta öğretim seviyesinden itibaren ele alınması, yeniden yakalanmış tarihi bir

fırsattır. Bu kaynağı iyi değerlendirmek gerekmektedir. Buna göre, yapılması gerekli olanları Başer (MEB 1993:245) şöyle ifade eder:

1-Öğretmen yetiştirme konusu, her şeyden önce siyasal ve kişisel her türlü hesabın üzerinde tutulmalı bu husus Milli Eğitim Bakanlığı'nın en alt biriminden devletin en üst kademesine kadar özel olarak ele alınmalı ve seferberlik başlatılmalıdır.

2-Anadolu Öğretmen Liselerindeki programlar ve dersler, genel kültür dersleri yanında mesleki ve teknik okul öğretmenlerinin yetiştirildiği yüksek öğretim kurumlarına da kaynaklık edebilecek şekilde çeşitlendirilmeli, mümkün olduğunca bütün öğretmenlerin ortaöğretim seviyesinden itibaren yetişmeleri sağlanmalıdır.

3- Anadolu Öğretmen Liselerinden mezun olacak öğrencilerin sınavsız olarak öğretmen ve eğitim uzmanı yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına geçişleri sağlanarak bu okullar ana kaynak durumuna getirilmelidir.

Böylece, öğretmen yetiştirme konusu orta öğretim düzeyinden ele alınarak sistematik bir yapı oluşturulması gerekmektedir.

1.2. Meslek Seçme ve Öğrencileri Yönlendirme

Her iş ve mesleğin yararlı ve onurlu bir yanı vardır. Sadece heves uğruna ve çevrenin etkileriyle bir iş ve mesleği seçmek demek peşinen bir kimsenin kendini gelecekte başarısızlığa dolayısıyla da mutsuzluğa mahkum etmesi demektir (Yılman 1985:26).

Eğitimin temel amaçlarından birisi belki de en önemlisi insanın hayata hazırlanması, böylece onun hem kendisi hem de toplum için faydalı olabilmesi öncelikle en başarılı olabileceği bir iş ve mesleği seçmesine bağlıdır. (Yılman 1985:21). Çünkü insanlar başardıkları ya da yetenek sahibi oldukları özellikler vasıtasıyla meslek sahibi olurlar (Howsen ve Diğerleri 1976:6). Ancak, meslek alanı hayatın savaş alanlarından birisidir. Hem de en zor en çetin alanıdır

(Ertürk 1987:36). Onun için kişinin hayatında sorun yaratmayacak, onun başarı şansını artıracak ve böylece kaygıdan mutluluğa geçmesini kolaylaştıracak, başka bir deyişle özelliklerine en uygun düşen işi ve mesleği seçmesi gerekir. Bu seçim de sanıldığı kadar hiç de basit ve rastlantılara bırakılabilecek bir seçim değildir (Yılman 1985:21).

Her bireyin ilgi, istek ve yeteneklerine uygun bir alan ve eğitim programı vardır. Bu anlayış bireysel potansiyelin çeşitli yönlerden birey ve toplum için en uygun şekilde geliştirilmesine yönelik olup kalkınma, zenginleşme, daha fazla gelir, daha iyi iş sağlamayı amaçlamaktadır. Bu da çocukların ve gençlerin akademik başarıları, yetenekleri, ilgileri, kişilik özellikleri doğrultusunda çeşitli programlara yöneltilerek yetiştirilmeleriyle sağlanabilir. Bunun içindir ki, eğitim sisteminin önemli değişkenlerinden olan yönlendirme sürecinin birey ve toplum yaşamındaki önemi yadsınamaz (Arslan ve Kılıç 2000:42). Özellikle kişisel faktörlerde bireyin mesleklerle ilgili olarak eğitim tercihlerinde oldukça etkilidir (Procton ve Entwistle 1995:4).

1.2.1. Yönlendirmede Ailenin Etkisi

Dünyada ve özellikle de Türkiye’de ortaöğretim, genel öğretim sistemi içinde en önemli ve stratejik bir yere sahip bulunmaktadır. Çünkü gerek meslek ve gerekse yüksek öğrenime yönelme bu dönemde gerçekleşmektedir (Yılman 1985:55). Kişi kendi yetenekleri doğrultusunda toplumdaki yerini bulur. İnsanlar yetenekli ve yetenekli olmayanlar olarak ayrılabilir. Bu durum meslek seçiminde de oldukça etkilidir (Howson ve Diğerleri 1976:5). Kişinin hayatında bu kadar önemli bir yer tutan meslek seçiminde etkili olan faktörler Kantarcıoğlu (1985:55) ‘na göre şunlardır:

- 1- Aile,
- 2- Çevrede temasta bulunulan kişiler,
- 3- Ferdin ihtiyaçları,
- 4- Sosyolojik faktörler,
- 5- Çevrenin özellikleri,

6- Çevredeki iş imkanları,

7- Ferdin, tesadüfen ya da kabiliyetlerine uygun olarak girdiği işler ve bunlardaki başarı durumları, önemli etkenlerdir.

Çocukların en yakın çevresi ailesidir. Bu nedenle çocuklar zamanlarının büyük çoğunluğunu aile çevresinde geçirirler. Bu süre içerisinde aile çocuklarının davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olur (Bull ve Solity 1996:5-6). Burada görülüyor ki, meslek seçmede ailenin de önemli bir yeri vardır. Çünkü, her anne baba veya diğer aile büyükleri, yaş ve statü itibarıyla ailedeki çocukların üstü durumunda oldukları için çocuğun üzerinde meslek seçiminde yönlendirici olarak oldukça önemli etkisi bulunmaktadır (Çelikkaya 1999:120).

Tan'a (1992:37) göre ailenin de etkisi ile meslek seçmede amaç: "Gençlerin kendi imkan ve yeteneklerine en uygun mesleğe seçmelerine ve bu mesleğe hazırlanarak girmelerine" yardım etmesi olmalıdır. Çünkü Yılman (1990:1)'da gençliği: "bir milletin geleceği, itici ve ilerletici" gücü olarak ifade etmektedir.

Bugün, ülkemizde gençlerin çoğunluğu bir okulu bitirdiklerinde hangi iş ve mesleği seçecekleri konusunda oldukça kararsızlık içindedirler. Yılman (1985:2)'a göre bunda başlıca şu etkenler rol oynamaktadır:

1- Çocuk yahut gencin okul sırasında ilgi, yetenek, kişilik özelliklerinin belirmesine yardım edecek etkin servislerin ve hizmet birimlerinin yokluğu,

2- Öğrencilerin ortaöğretimde dal seçmede bilimsel verilerden uzak tamamen subjektif yöntemlerle yönlendirilmeleri, sınırlı bir dönemdeki başarı ya da başarısızlıkların yönlendirmeye olumsuz etkileri, not ortalaması gibi değişkenlerin bir ölçüt olarak alınması,

3- Ailenin ve meslek seçecek kimsenin hayat felsefesi beklentileri ile seçilecek mesleğin gerektirdiği özelliklerin çelişmesi ve çatışması,

4- Seçimi söz konusu olan mesleğin zorunlu kıldığı harcamalar, öğrenimin maliyeti, bunun mevcut ekonomik güçle ilgisi ve bu konuda sağlanacak desteğin niteliği, süresi ve miktarı,

5- Meslekler hakkındaki yaygın ve yanlış düşünceler, sabit fikirler, yetişkinlerin kendi isteklerini gerçekleştirmede gençleri birer araç olarak görmeleri,

6- Mesleğin sadece maddi yönünün esas alınması, böylece mevcut gücün zorlanması durumunda kalınması ve güvensizlik duygusunun oluşması.

7-Yetersiz eğitim nedeniyle kişilerin meslek seçme şansının olmaması (Erkan 2000:160).

1.2.2. Eğitim Kurumlarında Öğrencileri Yönlendirme

Eğitim yönetimi, “Toplumun eğitim gereksinmesini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü önceden belirlenen amaçlarını gerçekleştirmek için etkili işletmek geliştirmek ve yenileştirmek” sürecidir (Başaran 1994:12). Bu anlamda okuldaki müdür, öğrencilere en yakın “statü lideri”dir (Bursalıoğlu 1994:40). Okul müdürü, okulun bütün eğitim öğretim ve yönetin işlerinden sorumludur. Bu bakımdan da okul müdürü sorumlu bir okul ve eğitim yöneticisi sayılır (Akçay 1995:146).

Tüm eğitim kurumları öğrenciler için vardır. Bu nedenle eğitim yönetiminin odak noktası öğrencilerdir. Bir başka ifadeyle yönetimin en önemli görevi öğrencilere daha iyi ve sağlıklı bir eğitim ortamı sunmaktır (Çalık 1997:282). Buna göre, okulun asıl işinin eğitim ve öğretimi gerçekleştirmek olmasına bağlı olarak okul müdürlerinin temel becerilerinin de bu alanla ilgili olması, okuldaki zamanlarının çoğunu yine bu konulara ayırması gerekir.

Okul müdürlerinin, bir öğretim lideri olarak rolleri Şişman’a (1999:153) göre şu başlıklar altında toplanabilir:

- 1- Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi,
- 2- Okul amaçlarının belirlenmesi,
- 3- Öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi,
- 4- Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi,
- 5- Düzenli bir öğretme-öğrenme ikliminin oluşturulması.

Buna göre, yönetim ve yöneticinin görevi, örgütü amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır (Bursalıoğlu 1997:100). Yaşayan her örgüt de etkili olabilmek için öğrencileri mesleğe yönlendirme ile ilgili karar verme yeteneğine sahip olması gerekir (Aydın 1994:127). Ayrıca, örgüt için en iyi karar öğrencilerin mesleklerle ilgili beklentilerini dengede tutan ve öğrenciler için en uygun tatmin edici doyurucu karardır (Açıkalmın 1998:52). Çünkü eğitim örgütlerinin kendine has havası olup bir çok kararı grup yoluyla verilmesini gerektirmektedir. Bu anlamda öğrencilerin mesleğe yönlendirilmeleri ile ilgili olarak grupların da görüşleri önemlidir (Ensari 1999:97). Böylece, okullarda özellikle öğretmenler karar verme sürecine katılarak öğrencileri yönlendirme ve rehberlik servislerinden yararlandırma ile ilgili daha fazla sorumluluk üstlenmeleri gerekmektedir (Vood 1989:5). Öğrencileri tanımak ve onları anlamak için okullarda öğretmenlerin öğrencilere mesleklerle ilgili rehberlik etmesine günümüzde gittikçe daha çok ihtiyaç duyulmaktadır (Hesapçioğlu 1994:306). Burada öğrencilerin kendilerini tanımaları sağlanmalıdır. Rehberlik servisleri bunları tam ve doğru olarak bilimsel metotlarla yapmalıdır.

Böylece mesleklerle ilgili olarak öğrenciler okullarda karar verme ve seçim yapma stratejilerini daha kolay uygulayabilirler (Külahoğlu 2001:217). Bu amaçla bir çok başarılı tecrübeli öğretmen öğrencilerin hayattaki amaçlarını gerçekleştirmek için hangi mesleği yönlendirileceği ile ilgili motive edilmeleri gerektiğinin bilincindedir (Yalın ve Diğerleri 1996:38). Bu amaçla gerek üst öğrenime gerekse iş yerlerine ziyaretler öğrencilerin motive edilmesinde önemli katkı sağlar (Kantarcıoğlu 1998:118). Motivasyon, “bir işi yapma ve onu sürdürme isteği” olup Baltaş (2000:182)’a göre üç ögesi vardır:

- 1- Başlatma
- 2- Yönlendirme
- 3- Sürdürme

Eğitimde yönlendirmenin amacı, öğrencilerin kendini ve çevresini tanıyarak daha etkili, daha verimli ve mutlu olmasını sağlayacak mesleğe yönlendirmelerini sağlamaktır. Eğitimin temel amacı olan öğrencinin psikolojik, beyinsel ve fizyolojik bütünsellik içinde gelişiminin sağlanması ise ancak

öğrencilerin amaca uygun yönlendirilmeleri ile gerçekleşebilir (Demirbulak 1998:37). Bu anlamda eğitim kurumlarında meslek seçme işleminin yanı sıra öğrencileri yönlendirme işlemi de oldukça önem kazanmaktadır. Her çocuk üstün yetenekli olmayabilir. Ancak her çocuğun kendine özgü ilgi duyduğu ve yeteneği olduğu alanlar vardır. Eğitim kurumları öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini belirleyerek, onları uygun mesleğe yönlendirmelidir (Erden 1998:84). Burada rehberlik servislerine önemli görevler düşmektedir. Özellikle kişinin gelişim görevlerini başarıyla tamamlayabilmesi için desteklemelidir. Bunun için en iyi koşulları ve yaşı belirlemelidir. Verilen tüm bu rehberlik hizmetlerinde amaç kişinin kendisini tanımasını sağlamak olmalıdır (Kuzgun 1993:3-8). Mesleğe yönlendirme için de uygun yaş seçilmelidir. Çelikkaya (1999:120) yönlendirme çağı ile ilgili olarak şöyle der: “Atalarımızın ağaç fidan iken eğilir veya dal yaş iken eğilir ve benzeri sözlerle de anlatmak istediği gibi öğrenciyi bir mesleğe yönelme ve yönlendirilme çağı küçük yaşlardır.

Buna göre, yönlendirmede bireyi tanıma ve yöneltmeye ilişkin rehberlik hizmetleri daha çok 4. sınıftan başlatılmakla birlikte ilköğretimde gerçek yöneltme 8. sınıftan itibaren ele alınmaktadır (MEB 1996:199). Rehberlik servisleri öğrencilere bilinen hizmetleri vermelerinin yanı sıra özellikle öğretmenler tarafından bu servislere yönelmeleri desteklenmelidir (Vood 1989:5). Rehberlik servislerince öğrencilerin kendilerini tanımasını sağlanmalıdır. Bu işlemler yapılırken tam ve doğru bilimsel verilerden yararlanılmalıdır (Şengül 2001:8). Ancak bu tür rehberlik hizmetlerinin sadece uzmanlar tarafından yürütülmesi yerine tüm okul çalışanlarının başta öğretmenlerin katılımını da sağlayacak şekilde bir rehberlik anlayışı olmalıdır (Kuzgun 1991:26-27). 1739 sayılı METK'nun 6. maddesindeki “Yöneltme” ilkesinde: “Fertler eğitimleri süresince ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilir” denilmektedir (Bolayır 1986:2).

1.3. İlgili Araştırmalar

Literatür taraması sonucunda, AÖL ile ilgili dikkat çekici sayıda araştırmaların yapılmadığı, yapılan az sayıdaki araştırmaların ise daha çok yüksek öğretim düzeyinde olduğu görülmektedir.

Aşağıda adı geçen araştırmalar bu araştırmanın konusu olan “AÖL’nde öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve bunların içinde yöneticiler ile öğretmenlerin etkisi belirlemek” problemiyle ilgili olsalar da bu problemin belki bir bölümü ya da kesitine ilişkindir.

Duman (1991), Türkiye’de orta öğretime öğretmen yetiştirme sistemini tarihi gelişim süreci içerisinde inceleyerek, bugünkü orta öğretime öğretmen yetiştirme sisteminin genel bir değerlendirilmesini yapmıştır. Bu araştırmada şu alt amaçlara cevap aranmıştır:

1-Türkiye’de orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek için neler düşünülmüş ve uygulamaya konulmuştur ?

2- Orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirme sisteminin tarihi gelişimi nasıl olmuştur ?

3-Orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren okullar üniversitelere devredilmeden önceki, orta öğretime öğretmen yetiştirme sisteminin temel özellikleri nelerdir ?

4-Günümüz ortaöğretime öğretmen yetiştirme sisteminin temel özellikleri ve sorunları nelerdir?

Araştırma sonucuna göre, ortaöğretime öğretmen yetiştirme yaklaşımlarının değişmediği belirlenmektedir.

Sözer (1991), Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışlarını kazandırma yönünden etkililiği nedir? sorusunu aşağıdaki şu alt amaçlarla araştırmıştır:

Eğitim Fakültelerinde okuyan ğretmen adayları ile başka fakültede okuyarak öğretmenlik sertifikası programlarına katılan ğretmen adayları arasında;

1-Öğretmenlik mesleği bakımından gerekli temel ve ortak bilişsel davranışlar bakımından fark var mıdır ?

2- Öğretmenlik meslek bilgisi düzeyi bakımından aralarında anlamlı fark var mıdır?

3-Öğretmenlik mesleğine güdüleme dereceleri ile öğretmenlik meslek bilgisi düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

4-Genel orta ğretim kurumlarını bitirmiş olanlar ile mesleki teknik orta ğretimi bitirmiş olanlar arasında öğretmenlik meslek bilgisi düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

5-ÖSYM sınavına girişlerinde eğitim fakültelerini tercih sıralamaları ile öğretmenlik meslek bilgisi düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır ?

Bu araştırma sonucuna göre, eğitim fakültelerinde okuyan ğretmen adaylarının, diğer fakültelerde okuyup sertifika programına katılan ğretmen adayları arasında fark olduğu belirlenmektedir.

Yılman (1992), Tarihi gelişim içinde genel orta ğretim ğretmenliğinin geçirdiği değişimleri, ğretmen yetiştirme alanındaki yaklaşımları bunlar arasındaki ilişkileri, alınan sonuçları belirlemeye çalışmıştır. Yılman araştirmasında özellikle şu hususları dikkate almıştır:

1-Sosyal ve ekonomik kalkınma ile eğitim, özellikle orta ğretim ğretmenliğinin ilişkisini vurgulamak,

2- Orta ğretimin kendisinden bekleneni verebilmesi ve kalkınma sürecinde etkin bir rol oynayabilmesi için burada görev alacak öğretmenlerin niteliklerine dikkat çekmek,

3-Zamanın ve toplumun gerekli kıldığı ğretmen niteliklerinin neler olduğunu belirlemeye çalışmak,

4-Amaca uygun ğretmen adaylarının seçiminde temel alınacak ortak ltleri oluşturmaya katkıda bulunmak.

Araştırma sonucuna göre, ortaöğretime öğretmen yetiştirme yaklaşımının fazla değişmediği belirlenmektedir

Pehlivan (1993), AÖL’nde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre bu okullarda uygulanan programlarda öğrenci seçme ve yönlendirmede ve öğretmenlerde bulunması gereken özelliklerin neler olduğunu aşağıdaki sorularla cevap aramaktadır:

1-Öğretmenlerin AÖL’ndeki eğitim programlarının kapsam ve geliştirilmesi konusundaki görüşleri nelerdir ?

2-Öğretmenlerin AÖL’ne öğrenci seçme ve yönlendirmede dikkat edilmesi gereken hususlar konusundaki görüşleri nelerdir?

3-Öğretmenlerin AÖL’nde görev yapan öğretmenlerde bulunması gerekli özellikler konusundaki görüşleri nelerdir?

Araştırma sonucunda, eğitim programlarının geliştirilmesi, öğrenci ve öğretmenlerin AÖL’ne seçimle gelmesi gerektiği ve eğitim programlarının geliştirilmesi gerektiği belirlenmektedir.

Binbaşıoğlu (1995), Eğitim ve öğretimin en önemli ögesi olan öğretmenin gereği gibi yetiştirilmesi bazı şartlara bağlıdır. Bunlar, öğretim programı, meslek bilgisi dersleri programı ve bu derslerde kullanılan yöntemlerdir. Binbaşıoğlu öğretmen yetiştirmede bu şartların etkisini şu alt amaçlarla araştırmıştır:

1-Türkiye’de öğretmen yetiştiren okullarda okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri nelerdir ?

2-Öğretmenlik meslek bilgisi derslerini okutanlar yada bu konuda kitap hazırlayanlar kimlerdir ?

3-Öğretmen yetiştirilen okullarda öğretim uygulamaları ve staj çalışmaları var mıdır ?

4-Öğretmen yetiştiren okullara öğrenci alımı nasıl yapılmaktadır ?

5-Çeşitli dönemlerde ortaya çıkan eğitim hareketleri, öğretmen yetiştirmeye nasıl etki yapmıştır ?

Araştırma sonucunda, öğretmen yetiştirmede öğretim programı, meslek bilgisi dersleri programı ve bu derslerde kullanılan yöntemlerin etkili olduğu belirlenmektedir.

Ergün (1999), Eğitim Fakültelerine ve öğretmenlik sertifikası programlarına alınacak öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin özelliklerine uygun olup olmadığı üzerinde durmuştur. Bunun için, gerek ÖYS tercihleri yapılırken, gerekse sertifika programlarına öğrenci kaydederken ve hatta MEB öğretmen ataması yaparken öğrencileri ve adayları bazı özelliklere göre seçmesi hakkındaki gerekliliği vurgulamıştır.

Araştırma sonucunda, öğretmenlik mesleğinin özelliklerinin gerektirdiği şekilde aday seçimi yapılmasının gerekli olduğu belirlenmektedir.

Meral ve Diğerleri (1999), Mikro öğretim ders ve uygulamalarında öğretmen adayları öğretme becerilerini kazanma ve kullanmada yeterince yararlanabilmekte midir? sorusuna şu alt amaçlarla cevap aramıştır:

- 1-Öğretmen yetiştirmede mikro öğretim gerekli midir ?
- 2-Mikro öğretim öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde başarı sağlayabilmekte midir?
- 3-Öğretme becerilerini kazandırmada diğer eğitim derslerinden kazanımlara katkıda bulunmakta mıdır?

Araştırma sonucunda, mikro öğretimin öğretmen adaylarınca kullanılmasının gerekli olduğu belirlenmektedir.

1.4. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırmanın problemi, Anadolu Öğretmen Liselerinde öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve bunların içinde okul yöneticileri ile meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin etkisini belirlemektir. Bu temel probleme bağlı olarak aşağıda belirtilen şu sorulara cevap aranmaktadır:

1-Yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin görüşleri açısından öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde,

a)AÖL'nin etkisi nedir?

b)Bu okullardaki eğitim öğretim sürecinin etkisi nedir?

c)AÖL'nin öğrencileri eğitim fakültelerine yönlendirilmelerine etkisi nedir?

2- Yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin bu etkilerle ilgili olarak görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

3-Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde,

a)Bu okulları tercih biçimlerinin etkileri nedir?

b)Öğretmenlik mesleğinin etkisi nedir?

c)AÖL'nin etkisi nedir?

d)Eğitim öğretim sürecinin etkisi nedir?

e)Bu okullarda verilen eğitimin öğrencileri eğitim fakültelerine yönlendirilmesinde etkisi nedir?

4-Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin bu etkilerle ilgili olarak görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

5-Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin bu etkilerle ilgili olarak görüşleri arasında cinsiyetleri bakımından anlamlı fark var mıdır?

6-Yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenleri ile hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin bu etkilerle ilgili ortak olarak görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

1.5. Araştırmanın Önemi

AÖL'nin başlıca amacı, öğrencilere öğretmenlik ruhunu aşlamak ve öğretmenlik mesleğini sevdirmek, mesleğin gerektirdiği davranışları kazandırarak ülke kalkınmasına maddi ve manevi katkıda bulunmak şuru ile öğretmenlik mesleğine yönlendirilmeleridir. Bu amaçlar dikkate alındığında, AÖL'ni tercih eden öğrencilerin bu tercihlerinde nelerden etkilendiklerinin belirlenmesi ve bu okullara devam ederken de öğretmenlik mesleğine yönlendirilmelerinde okul yönetimi ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin ne derecede etkili olduklarının saptanması bir problem olarak öğretmen yetiştirme sorunu açısından önem taşımaktadır.

Diğer yandan, söz konusu faktörlerin literatür taraması yöntemiyle toplanarak bu çerçevede öneri geliştirilecek olması, bu konunun araştırılmasının önemini artırmaktadır. Bu yönleriyle araştırmanın öğretmen yetiştirme sorunuyla ilgili olarak alana katkı getireceği beklenmektedir.

1.7. Tanımlar

Yönlendirme: Öğrencilerin öğretmenlik mesleğini seçmeleri amacıyla yapılan tüm etkinlikler.

Tercih: Öğrencilerin ilköğretime giderken AÖL'ni, AÖL'ne giderken üniversitelerin eğitim fakültelerini seçmeleri durumu.

Katılma Derecesinin Yeterli Olması: Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketinde her maddenin karşısında bulunan "Tamamen Katılıyorum (4), Çoğunlukla Katılıyorum (3) Arasına Katılıyorum (2) ve Hiç Katılmıyorum (1)" seçeneklerini işaretleyenlerin, işaretlemelerinden elde edilen ortalamaların ya da ortalamalar ortalamasının 2.50 ve daha yukarı olması hali.

Katılma Derecesinin Yeterli Olmaması: Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketinde her maddenin karşısında bulunan "Tamamen Katılıyorum (4), Çoğunlukla Katılıyorum (3), Arasına Katılıyorum (2) ve Hiç Katılmıyorum (1) "

seçeneklerini işaretleyenlerin işaretlemelerinden elde edilen ortalamaların ya da ortalamalar ortalamasının 2.49 ve daha aşağı olması hali.

Kofa rnekleme Yöntemi: Aynı özellikleri taşıyan birimlerden örnekleme girecek olanların seçiminin bütünüyle gözlemciye bırakılmasıdır. Bu rnekleme olasılığa dayanmamasına rağmen elemanların seçiminde yanlılıktan uzak olarak yapılması rahatlıkla genellenebilme özelliği kazandırır (Balcı 2001:101).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan bilgi toplama yöntemi, araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analiz ve yorumlanması ile ilgili yapılan çalışmalarla ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada konu ve amaçlara uygunluğu nedeniyle, literatür incelemesi ve alan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada mevcut durum ortaya konulduğundan dolayı da betimsel niteliktedir.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenine 2000-2001 öğretim yılı Ege Bölgesi genelinde bulunan toplam 16 AÖL girmektedir. Elemanlar açısından evren ise bu okullarda görev yapan 53 yönetici ile 28 meslek bilgisi dersleri öğretmeni ve bu okulların hazırlık sınıfında okuyan 1069 öğrenci ile 11. sınıflarında okuyan 1228 öğrenciden olmaktadır. Bu sayılar MEB ÖYEGM'nden alınmıştır.

Bu evren içinden Ege Bölgesi'nde bulunan illerdeki 16 AÖL'nden 11. sınıftan mezun veren okullardan kota örnekleme yoluyla evreni temsil edecek şekilde örneklem alınmıştır. Alınan bu örneklem içindeki AÖL'nin, Hazırlık A Sınıfı Şubelerine, 11. sınıflarda ise Türkçe-Matematik (TM) Şubelerine, yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin (MBDÖ) ise tamamına geliştirilen Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır.

Ege Bölgesi genelinde bulunan AÖL'nde yönetici, öğretmen ve öğrencilerle ilgili sayılar aşağıdaki Tablo-2'deki gibidir.

Tablo-2 Ege Bölgesinde Bulunan AÖL'ndeki Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

OKUL ADI	Yönetici Sayısı	MBDÖ	Hazırlık Sınıfı	11. Sınıf
1. Afyon AÖL	5	3	41	221
2. Afyon/Bolvadin Mustafa Hüsnü Gemici AÖL	2	2	28	70
3. Afyon/Emirdağ AÖL	1	1	61	-
4. Kütahya AÖL	4	2	27	126
5. Kütahya/Simav AÖL	5	2	78	75
6. Kütahya/Tavşanlı AÖL	3	2	38	89
7. Denizli/Çivril Şevkiye Özel AÖL	2	1	57	-
8. Muğla AÖL	2	1	72	-
9. İzmir/Çiğli AÖL	4	1	74	40
10. İzmir/Bergama AÖL.	1	1	70	-
11. Manisa AÖL	6	2	72	82
12. Manisa/Salihli AÖL	1	1	70	-
13. Uşak/Ş. Abdülkadir Klavuz AÖL	5	3	80	168
14. Uşak/Eşme Ahmet Avcı AÖL	2	1	75	70
15. Aydın/ Germencik Ortaklar AÖL	6	3	116	207
16. Aydın/Nazilli AÖL	4	2	108	77
TOPLAM	53	28	1069	1228

Bununla birlikte, Aydın/Germencik Ortaklar AÖL örneklem içine alındığı ve dört dereceli tutum ölçeği anketleri gönderildiği ve üç defa okul yönetimiyle görüşüldüğü halde anketler uygulatılıp geri gönderilmediği için örneklem dışına alınmıştır. Buna göre, Ege Bölgesi'nde bulunan AÖL'ne gönderilen ve değerlendirmeye alınan dört dereceli tutum ölçeği anketleri ile ilgili sayılar aşağıdaki Tablo-3'te gösterilmektedir.

Tablo-3 Anket Uygulanan AÖL'ndeki Yönetici Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Sıra	OKUL ADI	Yönetici		MBDÖ		Hazırlık Sınıfı		11. Sınıf	
		Uygulanan	Değerl. Alınan	Uygulanan	Değerl. Alınan	Uygulanan	Değerl. Alınan	Uygulanan	Değl. Al.
1	Afyon AÖL	5	5	3	3	21	21	30	29
2	Afyon/Bolvadin M.Hüsnü Gemici AÖL	3	3	2	2	24	24	35	35
3	Uşak Şehit Abdülkadir Klavuz AÖL	5	4	3	3	30	30	32	31
4	İzmir/Çiğli AÖL	2	2	2	2	30	30	30	30
5	Kütahya AÖL	4	4	2	2	30	24	36	36
6	Manisa AÖL	4	4	2	2	36	36	30	30
TOPLAM		23	22	14	14	171	165	193	191

Tablo 3'te belirtildiği gibi örnekleme giren 6 AÖL'nde bulunan 23 yönetici ve 22 MBDÖ'ne Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır. Yöneticilerle ilgili yalnız 1 Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi değerlendirmeye alınmamıştır. Öğrencilerden ise hazırlık sınıfına 171 Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi, 11. sınıfa ise 193 Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır. Ancak hazırlık sınıfından 6, 11. sınıftan ise 2 Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi, soruları cevapsız bırakma ve anket maddelerinden bir kısmını işaretlememe gibi nedenlerden dolayı değerlendirmeye alınmamıştır.

Tablo-4 Yönetici ve MBDÖ'nin Genel Olarak Cinsiyet Dağılımları

GÖREV	ERKEK				KADIN				GENEL TOPLAM			
	Evren		Örnekleme		Evren		Örnekleme		Evren		Örnekleme	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	49	67	20	63	4	50	2	50	53	65	22	61
MBDÖ	24	33	12	37	4	50	2	50	28	35	14	39
TOPLAM	73	100	32	100	8	100	4	100	81	100	36	100

Tablo 4'te ifade edildiği gibi evrendeki toplam 81 yönetici ve MBDÖ'nden 36 (% 44)'sına Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır. Ankete katılanlardan 32 (%89)'si erkek, 4 (%11)'ü kadındır. Yöneticilerden 22 (%61)'si, MBDÖ'nden ise 14 (%39)'ü anketi cevaplamıştır.

Tablo-5 AÖL Öğrencilerinin Genel Olarak Cinsiyet Dağılımı

Öğrenci	ERKEK				KIZ				GENEL TOPLAM			
	Evren		Örnekleme		Evren		Örnekleme		Evren		Örnekleme	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hazırlık	435	46	77	56	634	47	88	40	1069	47	165	46
11.sınıf	519	54	61	44	709	53	130	60	1228	53	191	54
TOPLAM	954	100	138	100	1343	100	218	100	2297	100	356	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi toplam 2297 öğrenciden 356 (%16)'sına Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır. Anketi cevaplayan öğrencilerin 138 (% 39)'i erkek, 218 (%61)'i kızdır. Hazırlık sınıfındaki 1069 öğrenciden 165 (%15)'i, 11. sınıfa giden 1228 öğrenciden ise 191 (%16)'i anketi cevaplamıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada tarihsel gelişim ve oluşumu ile ilgili veriler literatür taraması ile toplanmıştır. Alan taramasında ise Ege Bölgesi genelinde AÖL'nde bulunan

yönetici, MBDÖ ile hazırlık ve 11. sınıfta okuyan öğrencilere veri toplama aracı olarak Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi kullanılmıştır (Ek-2).

Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi hazırlanırken, konu ile ilgili AÖL'ne ait yönetmelikler, resmi yazışmalar ve öğrencilerle ilgili sınav klavuzları incelenmiştir. Yönetici ve MBDÖ'ne "Anket A Formu", hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine de "Anket B Formu" hazırlanmıştır. MEB'na anket uygulamak için müracaat edilmiş, hazırlanacak tezin bir örneğinin MEB ÖYEGM'ne verilmesi şartı ile gerekli uygulama izni alınmıştır (Ek-3).

Yapılan araştırmayla ilgili hazırlanan Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uzman tarafından incelenmiş olup güvenilirliğini test etmek amacıyla örnekleme girmeyen 30 öğrenciye 10 gün arayla uygulanmış ve cevaplar arasındaki korelasyon $r = .92$ bulunmuştur.

Her iki Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi "Tamamen Katılıyorum (TK), Çoğunlukla Katılıyorum (ÇK), Arasına Katılıyorum (AK), Hiç Katılmıyorum (HK)" şeklinde sıralanmıştır.

Yönetici ve MBDÖ'ne uygulanan "Anket A Formu" iki bölümden oluşmaktadır. Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketindeki maddeler ve grupları şöyledir:

Birinci Bölüm,

1.-3. maddeler kimlik bilgileri,

İkinci Bölüm,

1.-10. maddeler AÖL ile ilgili,

11.-20. maddeler eğitim öğretim süreci ile ilgili,

21.-30. maddeler yönlendirme ile ilgilidir.

Hazırlık ve 11. sınıfta okuyan öğrencilere uygulanan "Anket B Formu" da iki bölümden oluşmaktadır. Bu Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketindeki maddeler ve grupları şöyledir:

Birinci Bölüm,

1.-5. maddeler kimlik bilgileri,

İkinci Bölüm,

1.-8. maddeler tercihlerle ilgili,

9.-14. maddeler öğretmenlik mesleğiyle ilgili,

15.-22. maddeler AÖL ile ilgili,

23.-30. maddeler eğitim öğretim süreci ile ilgili,

31.-35. maddeler yönlendirilme ile ilgilidir.

Yönetici ve MBDÖ ile öğrencilere hazırlanan Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketleri; Afyon, Bolvadin, Uşak ve İzmir'deki AÖL'ne bizzat gidilerek, Aydın, Kütahya, Manisa'daki AÖL'ne ise posta ile gönderilerek uygulanmıştır

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Ölçme aracından elde edilen veriler doğrultusunda, araştırmanın amacına uygun olarak; aritmetik ortalama ($\bar{X}$), frekans (f), yüzde (%) ve standart sapma (S), gruplarla ilgili ikili değişkenlerin karşılaştırılmasında ise t-test teknikleri kullanılmış olup anlamlılık düzeyi $p:0.05$ esas alınmıştır. Hesaplama ile ilgili formüller Ek-4'tedir.

Buna göre, Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anket formlarının birinci bölümünde yer alan yönetici ve MBDÖ'ne sorulan kişisel bilgilerle ilgili 3 madde ile; hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine sorulan kişisel bilgilerle ilgili 5 madde, frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak betimlenmiştir.

Ayrıca, Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anket formlarının ikinci bölümünde yer alan ve yönetici ve MBDÖ'ne sorulan ortak maddelerle, hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine sorulan ortak maddelerle ilgili olarak da Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketinden elde edilen veriler için;

1-Frekans (f), yüzde (%), standart kayma (S) ve aritmetik ortalama ($\bar{X}$),

2-Gruplarla ilgili ikili değişkenlerin karşılaştırılması ve ortalamalar arasındaki farklılığı test etmek için de t-test tekniği uygulanmıştır.

Gruplarla ilgili ikili değişkenler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için de anlamlılık düzeyi p:0.05 esas alınmıştır.

Alt amaçlara yönelik olarak geliştirilen Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketinde, puan aralık değeri; Aralık Sayısı (3), Seçenek Sayısına (4), bölünerek bir aralık değeri aşığıdaki gibi tespit edilmiştir:

$$\text{Aralık Değeri} = \frac{\text{Aralık Sayısı}}{\text{Seçenek Sayısı}} = \frac{3}{4} = 0.75$$

Bu işleme göre, bir aralık değeri 0.75 olarak hesap edilmiş olup seçeneklere ve verilen puanlara göre aralık değerleri şöyledir:

<u>Seçenekler</u>	<u>Verilen Puanlar</u>	<u>Aralık Değeri</u>
Hiç Katılmıyorum	1	1.00 - 1.74
Arasına Katılıyorum	2	1.75 - 2.49
Çoğunlukla Katılıyorum	3	2.50 - 3.24
Tamamen Katılıyorum	4	3.25 - 4.00

Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketindeki veriler bu aralıklara göre çözümlenerek yorumlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, toplanan verilerin analizi sonunda elde edilen bulgular, alt amaçlar da yer alan sorulara uygun olarak sıralanmış ve yorumlanmıştır. Öncelikle yönetici ve MBDÖ'ne uygulanan "Anket A Formu"nda kişisel bilgilerle ilgili maddeler, sonra ikinci bölümde yer alan maddelerle ilgili bulgular yorumlanmaktadır. Daha sonra ise öğrencilere uygulanan "Anket B Formu"ndaki kişisel bilgilerle ilgili maddeler ve ikinci bölümdeki maddelerden elde edilen bulgular yorumlanmaktadır.

3.1. Yönetici ve MBDÖ ile İlgili Kişisel Bulgular

Uygulanan ankette yönetici ve MBDÖ ile ilgili kişisel bilgilerde, cinsiyet, görev dağılımı ve kıdemlerle ilgili olarak maddeler sorulmuş olup elemanların verdikleri cevaplara ilişkin, frekans (f) ve yüzde (%) olarak dağılım oranları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo-6 Yöneticilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde(%)
Kadın	2	9.1
Erkek	20	90.9
TOPLAM	22	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi yöneticilerin büyük çoğunluğunun frekansının 20 (% 90.9) erkek olduğu, kadın yöneticilerinin ise frekansının oldukça az 2 (%9.1) olduğu görülmektedir.

Tablo-7 MBDÖ'nin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde(%)
Kadın	2	14.3
Erkek	12	85.7
TOPLAM	14	100

Tablo 7'de görüldüğü gibi yöneticilerde olduğu gibi MBDÖ'nde de erkeklerin sayıca fazla olduğu 12 (%85.7), kadın öğretmenlerin ise daha az olduğu 2 (%14.3) görülmektedir. AÖL'nde yöneticiliği ve MBDÖ'ni daha çok erkekler tercih ederek görev almaktadırlar.

Tablo-8 Yönetici ve MBDÖ'nin Görev Dağılımı İle İlgili Dağılımları

Görev Dağılımı	Frekans	Yüzde(%)
Müdür	6	16.7
Müdür Baş Yardımcısı	4	11.1
Müdür Yardımcısı	12	33.3
MBDÖ	14	38.9
TOPLAM	36	100

Tablo 8'de görüldüğü gibi AÖL'nde görev yapan yöneticilerinin oranı % 61.1, MBDÖ'nin oranı ise %38.9'dur.

Tablo-9 Yönetici ve MBDÖ'nin Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdem(Yıl)	Yönetici		MBDÖ	
	Frekans	%	Frekans	%
0-3	-	-	-	-
4-6	2	9.1	4	28.6
7-9	1	4.5	4	28.6
10-12	5	22.7	5	35.7
13+	14	63.7	1	7.1
TOPLAM	22	100	14	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi 0-3 yıl arası kıdeme sahip yönetici yoktur. 4-6 yıl arası kıdeme sahip yöneticilerin frekansı 2 (%9.1)’dir. 7-9 yıl arası kıdeme sahip yöneticilerin frekansı 1 (%4.5)’dir. 10-12 yıl arası kıdeme sahip yönetici frekansı 5 (% 22.7)’dir. 13 yıl ve üzeri kıdeme sahip yöneticiler ise 14 (%63.7) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Yöneticilerde olduğu gibi MBDÖ’nin de de 0-3 yıl arası kıdeme sahip öğretmen yoktur. 4-6 yıl ve 7-9 yıl arası kıdeme sahip MBDÖ’nin frekansları eşit 4 (%28.6) olduğu görülmektedir. 10-12 yıl arası kıdeme sahip MBDÖ frekansı 5 (%35.7)’dir. 13 yıl ve üzeri kıdeme sahip MBDÖ’nin frekansı 1 (% 7.1)’dir. Bu verilere göre genel olarak yöneticilerin daha çok kıdeme sahip olduğu, MBDÖ’nin ise kıdemlerinde özellikle 4-12 yıl arasında yığılmalar olduğu görülmektedir. Çünkü, bu okullarda görev yapabilmek için üç yıllık bir kıdem aranmaktadır.

3.2. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bulgular

Hazırlık ve 11. sınıfa uygulanan ankette kişisel bilgilerle ilgili olarak, cinsiyet, mezun olunan okul, mezun oldukları okulun bulunduğu yer, AÖL’ne kayıt yaptırma durumu ve sınıflarıyla ilgili maddeler sorulmuştur. Verilen cevaplarla ilgili frekans (f) ve yüzde (%) oranları aşağıda sunulmuştur.

Tablo-10 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Hazırlık Sınıfı		11. Sınıf		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	88	53.3	130	68.1	218	61.2
Erkek	77	46.7	61	31.9	138	38.8
TOPLAM	165	100	191	100	356	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi kız öğrencilerinin frekansı hem hazırlık sınıfında 88 (%53.3), hem de 11. sınıfta 130 (%68.1) fazladır. Erkek öğrenciler

hazırlık sınıfındaki frekansı 77 (% 46.7) olup, kız öğrencilere yakındır. 11. sınıfta ise erkek öğrencilerin frekansı 138 (%38.8) olup, kız öğrencilere oranla daha azdır. Bu dağılımlar öğretmenlik mesleğinin kadın mesleği olması yönündeki düşünceleri desteklemektedir.

Tablo-11 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Mezun Olduğu Okullara Göre Dağılımları

Okul Türü	Hazırlık Sınıfı		11. Sınıf		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İlköğretim	160	96.9	55	28.8	215	60.4
Bağımsız Ortaokul	5	3.1	43	22.5	48	13.5
Lise Bünyesindeki Ortaokul	-	-	93	48.7	93	26.1
TOPLAM	165	100	191	100	356	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi hazırlık sınıfı öğrencilerinin tamamına yakını % 96.9 ilköğretim okullarından mezundur. Bunun nedeni zorunlu ilköğretim uygulamasıdır. 11. sınıf öğrencilerinin AÖL’ne gelmeden önce mezun oldukları okullar da çeşitlilik vardır. İlköğretim okulundan mezun olanların oranı %28.8, bağımsız ortaokuldan mezun olanların oranı % 22.5’tir. En çok mezun ise lise bünyesindeki ortaokuldan olup oranı % 48.7’dir.

Tablo-12 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL’ne Gelmeden Önce Mezun Oldukları Okulun Bulunduğu Yere Göre Dağılımları

Yerleşim Birimi	Hazırlık sınıfı		11. sınıf		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Köy	7	4.2	8	4.2	15	4.2
İlçe	57	34.5	83	43.5	140	39.3
İl Merkezi	101	61.3	100	52.3	201	56.5
TOPLAM	165	100	191	100	356	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi hazırlık sınıfı öğrencilerinin büyük çoğunluğu % 61.3 il merkezinden gelmektedir. İlçe merkezinden gelenlerin oranı ise % 34.5’dir. En az köylerden % 4.2 bu okullara öğrenci gelmektedir. 11.sınıf öğrencileri de bu okullara % 52.3 il merkezinden gelmektedir. İlçe merkezinden gelen öğrencilerin oranı ise % 43.5, köylerden gelen öğrencilerin oranı ise % 4.2’dir. Bu duruma göre, hazırlık ve 11. sınıf öğrencileri arasında yerleşim yerinden gelme durumuna göre bir paralellik vardır. AÖL’ni il merkezindeki öğrencilerin daha çok tercih etmesinin nedeni, bu okulların daha çok il merkezlerinde bulunması, öğretmen sıkıntısının olmaması, bu okullarda verilen eğitimin kaliteli olması, öğrencilerin sınavla seçilerek gelmesi, genel lise kapsamında oldukları için de üniversite sınavlarında istedikleri bölümü tercih etmelerinden kaynaklandığı belirtilebilir.

Tablo-13 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL’ne Kayıt Yaptırma Durumuna Göre Dağılımları

Kayıt Yaptırma Durumu	Hazırlık sınıfı		11. Sınıf		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1-Sınavla Tercihim Doğrultusunda Asil Olarak Kayıt Yaptırdım.	34	20.6	55	28.8	89	25.0
2-Başka Bir Okulu Kazandığım Halde AÖL’ne Kayıt Yaptırdım.	55	33.3	28	14.7	83	23.3
3-Ön Kayıt Kontenjanı İle Kayıt Yaptırdım.	76	46.1	108	56.5	184	51.7
TOPLAM	165	100	191	100	356	100

Tablo 13’te görüldüğü gibi hazırlık sınıfı öğrencilerinin % 46.1’sı, ön kayıt kontenjanı ile kayıt yaptırmıştır. Başka bir okulu kazandığı halde AÖL’ne kayıt yaptıranların oranı ise % 33.3’tür. En az kayıt ise tercihleri doğrultusunda asil olarak kayıt yaptıranlar olup oranı % 20.6’dır. 11. sınıf öğrencilerinin de çoğunluğu %56.5 ön kayıt kontenjanı ile kayıt yaptırmıştır. Başka bir okulu kazandığı halde AÖL kayıt yaptıranların oranı % 14.7 olup en azdır. Tercihleri doğrultusunda asil olarak kayıt yaptıranların oranı ise %28.8’dir. Buna göre

AÖL'ne kayıt yaptırmak için asil olarak kazanmak gerekmemektedir. AÖL'nin taban puanı uygulaması ile bu okulları kazanmasalar bile öğrencilerin kayıt yaptırmaları mümkündür. Tercih etmedikleri halde, taban puan uygulaması ile bu okullara gelen öğrencilerin bu okullara alınmasında öğretmenlik mesleğine ilgi ve istek duyanlar arasından özellikle seçilmesine özen gösterilmelidir. Ayrıca öğrencilerin ÖSS'nda eğitim fakültelerini tercihlerinde ek puan uygulamasından yararlanmaları, istedikleri diğer fakülteleri tercihlerinde de puan kaybının olmaması gibi durumlardan dolayı öğrenciler AÖL'ne kayıt yaptırmaktadırlar.

3.3. Yönetici ve MBDÖ'nin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Anket A Formunun ikinci bölümünde yönetici ve MBDÖ'ne, AÖL, eğitim öğretim süreci ve yönlendirme, ile ilgili olmak üzere toplam ortak 30 madde hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Verilen cevaplarla ilgili bulgular ve yorumlar; frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart kayma (S) teknikleri ile betimlenmiş olup sonuçlar aşağıda tablolar halinde gösterilmektedir.

3.3.1. Yönetici ve MBDÖ'nin AÖL İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yöneticilerin Anket A Formunda yer alan 1.-10. maddelerdeki AÖL ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 14'te görülmektedir.

Tablo 14'te görüldüğü 9. maddede yer alan, okulun bina bahçe ve bölümlerinin bu okula uygunluğu, ile ilgili maddeye katılımın ($\bar{X}=2.45$) yeterli olmadığı görülmektedir. 1.maddedeki AÖL'nin amaçlarından birinin öğrencileri öğretmen olarak yetiştirmek olduğu, 3. maddedeki AÖL'nde yönetici öğretmen öğrenci arasında bütünleşmenin olduğu, 4. maddedeki öğrencilerin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandırıldığı, 8. maddedeki kararlarda öğrencilerinde

görüşlerinin alınması gerektiği ve 10. maddedeki bu okullara yönetici ve öğretmen atamasının sınavla yapılması gerektiğiyle, ilgili olarak maddelere verilen cevaplar yeterlidir.

Tablo-14 Yöneticilerin AÖL ile İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

AÖL İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
1-AÖL'nin önemli amaçlarından birisinin öğrencilerini öğretmen olarak yetiştirmek olduğuna	f	15	7	-	-	22	3.68	.47
	%	68.2	31.8	-	-			
2-AÖL'nde TKY (Toplam Kalite Yönetimi)'nin başarıyla uygulanabilecek olmasına	f	7	11	4	-	22	3.13	.71
	%	31.8	50.0	18.2	-			
3-AÖL'nde yönetici öğretmen öğrenci arasında bütünleşme olduğuna	f	11	9	2	-	22	3.40	.67
	%	50.0	40.9	9.1	-			
4-AÖL öğrencilerinin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandığına	f	10	9	3	-	22	3.31	.72
	%	45.4	40.9	13.7	-			
5-AÖL'nde öğrencilerin başarısını etkileyecek düzeyde bulunan okul içi-dışı etkenlere karşı tedbir alındığına	f	6	13	3	-	22	3.13	.64
	%	27.2	59.1	13.7	-			
6-AÖL öğrencilerinin yönetici ve öğretmenleri mesleki açıdan örnek aldıklarına	f	2	16	4	-	22	2.90	.53
	%	9.1	72.7	18.2	-			
7-AÖL'ne öğrenci alımında yazılı test sınavı yanında mülakat da yapılması gerektiğine	f	12	3	2	5	22	2.77	1.27
	%	54.5	13.7	9.1	22.7			
8-AÖL'nde öğrencilerle ilgili olarak verilecek kararlarda öğrencilerin de görüşlerinin alınması gerektiğine	f	10	11	-	1	22	3.36	.73
	%	45.4	50.0	-	4.6			
9-AÖL okul bina, bahçe ve bölümlerinin bu okula uygun olduğuna	f	3	8	7	4	22	2.45	.96
	%	13.7	36.3	31.8	18.2			
10-AÖL'ne öğretmen ve yönetici atamalarının sınavla yapılması gerektiğine	f	19	2	1	-	22	3.81	.50
	%	86.3	9.1	4.6	-			

Yine, 2. maddedeki toplam kalite yönetiminin uygulanabilecek olması, 5. maddedeki öğrenci başarısını etkileyecek okul içi-dışı etkenlere karşı tedbir alındığı, 6. maddedeki öğrencilerin yönetici ve öğretmenleri örnek aldıkları ve 7. maddedeki öğrenci alımında yazılı test sınavı yanında mülakat yapılması,

gerektiğiyle ilgili maddelerde de verilen cevaplar yeterlidir. AÖL'ne yönetici ve öğretmen atamaları MEB'nca sınavla yapılmasına rağmen zaman zaman bu uygulamadan çeşitli nedenlerden dolayı vazgeçilmektedir. Sınav yerine sicil notu dikkate alınarak bazen atamalar yapılmaktadır. Ayrıca AÖL mezunu öğretmenler bu okullara üç yıl kıdemi olmasa bile stajyer olarak atanabilmektedirler. Atamaların mutlaka sınavla yapılması gerektiğiyle ilgili yüksek katılımın çıkmasında yöneticilerin bu hususları göz önünde bulundurmaları ihtimali ile açıklanabilir. Ayrıca bazı AÖL'nin bir kısmı geçici binalarda yada ortak kullanımlı binalarda eğitim öğretim yapmaktadır. Bu durumun yöneticilerde çeşitli sıkıntılar oluşturduğu ihtimalinden dolayı, okulun bina, bahçe ve bölümlerinin yeterli olduğu ile ilgili maddeye yetersiz cevap verdikleri belirtilebilir.

MBDÖ'nin 1.-10. maddelerde yer alan AÖL ile ilgili görüşlerine ait bulgular ve aşağıdaki Tablo 15'te görülmektedir.

Tablo 15'te görüldüğü gibi MBDÖ 1. maddede AÖL'nin amaçlarından birisinin öğrencileri öğretmen olarak yetiştirmek olduğuna ($\bar{X}=3.50$), 8. maddedeki öğrencilerin görüşlerinin alınması gerektiğine ($\bar{X}=3.85$), 10. maddedeki öğretmen ve yönetici atamalarının sınavla yapılması ($\bar{X}=3.57$), gerektiği maddelerine katılımları yeterlidir. MBDÖ bu okullara gelen öğrencilerin öğretmen olmalarını istemektedirler. Yine bu okullarda başarının devam etmesi içinde görev alacak öğretmenlerin de seçilmesi gerektiği belirtmektedirler. Ayrıca 8. maddede yer alan öğrencilerin görüşlerinin alınması maddesindeki oran %85.7 oldukça yüksek olup öğrencilerin kendileriyle ilgili olarak verilecek kararlara katılmalarının sağlanmasını istemektedirler. Yine TKY uygulanabilirliği, öğretmen-öğrenci bütünleşmesi olduğu, sosyal imkanlardan faydalandırma, öğrenci başarısıyla ilgili tedbir alma, örnek olma gibi maddelerle ilgili görüşler yeterlidir. 9. maddedeki okulun bahçe ve bölümlerinin uygun olduğu maddesine ise tam sınırdaki ($\bar{X}=2.50$) yeterli düzeyde katılım olmuştur. 7. maddede yer alan mülakat yapılması gerektiğine ($\bar{X}=2.35$) ise katılım yetersizdir.

Tablo-15 MBDÖ'nin AÖL İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

AÖL İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
1-AÖL'nin önemli amaçlarının birisinin öğrencilerini öğretmen olarak yetiştirmek olduğuna	f	8	5	1	-	14	3.50	.65
	%	57.1	35.7	7.1	-			
2-AÖL'nde TKY (Toplam Kalite Yönetimi)'nin başarıyla uygulanabilecek olmasına	f	5	6	3	-	14	3.14	.77
	%	35.7	42.9	21.4	-			
3-AÖL'nde yönetici öğretmen öğrenci arasında bütünleşme olduğuna	f	3	7	4	-	14	2.92	.73
	%	21.4	50.0	28.6	-			
4-AÖL öğrencilerinin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandığına	f	2	8	3	1	14	2.78	.80
	%	14.3	57.1	21.4	7.1			
5-AÖL'nde öğrencilerin başarısını etkileyecek düzeyde bulunan okul içi-dışı etkenlere karşı tedbir alındığına	f	3	7	4	-	14	2.92	.73
	%	21.4	50.0	28.6	-			
6-AÖL öğrencilerinin yönetici ve öğretmenleri mesleki açıdan örnek aldıklarına	f	1	8	3	2	14	2.57	.85
	%	7.1	57.1	21.4	14.3			
7-AÖL'ne öğrenci alımında yazılı test sınavı yanında mülakat da yapılması gerektiğine	f	4	2	3	5	14	2.35	1.63
	%	28.6	14.3	21.4	35.7			
8-AÖL'nde öğrencilerle ilgili olarak verilecek kararlarda öğrencilerin de görüşlerinin alınması gerektiğine	f	12	2	-	-	14	3.85	.36
	%	85.7	14.3	-	-			
9-AÖL okul, bina, bahçe ve bölümlerinin bu okula uygun olduğuna	f	3	4	4	3	14	2.50	1.09
	%	21.4	28.6	28.6	21.4			
10-AÖL öğretmen ve yönetici atamalarının sınavla yapılması gerektiğine	f	10	3	-	1	14	3.57	.72
	%	71.4	21.4	-	7.1			

Yine bu maddeye MBDÖ'nce katılımın yetersiz olmasını, ilköğretimdeki öğrencilerin bu okulları tercih etmesi için öğretmenlerce öğrencilerin aday gösterilmesi sırasında konuşma durumlarına bakılmakta olması, ayrıca konuşma güçlüğü çeken bir kişinin öğretmen olduğunda zorlanacağı ihtimallerini göz önünde bulundurmalarından kaynaklanmış olabilir.

3.3.2. Yönetici ve MBDÖ'nin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yöneticilerin 11.-20. maddelerde yer alan eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 16'da görülmektedir.

Tablo-16 Yöneticilerin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
11-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan öğrencilerin yeterince yararlandırıldığına	f	8	9	5	-	22	3.13	.60
	%	36.3	40.9	22.7	-			
12-AÖL amaçlarının uygulamalara yeterince yansıtıldığına	f	1	18	3	-	22	2.90	.77
	%	4.6	81.8	13.7	-			
13-AÖL'nde meslek bilgisi derslerinin sayısının yeterli olduğuna	f	15	7	-	-	22	3.68	.47
	%	68.2	31.8	-	-			
14-AÖL'nde derslerde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğuna	f	2	11	6	3	22	2.54	.85
	%	9.1	50.0	27.2	13.7			
15-AÖL'nde ders programının öğretmen yetiştirme amacına uygun olduğuna	f	2	15	5	-	22	2.86	.56
	%	9.1	68.2	22.7	-			
16-AÖL'nde öğrenci başarısının değerlendirilmesinde objektif ölçütler kullanıldığına	f	-	20	1	1	22	2.86	.46
	%	-	90.9	4.6	4.6			
17-AÖL'nde öğretmenlerin ders anlatırken kullandıkları yöntemlerin etkili olduğuna	f	1	15	5	1	22	2.72	.63
	%	4.6	68.2	22.7	4.6			
18-AÖL son sınıfında staj eğitimi yapılması gerektiğine	f	5	7	6	4	22	2.59	1.05
	%	22.7	31.8	27.2	18.2			
19-AÖL'nde öğrenci başarısıyla ilgili olarak yeterince veli toplantısı yapılmış olduğuna	f	9	9	3	1	22	3.18	.85
	%	40.9	40.9	13.7	4.6			
20-AÖL'nde günün teknolojik gelişiminin uygulamalara yeterince yansıtıldığına	f	3	11	8	-	22	2.77	.68
	%	13.7	50	36.3	-			

Tablo 16’da görüldüğü gibi, 13. maddedeki meslek bilgisi dersleri sayısının yeterli olduğuyla ilgili maddeye katılımın ($\bar{X}=3.68$) yüksek düzeyde yeterli olmasında, AÖL’ndeki bu derslerin hem alan, hem de seçmeli alan dersi olarak okutulmasının etkisi vardır. Ayrıca bilgisayarlardan yararlandırma, AÖL’nin amaçlarını uygulamalara yansıtma, araç-gereçlerin yeterli olması, ders programının öğretmen yetiştirme amacına uygun olması ve staj eğitimi yapılması gerektiği ile ilgili maddelere katılım da çoğunlukla düzeyinde yeterlidir. AÖL’nin sayıları az olması nedeniyle MEB’nca bilgisayar ve diğer ders araç gereçleri bakımından, oldukça desteklenmesi öğrencilerin bu okulları tercih etmesini kolaylaştırmaktadır. Özellikle 9. sınıftan itibaren öğretmenlik mesleğiyle ilgili alan derslerinin olması, bu derslerin bilgisayarlarla işlenmesi ve AÖL amaç ve programının öğretmenlik mesleğine özendirici olması öğrencileri alt sınıflardan itibaren öğretmenlik mesleğine yönelmelerini sağlamaktadır. Öğrencilere öğretmenlik mesleğini sevebileceği, heyecan duyacağı asıl uygulamanın staj eğitimi olması düşüncesinden dolayı da, yöneticilerce uygulamaya dönüştürülmesi istendiği belirtilebilir.

MBDÖ’nin 11.-20. maddelerde yer alan eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 17’de görülmektedir.

Tablo-17’ye göre, 18. maddede yer alan AÖL son sınıfında staj eğitimi yapılması gerektiğine katılım ($\bar{X}=3.35$) oldukça yüksektir. MBDÖ’nin AÖL’nde öğrencilerinin sınıf ortamına girerek öğretmenlik mesleğiyle yüz yüze gelmeleri, böylece öğretmenlik havasına girmelerinin sağlanmasının öğrenciler üzerinde öğretmenlik mesleğine yönelmelerine olumlu yönde etkileyeceği düşüncesini göz önünde bulundurulmaları ihtimali ile böyle cevap verdikleri açıklanabilir. 11.maddede yer alan bilgisayar laboratuvarından yada bilgisayarlardan öğrencilerin yeterince yararlandırıldığı ve 16. maddede yer alan öğrenci başarısının değerlendirilmesinde objektif ölçütler kullanıldığı maddelerine tam sınırdaki ($\bar{X}=2.50$) katılım yeterlidir.

Tablo-17 MBDÖ'nin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
11-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan öğrencilerin yeterince yararlandığına	f	3	4	4	3	14	2.50	1.09
	%	21.4	28.6	28.6	21.4			
12-AÖL amaçlarının uygulamalara yeterince yansıtıldığına	f	3	6	5	-	14	2.85	.77
	%	21.4	42.9	35.7	-			
13-AÖL'nde meslek bilgisi derslerinin sayısının yeterli olduğuna	f	2	7	3	2	14	2.64	.92
	%	14.3	50.0	21.4	14.3			
14-AÖL'nde derslerde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğuna	f	-	6	5	3	14	2.21	.80
	%	-	42.9	35.7	21.4			
15-AÖL'nde ders programının öğretmen yetiştirme amacına uygun olduğuna	f	1	7	3	3	14	2.42	.93
	%	7.1	50.0	21.4	21.4			
16-AÖL'nde öğrenci başarısının değerlendirilmesinde objektif ölçütler kullanıldığına	f	-	9	3	2	14	2.50	.76
	%	-	64.3	21.4	14.3			
17-AÖL'nde öğretmenlerin ders anlatırken kullandıkları yöntemlerin etkili olduğuna	f	-	6	8	-	14	2.42	.51
	%	-	42.9	57.1	-			
18-AÖL son sınıfında staj eğitimi yapılması gerektiğine	f	10	1	1	2	14	3.35	1.15
	%	71.4	7.1	7.1	14.3			
19-AÖL'nde öğrenci başarıyla ilgili olarak yeterince veli toplantısı yapılmış olduğuna	f	4	5	2	3	14	2.71	1.14
	%	28.6	35.7	14.3	21.4			
20-AÖL'nde günün teknolojik gelişiminin uygulamalara yeterince yansıtıldığına	f	1	4	8	1	14	2.35	.74
	%	7.1	28.6	57.1	7.1			

MBDÖ 12. maddede yer alan AÖL'nin amaçlarının okuldaki uygulamalara yeterince yansıtıldığı ($\bar{X}=2.85$), 13. maddedeki meslek bilgisi dersleri sayısının yeterli olduğu ($\bar{X}=2.64$), 19. maddedeki öğrenci başarıyla ilgili olarak yeterince veli toplantısı yapılmış olduğu ($\bar{X}=2.71$), maddelerine katılım da yeterli düzeydedir. Ancak MBDÖ'nin 14. maddede yer alan derslerde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğu ($\bar{X}=2.21$), 20. maddede yer alan teknolojik gelişim uygulamalara yeterince yansıtıldığı ($\bar{X}=2.35$), 15. maddede yer alan ders programının öğretmen yetiştirme amacına uygun olduğu ve 17. maddede yer alan öğretmenlerin ders anlatırken kullandıkları yöntemlerin etkili olduğu ($\bar{X}=2.42$) maddelerin katılımlarının yeterli olmadığı görülmektedir. Bu okullarda

meslek bilgisi alan derslerinin yanında, seçmeli alan derslerine programda yeterince yer verilmemesinden dolayı MBDÖ'nce programın öğretmen yetiştirme amacına uygun olmadığı şeklinde görüş bildirilmiş olabilir. AÖL'nde MEB'nce araç gereç bakımından yeterince desteklenmiş olmasına rağmen, MBDÖ'nce yeterince faydalanılmaması, dersleri günün teknolojik gelişmelerinin sağladığı kolaylıktan faydalanarak laboratuvar ortamında ders CD'si ile anlatma yerine, öğretmenlerin kolayına geldiği için daha çok klasik yöntemlerle dersleri anlatmaları bu nedenlerden dolayı da MBDÖ'nin bu yeni teknolojik araçların kullanımını ve yeni yöntemleri bilmemeleri ve bu konularda hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının olabileceği ihtimallerinin olması ile açıklanabilir.

3.3.3. Yönetici ve MBDÖ'nin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yöneticilerin 21.-30. maddelerde yer alan öğrencileri yönlendirme ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 18'de görülmektedir.

Tablo 18'de görüldüğü gibi 22. maddede yer alan AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiği ($\bar{X}=1.63$) maddesine katılım yetersizdir. Çünkü AÖL genel lise statüsünde olup öğrenciler ÖSS'nda istedikleri bölümleri rahatlıkla tercih edebilmektedirler. Ayrıca üniversitelerin eğitim fakültelerini tercih ettiklerinde bu okul öğrencilerine meslek lisesi statüsü tanınmakta ve ek puan imkanından yararlanmaktadırlar. Bu okullar meslek lisesi statüsünde olduğunda bu okullara öğrenci talebinin azalacağı ihtimalini yöneticiler göz önünde bulundurmaları ihtimalinden dolayı olumsuz cevap verdikleri belirtilebilir. Yine 25. maddede yer alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak sordukları sorulardan yöneticilerin oldukça doyurucu ($\bar{X}=3.31$) cevap verdikleri, 29. maddedeki AÖL'nde bulunan bölümlerin öğretmenlik mesleğine uygunluğu ($\bar{X}=3.50$), 21. maddedeki öğrencilerin öğretmen olmak için bu okulları tercih ettikleri ($\bar{X}=2.50$), 23. maddedeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğini başarıyla yapabilecekleri ($\bar{X}=2.81$), 27. maddedeki öğrencileri öğrenimleri sırasında öğretmenlik mesleğine yeterince yönlendirdikleri ($\bar{X}=2.81$), 24. maddedeki

öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapları okulda yeterince bulundurup öğrencilere ($\bar{X}=2.54$) faydalandırdıkları, 26. maddedeki öğretmenlik mesleğiyle ilgili gelişmeleri yakından izleyip öğrencilere aktardıkları ($\bar{X}=2.95$), 28. maddedeki öğrencilerin ilk 5 tercihlerinin eğitim fakültesi ile ilgili ($\bar{X}=3.18$) olacağı, ayrıca 30. maddedeki AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılmasının gerektiği ($\bar{X}=3.13$) ile ilgili maddelere yöneticilerin katılımları yeterli düzeydedir.

Tablo-18 Yöneticilerin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

YÖNLENDİRME İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
21-AÖL'ne gelen öğrencilerin bu okulları gerçekten öğretmen olmak için tercih ettiklerine	f	2	10	7	3	22	2.50	.85
	%	9.1	45.4	31.8	13.7			
22-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	f	2	3	2	15	22	1.63	1.04
	%	9.1	13.7	9.1	68.2			
23-AÖL öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini başarıyla yapabileceklerine	f	8	7	2	5	22	2.81	1.18
	%	36.3	31.8	9.1	22.7			
24-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapların okulda yeterince bulundurulup öğrencilerin faydalandırılmış olduğuna	f	1	12	7	2	22	2.54	.73
	%	4.6	54.5	31.8	9.1			
25-AÖL'nde öğrencilerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak sordukları sorulara yönetici ve MBDÖ'nden doyurucu cevap aldıklarına	f	8	13	1	-	22	3.31	.56
	%	36.3	59.1	4.6	-			
26-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili gelişmelerin yakından izlenip öğrencilere aktarılmış olduğuna	f	4	13	5	-	22	2.95	.65
	%	18.2	59.1	22.7	-			
27-AÖL öğrencilerinin öğrenimleri sırasında öğretmenlik mesleğine yönetici ve MBDÖ'nce yeterince yönlendirilmiş olduğuna	f	6	7	8	1	22	2.81	.90
	%	27.2	31.8	36.3	4.6			
28-AÖL'nde ÖSS'na giren öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakülteleriyle ilgili olacağına	f	7	12	3	-	22	3.18	.66
	%	31.8	54.5	13.7	-			
29-AÖL'nde bulunan bölümlerin (Fen, TM, Yabancı Dil vs) öğretmenlik mesleğine uygun olduğuna	f	13	7	2	-	22	3.50	.67
	%	59.1	31.8	9.1	-			
30-AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapmalarının gerektiğine	f	12	5	1	4	22	3.13	1.36
	%	54.5	22.7	4.6	18.2			

AÖL'nde meslek bilgisi dersleri öğretimi sırasında bu dersin bir gereği olarak öğretmenlik mesleğiyle ilgili örnekler verilmekte ve ilgi çekici hale

getirilmektedir. Böylece öğretmenlik mesleğine ilgi uyandırılmaktadır. Yine öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitaplar kütüphanede yeterince bulundurularak öğrencilere yararlandırılmakta böylece öğretmenlik mesleğiyle ilgili heves sürekli canlı tutulmaktadır. Bu okullarda bulunan fen, sosyal, TM, yabancı dil gibi alanlar da öğrencilerin ÖSS'nde branş öğretmenliğine uygun tercih yapmalarına yöneliktir. Zaten yöneticiler de öğrencilerin ilk 5 tercihlerinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağını belirtmektedirler.

MBDÖ'nin 21.-30. maddelerde yer alan öğrencileri yönlendirme ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 19'da görülmektedir.

Tablo-19 MBDÖ'nin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

YÖNLENDİRMEYLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
21-AÖL'ne gelen öğrencilerin bu okulları gerçekten öğretmen olmak için tercih ettiklerine	f	1	5	6	2	14	2.36	.84
	%	7.1	35.7	42.9	14.3			
22-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	f	6	3	1	4	14	2.79	1.31
	%	42.9	21.4	7.1	28.6			
23-AÖL öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini başarıyla yapabileceklerine	f	3	10	-	1	14	3.07	.62
	%	21.4	71.4	-	7.1			
24-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapların okulda yeterince bulundurulup öğrencilerin faydalandırılmış olduğuna	f	2	6	4	2	14	2.57	.93
	%	14.3	42.9	28.6	14.3			
25-AÖL'nde öğrencilerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak sordukları sorulara yönetici ve MBDÖ doyurucu cevap aldıklarına	f	3	8	2	1	14	2.93	.83
	%	21.4	57.1	14.3	7.1			
26-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili gelişmelerin yakından izlenip öğrencilere aktarılmış olduğuna	f	1	9	4	-	14	1.93	.58
	%	7.1	64.3	28.6	-			
27-AÖL öğrencilerinin öğrenimleri sırasında öğretmenlik mesleğine yönetici ve MBDÖ'nce yeterince yönlendirilmiş olduğuna	f	6	6	2	-	14	3.28	.73
	%	42.9	42.9	14.3	-			
28-AÖL'nde ÖSS'na giren öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakülteleriyle ilgili olacağına	f	4	6	4	-	14	3.00	.78
	%	28.6	42.9	28.6	-			
29-AÖL'nde bulunan bölümlerin (Fen, TM, Yabancı Dil vs) öğretmenlik mesleğine uygun olduğuna	f	4	7	2	1	14	3.00	.88
	%	28.6	50.0	14.3	7.1			
30-AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapmalarının gerektiğine	f	9	2	-	3	14	3.21	1.25
	%	64.3	14.3	-	21.4			

Tablo 19’da görüldüğü gibi. MBDÖ’nin öğrencilerin bu okullara öğretmen olmak için geldikleri maddesine verdikleri cevap ($\bar{X}=2.36$) yetersizdir. AÖL’nde öğrenciler sadece eğitim fakültelerine değil diğer fakültelelere de kolaylıkla gidebilmektedirler. Çünkü bu okullar meslek lisesi kapsamında değil genel lise kapsamındadır. Bu durum öğretmenlerin görüşünü etkilemiş olabilir. Yine gelişmelerin yakından izlenip öğrencilere aktarıldığı maddesine katılım da ($\bar{X}=1.93$) yetersizdir. Bu bulguya göre de yöneticiler ile MBDÖ’nin gerekli işbirliği yapmadıkları söylenebilir. AÖL’nin meslek lisesi statüsünde olması ($\bar{X}=2.79$), öğretmenlik mesleğini başarıyla yapabilecekleri ($\bar{X}=3.07$), öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapların öğrencilere yararlandırıldığı ($\bar{X}=2.57$), öğretmenlik mesleğiyle ilgili sorulara doyurucu ($\bar{X}=2.93$) cevap verdikleri, eğitim fakültelerine öğrencilerin sınavsız girmesi ($\bar{X}=3.21$) gerektiği, ÖSS’nde ilk 5 tercihlerinin eğitim fakülteleriyle ilgili ($\bar{X}=3.00$) olacağı, AÖL’ndeki alanların öğretmenlik mesleğine ($\bar{X}=3.00$) uygun olduğu, öğrencilerin öğrenimleri sırasında öğretmenliğe yönlendirdikleri ($\bar{X}=3.28$) maddelerine katılımları yeterlidir. AÖL’nde bulunan alanlar özellikle bu okullara giden öğrencilerin branş öğretmenliğini seçmelerine yöneliktir. Bu alanların oluşturulmasında öğrencilerin görüşlerinin büyük önemi vardır. Öğrenciler alan seçimlerinde günümüzde daha geçerli olan alanlara yönelmektedirler. Sanat alanı ile ilgili bölümlere öğrenciler pek tercih etmedikleri için AÖL’nde açılmamaktadır.

3.4. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Anket B Formunun ikinci bölümünde öğrencilere tercihleri, öğretmenlik mesleği, AÖL, eğitim öğretim süreci, yönlendirilme ile ilgili olmak üzere toplam 35 madde hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Verilen cevaplarla ilgili bulgular; frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart kayma (S) teknikleri ile betimlenmiş olup sonuçlar aşağıda tablolar halinde görülmektedir.

3.4.1. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık sınıfı öğrencilerinin Anket B Formundaki 1.-8. maddelerde yer alan tercihlerle ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo-20 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

TERCİHLERLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
1-AÖL’ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur	f	98	46	15	6	165	3.43	.81
	%	59.4	27.9	9.1	3.6			
2-AÖL’ni tercihimde ailemin etkisi vardır.	f	37	55	48	25	165	2.63	1.00
	%	22.4	33.3	29.1	15.2			
3-AÖL’ni tercihimde öğretmenimin etkisi olduğuna	f	19	36	46	64	165	2.06	1.03
	%	11.5	21.8	27.9	38.8			
4-AÖL’ni tercihimde çevrenin (arkadaş, basın-yayın vs) etkisi olduğuna	f	18	27	52	68	165	1.97	1.00
	%	11.0	16.4	31.5	41.2			
5-AÖL’nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	f	17	10	23	115	165	1.54	1.00
	%	10.3	6.1	13.9	69.7			
6-AÖL’ne geldikten sonra başka bir okula (AÖL dışında) geçiş yapmak istediğime	f	5	4	20	136	165	3.73	.65
	%	3.0	2.4	12.1	82.4			
7-AÖL’ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğime	f	61	34	44	26	165	2.79	1.11
	%	37.0	20.6	26.7	15.8			
8-AÖL’ni kazanmamda dershanenin etkisi olduğuna	f	27	39	26	73	165	2.12	1.15
	%	16.4	23.7	15.8	44.2			

Tablo 20’de görüldüğü gibi, hazırlık sınıfı öğrencilerinin AÖL’ni tercih etmelerine en çok etki eden ($\bar{X}=3.43$) faktörün istekleri olduğu belirtilebilir. Bu okullara öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda gelmeleri oldukça önemlidir. Demek ki AÖL’ne gelen öğrenciler çoğunlukla bu okullara öğretmenlik mesleğini seçmek amacı ile gelmektedirler ($\bar{X}=2.79$). Bu okullara gelmelerinde ailelerinin de ($\bar{X}=2.63$) etkisi önemlidir. Ancak, hazırlık sınıfı öğrencilerinin AÖL’ni tercihlerinde öğretmenlerinin etkisi ($\bar{X}=2.06$) önemli değildir. Öğrenciler ilköğretim okullarında öğretmenleri tarafından yeterince yönlendirilmedikleri belirtilebilir. Yine öğrencilerin bu okulları tercih etmelerinde de çevrelerinin de

($\bar{X}=1.97$) fazla bir etkisi yoktur. Hazırlık sınıfı öğrencileri daha çok kendi imkanlarıyla ya da ilköğretim okullarında aldıkları eğitimle AÖL'ni kazanmış olup dershanenin etkisi ($\bar{X}=2.12$) önemsizdir. Öğrencilerin AÖL'ni tercihlerinde bu okulların pansiyonlu ve yatılı olmasının da önemli bir etkisi ($\bar{X}=1.54$) yoktur. Çünkü, öğrencilerin büyük bir kısmı il merkezinden gelmekte olup AÖL'nin hepsinde pansiyon yoktur. Bu okullara devam eden öğrenciler AÖL'nden memnun olup 6. maddede yer alan AÖL dışında başka bir okula gitmek istediklerine ilişkin madde ($\bar{X}=3.73$) hakkındaki görüşleri 136 frekans ve (%82.4) gibi büyük bir yüzde ile hemen hiç düzeyindedir. Bu madde yorumlanırken tutum dereceleri diğer maddelerin tersine göre değerlendirilmiştir. AÖL'ne gelen öğrencilerin çoğunlukla bu okullardan memnun kalmasında, bu okulların araç gereç ihtiyacı olmamasından, öğretmen sıkıntısı olmamasından, verilen eğitimin kaliteli olmasından, öğrencilere geniş imkanlar sunması ihtimalleri ile açıklanabilir.

11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formundaki 1.-8. maddelerde yer alan tercihlerle ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 21'de gösterilmektedir.

Tablo 21'de görüldüğü gibi, 11. sınıf öğrencilerinin AÖL tercih etmelerinde en büyük pay kendilerine ait olup ($\bar{X}=3.07$) katılım yeterlidir. Bu maddenin frekansı da 96 (%50.3) oldukça yüksektir. Ayrıca, AÖL'ne gelen 11. sınıf öğrencileri çoğunlukla bu okullara öğretmenlik mesleğini seçmek ($\bar{X}=2.79$) amacı ile gelmektedirler. 11. sınıf öğrencilerinin bu okullara gelmelerinde ailelerinin de ($\bar{X}=2.77$) etkisi oldukça önemlidir. Ancak, 11. sınıf öğrencilerinin AÖL'ne gelmelerinde öğretmenlerinin ($\bar{X}=2.03$) ve çevrelerinin ($\bar{X}=2.09$) etkisi oldukça önemsizdir. Bu okullara gelen 11. sınıf öğrencileri bu okulları daha çok kendi imkanlarıyla ya da AÖL'ne gelmeden önce gittikleri okullarda aldıkları eğitimle kazanmış olup dershanenin etkisi ($\bar{X}=1.66$) hemen hiçtir. Ayrıca öğrencilerin bu okulları tercihlerinde bu okulların pansiyonlu ve yatılı olmasının etkisi de ($\bar{X}=1.59$) hemen hiç yoktur.

Tablo-21 11.Sınıf Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları.

TERCİHLERLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Topl.	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
1-AÖL'ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur	f	96	43	31	11	191	3.07	1.17
	%	50.3	22.5	16.3	5.8			
2-AÖL'ni tercihimde ailemin etkisi vardır.	f	57	57	53	24	191	2.77	1.02
	%	29.8	29.8	27.7	12.6			
3-AÖL'ni tercihimde öğretmenimin etkisi olduğuna	f	30	32	43	86	191	2.03	1.12
	%	15.7	16.8	22.5	45.0			
4-AÖL'ni tercihimde çevrenin (arkadaş, basın-yayın vs) etkisi olduğuna	f	28	37	51	75	191	2.09	1.08
	%	14.7	19.4	26.7	39.3			
5-AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	f	20	17	19	135	191	1.59	1.07
	%	10.5	8.9	9.9	70.7			
6-AÖL'ne geldikten sonra başka bir okula (AÖL dışında) geçiş yapmak istediğime	f	8	8	35	140	191	3.61	1.26
	%	4.2	4.2	18.3	73.3			
7-AÖL'ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğime	f	71	45	38	37	191	2.79	1.14
	%	37.2	23.6	19.9	19.4			
8-AÖL'ni kazanmamda dershanenin etkisi olduğuna	f	10	25	47	109	191	1.66	.90
	%	16.4	23.7	15.8	44.2			

Çünkü, AÖL'nin il merkezlerinde yaygınlaşması ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun da bu il merkezlerinden gelmesinden dolayı, pansiyonluluk durumunun öğrencilerin görüşlerine etki etmediği belirtilebilir. Bu okullara devam eden 11. sınıf öğrencileri okudukları AÖL'nden memnun olup 6. maddede yer alan AÖL dışında başka bir okula gitmek istedikleri ile ilgili madde 140 frekans ve (%73.3) gibi büyük bir yüzde ile ($\bar{X}=3.61$) hemen hiç düzeyindedir. Bu madde yorumlanırken tutum dereceleri diğer maddelerin tersine göre değerlendirilmiştir. AÖL'nde 11. sınıf öğrencilerinin, bu okullardan memnun kalmasında bu okulların araç gereç ihtiyacı olmaması, öğretmen sıkıntısı olmaması, verilen eğitimin kaliteli olması ve üniversite sınavında bu okulların genel lise kapsamında değerlendirilmesi gibi ihtimalleri göz önünde bulundurmaları ile açıklanabilir.

3.4.2. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık sınıfı öğrencilerinin 9.-14. maddelerde yer alan öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 22’de gösterilmektedir.

Tablo-22 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ MADDELER	f	Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
9-Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	f	32	54	50	29	165	2.54	1.00
	%	19.4	32.7	30.3	17.6			
10-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkili olduğuna	f	7	26	57	75	165	1.79	.86
	%	4.2	15.8	34.5	45.5			
11-AÖL’nde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğuna	f	60	55	29	21	165	2.93	1.02
	%	36.4	33.3	17.6	12.7			
12-AÖL öğretmenlerinin öğrencilerine tarafsız davranmış olduğuna	f	42	39	44	40	165	2.50	1.12
	%	25.5	23.6	26.7	24.2			
13-AÖL öğretmenlerinin güler yüzlü ve sevecen olduğuna	f	38	68	35	24	165	2.73	.98
	%	23.1	41.2	21.2	14.5			
14-Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	f	119	27	14	5	165	3.58	.77
	%	72.1	16.4	8.5	3.0			

Tablo 22’de görüldüğü gibi öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı olumlu bir bakış açılarının bulunduğunu belirtilebilir. Çünkü, 14. maddede yer alan öğretmenlik mesleğinin saygın olduğu ile ilgili maddenin frekansı 119 (%72.1) oldukça yüksek olup, ($\bar{X}=3.58$) katılım da yeterlidir. Yine bulgularda 11. maddede yer alan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğunun etkisi ($\bar{X}=2.93$) de önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin güler yüzlü ve sevecen ($\bar{X}=2.73$) olmalarının, öğretmenlerin tarafsız ($\bar{X}=2.50$) davranmalarının etkisi yeterli düzeydedir. Yine öğrenciler öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğu ile ilgili maddeye ($\bar{X}=2.54$) çoğunlukla düzeyinde katıldıklarını belirtmektedirler. Gerçekten de ülkemizde öğretmenlerin özellikle MEB’nda hemen istihdam edilmeleri mümkündür. Öyle ki zaman zaman eğitim fakültesinden mezun olmayanlar bile öğretmen olarak atanabilmektedir. Ancak

10. maddede yer alan öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihlerine fazla bir etkisi ($\bar{X}=1.79$) olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin saygın olarak görmeleri, hem MEB'nda hem de özel sektörde istihdamlarının kolay olması, mesleğin ekonomik yönünün yeterli olmasa bile öğretmenlik mesleğine yönelmelerine olumlu etki etmektedir.

11. sınıf öğrencilerinin 9.-14. maddelerde yer alan öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 23'te gösterilmektedir.

Tablo-23 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ MADDELER	İLE	Tutum Dereceleri				Topl	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
9-Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	f	58	51	49	33	191	2.70	1.08
	%	30.4	26.7	25.7	17.3			
10-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkili olduğuna	f	11	37	45	98	191	1.80	.95
	%	5.8	19.4	23.6	51.3			
11-AÖL'nde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğuna	f	41	41	71	38	191	2.45	1.04
	%	21.5	21.5	37.2	19.9			
12-AÖL öğretmenlerinin öğrencilerine tarafsız davranmış olduğuna	f	16	41	68	66	191	2.04	.95
	%	8.4	21.5	35.6	34.6			
13-AÖL öğretmenlerinin güler yüzlü ve sevecen olduğuna	f	28	55	64	44	191	2.35	.99
	%	14.7	28.8	33.5	23.0			
14-Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	f	124	44	14	9	191	3.48	.90
	%	64.9	23.0	7.3	4.7			

Tablo 23'te görüldüğü gibi 11. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı oldukça olumlu bir bakış açılarının bulunduğunu görülmektedir. Çünkü, öğretmenlik mesleğinin saygın olduğu ile ilgili maddenin frekansı 124 (%64.9) olup ($\bar{X}=3.48$) oldukça yeterli bir katılım çıkmıştır. 11. sınıf öğrencileri 11.maddede yer alan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğu ($\bar{X}=2.45$), öğretmenlerin güler yüzlü ve sevecen ($\bar{X}=2.35$) olduğu, tarafsız ($\bar{X}=2.04$) davranmaları, öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumu ($\bar{X}=1.80$) ile ilgili maddelere öğrenciler yetersiz görüş belirtmektedirler. 11. sınıf öğrencileri

öğretmenlik mesleğiyle ilgili 9. maddede yer alan hemen iş bulmanın kolay olduğu ile ilgili maddeye ($\bar{X}=2.70$) katılım yeterlidir. Bu durumu, ülkemizde öğretmenlerin MEB'nda, özel okullarda ve dershanelerde genellikle iş bulmaları ihtimalinden kaynaklanması ile açıklamak mümkündür. 11. sınıf öğrencilerinin, öğretmenlerin tarafı davrandığı, güler yüzlü olmadıklarını ifade etmelerinde bu okullarda uzun yıl okumalarının gerektirdiği bir monotonluk olması, öğretmenlerinin değişmesi ve öğrencilerin bakış açılarından kaynaklanması ihtimalleri ile açıklamak mümkündür.

3.4.3. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık sınıfı öğrencilerinin 15.-22. maddelerde yer alan AÖL ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 24'te gösterilmektedir.

Tablo-24 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

AÖL İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Toplam	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
15-AÖL'nin amaçlarını bildiğime	f	62	57	28	18	165	2.99	1.05
	%	37.6	34.5	17.0	10.9			
16-AÖL rehberlik servisi hizmetlerinden yeterince faydalandığıma	f	39	46	53	27	165	2.59	1.08
	%	23.6	27.9	32.1	16.4			
17-AÖL'nde sosyal faaliyet alanlarının kantin, kütüphane, spor tesisleri vs. yeterli olduğuna	f	19	43	42	61	165	2.12	1.11
	%	11.5	26.1	25.5	36.9			
18-AÖL sınıflarındaki öğrenci sayısının kalabalık olduğuna	f	31	27	30	77	165	2.07	1.15
	%	18.8	16.4	18.1	46.7			
19-AÖL'nde bir ders saat süresinin ve ders saat sayısının fazla olduğuna	f	50	16	43	56	165	2.36	1.13
	%	30.3	9.7	26.1	33.9			
20-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan yeterince yararlandığıma	f	23	16	20	106	165	1.73	1.28
	%	13.9	9.7	12.1	64.2			
21-AÖL'nde uygulanmak istenen TKY (Toplam Kalite Yönetimi)'den haberdar edildiğime	f	22	28	32	83	165	1.93	1.15
	%	13.3	17.0	19.4	50.3			
22-AÖL'nde herhangi bir sorunuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğime	f	52	35	38	40	165	2.60	1.10
	%	31.5	21.2	23.1	24.2			

Tablo 24'te görüldüğü gibi hazırlık sınıfı öğrencilerinin AÖL'nin amaçlarını ($\bar{X}=2.99$) bildiklerini, rehberlik servis hizmetlerinden ($\bar{X}=2.59$) yararlandıklarını, herhangi bir sorunu olduğunda çekinmeden yöneticilerin yanına ($\bar{X}=2.60$) gittiklerini belirtmektedirler. AÖL'nde rehberlik servisleri mevcuttur. Hazırlık sınıfı öğrencileri bu okullara yeni geldiklerinden, sorunları olduğunda rehberlik hizmetlerinden ve yöneticilerden daha fazla yararlanma ihtiyacı duymaktadırlar. Bu taleplerinin yerine gelmesinden dolayı öğrencilerce bu maddelere katılımın yüksek olduğu belirtilebilir. Ancak 17. maddedeki sosyal faaliyet alanlarının yeterli olduğu ($\bar{X}=2.12$), sınıfların kalabalık olduğu ($\bar{X}=2.07$) ve ders saat süresinin ve sayısının fazla ($\bar{X}=2.36$) olduğu ile ilgili anket maddelerine katılımları yetersizdir. Bu yetersizlik AÖL'nin bazılarının geçici yada ortak kullanımlı binalarda eğitim öğretim yapmaları, alan (Fen, TM, Yabancı dil vs) seçiminden dolayı da öğrenci sayılarının bazı sınıflarda fazla olması, derslerin günde 8 saat ve 45 dakika olarak yapılması ve bu derslerin yoğun olarak verilmesini göz önünde bulundurmaları ihtimalleri ile açıklanabilir. Yine 20. maddedeki bilgisayarlardan yeterince yararlanma ($\bar{X}=1.73$) yetersizdir. Ancak bu okullar MEB ÖYEGM'nce bilgisayar bakımından yeterince desteklenmiş olmasına rağmen, öğrencilerin bunlardan yararlanamadıkları şeklinde görüş bildirmelerinde bu okulların öğrencilerin bilgisayarlardan yararlanacakları şeklinde düzenleme yapmamalarından kaynaklandığını belirtilebilir. 21. maddede yer alan TKY'nden haberdar edildiği şeklindeki maddeye ($\bar{X}=1.93$) katılım da yetersizdir. ÖYEGM'nce AÖL'nde TKY uygulanması için gerekli çalışmalar başlatılmıştır. Bu okullarda TKY rahatlıkla uygulanabilme özelliğine sahiptir. Ancak yetersiz görüş daha çok bu çalışmaların bu okullarda yeni olması, yöneticilerce öğrencilere yapılacak faaliyetlerle ilgili yeterince bilgi verilmemesinden kaynaklanmış olabilir.

11. sınıf öğrencilerinin 15.-22. maddelerde yer alan AÖL ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 25'te gösterilmektedir.

Tablo-25 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerine

Ait Dağılımları

AÖL İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Topl	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
15-AÖL'nin amaçlarını bildiğime	f	76	58	37	20	191	2.99	1.00
	%	39.8	30.4	19.4	10.5			
16-AÖL rehberlik servisi hizmetlerinden yeterince faydalandığıma	f	15	33	68	75	191	1.94	.94
	%	7.9	17.3	35.6	39.3			
17-AÖL'nde sosyal faaliyet alanlarının kantin, kütüphane, spor tesisleri vs. yeterli olduğuna	f	5	19	56	111	191	1.57	.78
	%	2.6	9.9	29.3	58.1			
18-AÖL sınıflarındaki öğrenci sayısının kalabalık olduğuna	f	20	24	61	86	191	1.88	.99
	%	10.5	12.6	31.9	45.0			
19-AÖL'nde bir ders saat süresinin ve ders saat sayısının fazla olduğuna	f	69	37	44	41	191	2.70	1.17
	%	36.1	19.4	23.0	21.5			
20-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan yeterince yararlandığıma	f	26	34	35	96	191	1.95	1.11
	%	13.6	17.8	18.3	50.3			
21-AÖL'nde uygulanmak istenen TKY (Toplam Kalite Yönetimi) den haberdar edildiğime	f	27	35	35	94	191	1.97	1.12
	%	14.1	18.3	18.3	49.2			
22-AÖL'nde herhangi bir sorunuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğime	f	44	32	48	67	191	2.28	1.17
	%	23.0	16.8	25.1	35.1			

Tablo 25'te görüldüğü gibi 11. sınıf öğrencileri AÖL'nin amaçlarını ($\bar{X}=2.99$) bilmektedirler. AÖL'nin en önemli amacı, öğrencilere öğretmenlik mesleğini sevdirmektir. Buna göre, son sınıfa gelmiş bir öğrencinin bu amacı bildiğini belirtmek mümkündür. Yine bulgulara göre, 11. sınıf öğrencilerinin rehberlik servis hizmetlerinden ($\bar{X}=1.94$) yararlanma, herhangi bir sorunu olduğunda çekinmeden yöneticilerin ($\bar{X}=2.28$) yanına gitme, sosyal faaliyet alanlarının yeterli ($\bar{X}=1.57$) olduğu, sınıfların kalabalık ($\bar{X}=1.88$) olduğu maddeleriyle ilgili görüşlere katılımları yetersizdir. Bu okullarda 11. sınıflara verilen rehberlik hizmetlerinin yeterli olmadığı ile ilgili olarak, ergenlik döneminde bulunan bu öğrencilerin problemlerinin fazla olması ayrıca ÖSS'na gireceklerini göz önünde bulundurdıklarından dolayı etkili rehberliğe ihtiyaç duydukları belirtilebilir. Öğrencilerin sorunu olduğunda yöneticilerin yanına gidememelerini, yöneticilerin işinin fazla olması, yöneticiler arasında işbirliği yapılmaması,

yöneticilerin öğrencilere duyarsız davranması, öğrencilerin sık sık olumsuz cevap almaları, yöneticilerle rehberlik servisleri arasında yeterince işbirliği yapılmaması ihtimalleri açıklanabilir. Bazı AÖL'nin kendi binalarında değil geçici binalarda eğitim öğretim yaptıklarından öğrencilerce bu maddeye olumsuz cevap verilmiş olabilir. Ayrıca, 19. maddede yer alan ders saat süresinin ve sayısı ($\bar{X}=2.70$) fazladır. Çünkü, bu okullarda özellikle üniversitelerdeki tercihlerine göre bazı alanlarla ilgili sınıflarda (Fen, TM, Yabancı dil) yığılmalar varken bazı alanlarla ilgili sınıflarda ise öğrenci sayısı oldukça azdır. Bu okullarda dersler günde 8 saat ve 45 dakika olduğundan, son sınıf öğrencisi olmaları nedeniyle ÖSS'na hazırlandıklarından ve teneffüs saatlerinin kısa olması ihtimallerini öğrenciler göz önünde bulundurduklarından bu maddelere olumsuz cevap verdikleri belirtilebilir. 11. sınıf öğrencilerinin, 20. maddede yer alan bilgisayarlardan yeterince yararlanma ile ilgili maddeye ($\bar{X}=1.95$) katılımları da yetersizdir. Bu durum, okullar bilgisayar bakımından yeterli olmasına rağmen öğrencilerce kullanılmalrı bakımından düzenleme yapılmamasından kaynaklanmış olabilir. 21. maddede yer alan TKY'nden haberdar edildiğim şeklindeki maddeye de öğrencilerce katılım ($\bar{X}=1.97$) yetersizdir. Çünkü, MEB ÖYEGM'nce AÖL'nde TKY geçilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar henüz yeni olduğu için yöneticilerce tam olarak öğrencilere aktarılmadığından dolayı öğrencilerce bu şekilde cevap verildiği belirtilebilir. AÖL'ne gelen öğrenciler ve öğretmenler belli bir aşama sonunda bu okullara geldiklerinden, ayrıca konuları ve imkanları itibarıyla müsait olduklarından bu okullarda TKY uygulanabilir.

3.4.4. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık sınıfı öğrencilerinin 23.-30. maddelerde yer alan eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 26'da gösterilmektedir.

Tablo-26 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

EĞİTİM : ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Topl	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
23-AÖL'nde ders işlenmesi sırasında dersle ilgili görüşlerimiz öğretmenler tarafından sık sık alındığına	f	50	63	32	20	165	2.87	1.06
	%	30.3	38.2	19.4	12.1			
24-AÖL'nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığıma	f	31	18	54	62	165	2.11	.88
	%	18.8	10.9	32.7	37.6			
25-AÖL'nde yabancı dil derslerinin başarılı bir şekilde öğretilmiş olduğuna	f	83	41	20	21	165	3.13	1.06
	%	50.3	24.8	12.1	12.7			
26-AÖL'nde öğretmenlerin ders işlerken yeterli araç-gereç kullandıklarına	f	40	58	43	24	165	2.70	1.07
	%	24.2	35.2	26.1	14.5			
27-AÖL'ndeki meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli olduğuna	f	40	36	44	45	165	2.43	.79
	%	24.2	21.8	26.7	27.3			
28-AÖL programındaki dersleri başarabileceğime	f	68	59	33	5	165	3.15	1.04
	%	41.2	35.8	20.0	3.0			
29-AÖL'ne geldikten sonra aileniz ve okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli olduğuna	f	53	60	31	21	165	2.88	1.06
	%	32.1	36.4	18.8	12.7			
30-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yapılmakta olduğuna	f	28	31	49	57	165	2.18	1.17
	%	17.0	18.8	29.7	34.5			

Tablo 26'da görüldüğü gibi hazırlık sınıfı öğrencilerinin 23. maddede yer alan ders işlenirken görüşlerinin ($\bar{X}=2.87$) alındığı, 25. maddede yer alan yabancı dil dersinin başarılı şekilde ($\bar{X}=3.13$) öğretildiği, öğretmenler ders işlerken yeterli araç-gereç ($\bar{X}=2.70$) kullandığı, programda ki dersleri ($\bar{X}=3.15$) başarabileceği, 29. maddede yer alan aileniz ile okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli ($\bar{X}=2.88$) olduğu ile ilgili maddelere öğrencilerin katılımı yeterlidir. Bu öğrenciler bu okullara belli bir seçme sınavından geçerek geldiklerinden ders programını takip etmekte zorlanmamaktadırlar. AÖL'nde öğrenciler hazırlık sınıfında ağırlıklı bir şekilde yabancı dil dersi görmektedirler. Bu dersler sırasında öğretmenler tarafından yabancı dil dersinin başarılı bir şekilde öğretilmesi için araç gereçlerden oldukça fazla yararlanmaları, yabancı dil dersinin gereği olarak öğrencilerin sık sık görüşlerini almaları, öğrenciler bu okullara özellikle il merkezinden gelmelerinden dolayı da

ilelerinin yakından ilgilenmeleri gibi ihtimalleri göz önünde bulundurmalarıyla bu maddelere olumlu cevap verdikleri belirtilebilir. Ancak, hazırlık sınıfı öğrencileri 24. maddede yer alan öğretmenlerle iletişim kurmakta ($\bar{X}=2.11$) zorlandıklarını, 27. maddedeki meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli ($\bar{X}=2.43$) olduğu, 30. maddede yer alan öğretmenlik mesleğiyle ilgili panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yeterince ($\bar{X}=2.18$) yapılmış olduğu ile ilgili maddelere katılım yetersizdir. Öğrencilerin iletişim kurmakta zorlanmaları öğrencilerin olumsuz görüş bildirmesinde bazı AL'nin sadece kızlara pansiyonlu olma imkanı sağlamasıyla bu öğrenciler daha çok il merkezi dışından geldiklerinden çekingen davranmaları ihtimalinden kaynaklanmış olabilir. Meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yetersiz bulunmasında bu öğrencilerin bu dersleri yeterince görmemelerinden ve bu kitapları yeterince incelemedikleri ihtimali ile açıklamak mümkündür. Öğretmenlik mesleğini tanıtıcı panel, sempozyum, konferans gibi faaliyetlerin yöneticilerce özellikle kendilerine en yakın eğitim fakültelerince iş birliği yaparak okullarda yeterince düzenlenmediğinden, öğrencilerce de bu konuda bir bilgi eksikliği bulunması ihtimallerinden dolayı öğrenciler bu maddelere olumsuz görüş bildirilmiş olabilir.

11. sınıf ğrencilerinin 23.-30. maddelerde yer alan eğitim ğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 27'de gösterilmektedir.

Tablo 27'de grldğu gibi 11. sınıf öğrencileri 25. maddedeki yabancı dil dersinin başarılı şekilde ($\bar{X}=2.28$) ğretildiği, öğretmenlerin ders işlerken araç gereç ($\bar{X}=2.03$) kullandığı, öğretmenlerle iletişim kurmakta ($\bar{X}=1.97$) zorlanıldığı, meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli ($\bar{X}=2.34$) olduğu, öğretmenlik mesleğiyle ilgili panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yeterince yapılmış ($\bar{X}=2.19$) olduğu maddelerine ğrenci görüşlerinin katılımları yetersizdir. Ancak AL'nde yabancı dil dersleri başarılı bir şekilde verilmektedir. Öğrencinin yanlış bölüm seçiminden ya da kişisel başarısızlıktan bu şekilde cevap verdikleri belirtilebilir. Bu okullarda araç gereç sıkıntısı olmamasına rağmen öğretmenlerce kullanılmamasını, öğretmenlerin derslerde

daha çok bilinen yöntem kullanmayı tercih etmesinden kaynaklandığı belirtilebilir.

Tablo-27 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreciyle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Topl	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
23-AÖL'nde ders işlenmesi sırasında dersle ilgili görüşlerimiz öğretmenler tarafından sık sık alındığına	f	41	58	65	27	191	2.59	.98
	%	21.5	30.4	34.0	14.1			
24-AÖL'nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığına	f	21	28	66	76	191	1.97	.99
	%	11.0	14.7	34.6	39.8			
25-AÖL'nde yabancı dil derslerinin başarılı bir şekilde öğretilmiş olduğuna	f	28	52	57	54	191	2.28	1.03
	%	14.7	27.2	29.8	28.3			
26-AÖL'nde öğretmenlerin ders işlerken yeterli araç-gereç kullandıklarına	f	13	50	58	70	191	2.03	.95
	%	6.8	26.2	30.4	36.6			
27-AÖL'ndeki meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli olduğuna	f	30	55	55	51	191	2.34	1.04
	%	15.7	28.8	28.8	26.7			
28-AÖL programındaki dersleri başarabileceğime	f	80	84	20	7	191	3.24	.78
	%	41.9	44.0	10.5	3.7			
29-AÖL'ne geldikten sonra aileniz ve okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli olduğuna	f	46	55	52	38	191	2.86	1.06
	%	24.1	28.8	27.2	19.9			
30-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yapılmakta olduğuna	f	31	39	56	65	191	2.19	1.08
	%	20.4	29.3	34.0	34.5			

Yine öğretmenlerin elektronik araç gereç kullanımını bilmemelerinin de etkisinin olduğu belirtilebilir. Meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yetersizliğini, 11. sınıfta alan dersleri yanında yeterince seçmeli alan dersleri seçilmemesi nedeniyle öğrencilerin bu konudaki boşluklarını dolduramaması, kitapların öğrenci seviyelerinin altında kalması, kitapların eğitim fakültelerince yazılmaması ihtimalleri ile açıklamak mümkündür. AÖL ile üniversitelerin eğitim fakülteleri ile özellikle ikinci dönemde ağırlıklı olarak öğretmenlik mesleği ile ilgili panel, konferans, sempozyum, münazara gibi faaliyetlerin yapılmaması, 11. sınıfa gelmiş olan öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak akıllarında bir takım soru işaretlerinin bulunması, ÖSS'nda tercih edeceği eğitim fakülteleri ile ilgili bilgi sahibi olmak istemesi gibi durumlardan dolayı

anket maddelerine bu şekilde katıldıkları belirtilebilir. 11. sınıf öğrencileri programdaki dersleri ($\bar{X}=3.24$) başarabileceği, ders işlenirken görüşlerinin sık sık ($\bar{X}=2.59$) alındığı, aileniz ile okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli ($\bar{X}=2.86$) olduğu ile ilgili maddelere öğrencilerin katılımları yeterlidir. Bu öğrenciler bu okullara gelirken ilköğretimden itibaren belli elemeler sonucunda ve kendi istekleri doğrultusunda geldiklerinden programı takip etmekte zorlanmamaktadırlar. Yine bu okullara gelen öğrencilerin büyük çoğunluğu il merkezlerinden geldiği için ve ergenlik döneminde buldukları için aileleri sık sık AÖL'ne gelip çocuklarıyla yakından ilgilenmektedirler. Öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlanmalarında bu yaş öğrencilerinin öğretmenlerden beklentilerinin ve isteklerinin farklı olması ihtimalinden kaynaklandığı ile açıklanabilir.

3.4.5. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık sınıfı öğrencilerinin Anket B Formunda 31.-35. maddelerde yer alan yönlendirilme ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 28'de gösterilmektedir.

Tablo-28 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

YÖNLENDİRİLME İLE İLGİLİ MADDELER	Tutum Dereceleri				Topl	$\bar{X}$	S	
	TK	ÇK	AK	HK				
31-AÖL'nde öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklediğine	f	39	63	33	30	165	2.67	1.03
	%	23.6	38.2	20.0	18.2			
32-ÖSS'nda ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına	f	62	36	40	27	165	2.81	1.11
	%	37.6	21.8	24.2	16.4			
33- AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine	f	84	26	21	34	165	2.97	1.21
	%	50.9	15.8	12.7	20.6			
34-AÖL'nde öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince bilgilendirildiğine	f	22	48	55	40	165	2.32	.99
	%	13.3	29.1	33.3	24.2			
35-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	f	41	34	22	68	165	2.29	1.24
	%	24.8	20.6	13.3	41.2			

Tablo 28’de görüldüğü gibi hazırlık sınıfı öğrencileri, 31. maddede yer alan öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince ($\bar{X}=2.67$) desteklendiği, 32. maddede yer alan ilk 5 tercihin eğitim fakültesiyle ilgili ($\bar{X}=2.81$) olacağı, 33. maddedeki eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılması ($\bar{X}=2.97$) gerektiğine katılımları yeterlidir. MBDÖ ders anlatırken öğrencileri motive etmek amacıyla geçmişteki öğretmenlik tecrübeleriyle ilgili olarak örnekler vererek konuyu pekiştirmeleri, bu okullarda görev alan öğretmenlerin en az üç yıl gibi belli bir kıdeme sahip olmalarının etkisi ile açıklamak mümkündür. Yine ilk beş tercihinin eğitim fakülteleriyle ilgili olmasında, MEB’nın bu durumdaki öğrencilere burs vermesinin ve öğrencilerin ek puan avantajından yararlanmalarının da etkisi oldukça fazladır. Ancak hazırlık sınıfı öğrencileri eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince ($\bar{X}=2.32$) bilgilendirildiği, AÖL’nin meslek statüsünde olması gerektiğiyle ($\bar{X}=2.29$) ilgili maddelere olumsuz görüş bildirmişlerdir. Burada özellikle öğrenciler daha bilinçli olarak eğitim fakültelerini seçmek, yeni açılan eğitim fakültelerinin imkanlarını öğrenmek, seçeceği alanla ilgili branş öğretmenliklerini öğrenmek istemelerinin etkisi büyüktür. Çünkü, öğrenciler ÖSS’nda meslek lisesi çıkışlıların belli yerleri tercih etmek zorunda kalmaları ve farklı yerleri tercih ettiklerinde puan kesilmesi uygulamasından olumsuz etkilendiklerinden bu şekilde cevap verdikleri belirtilebilir.

11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda 31.-35. maddelerde yer alan yönlendirilme ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 29’da gösterilmektedir.

Tablo 29’da görüldüğü gibi 11. sınıf öğrencileri 31. maddede yer alan öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince ($\bar{X}=2.46$) desteklendiğine, 35. maddedeki AÖL’nin meslek lisesi statüsünde olması ($\bar{X}=2.28$) gerektiğine, eğitim fakülteleri ile ilgili olarak yeterince ($\bar{X}=2.39$) bilgilendirildiğine maddelerine yetersiz bir katılımı cevap verdikleri belirtilebilir.

Tablo-29 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerine Ait Dağılımları

YÖNLENDİRİLME İLE İLGİLİ MADDELER		Tutum Dereceleri				Topl	$\bar{X}$	S
		TK	ÇK	AK	HK			
31-AÖL'nde öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklediğine	f	40	46	66	39	191	2.46	1.04
	%	20.9	24.1	34.6	20.4			
32-ÖSS'nda ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına	f	108	25	27	31	191	3.10	1.16
	%	56.5	13.1	14.1	16.2			
33- AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine	f	129	22	26	14	191	3.39	.98
	%	67.5	11.5	13.6	7.3			
34-AÖL'nde öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince bilgilendirildiğine	f	32	52	66	41	191	2.39	1.00
	%	16.8	27.2	34.6	21.5			
35-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	f	48	31	38	74	191	2.28	1.22
	%	25.1	16.2	19.9	38.7			

Meslek lisesi statüsünde bulunan okullara giden öğrenciler ÖSS'nda sadece kendi branşlarında tercih yapabildiklerinden, diğer branşları tercih ettiklerinde çok fazla puan kesildiğinden, AÖL mezunları ÖSS'nda istediği fakülteyi rahatlıkla tercih edebildiklerinden, ayrıca eğitim fakültelerini tercih ettiklerinde de ek puan imkanından yararlanmaları, ÖSS'nda eğitim fakülteleriyle ilgili olarak puan türlerinin değişmesi, yeni açılan eğitim fakültelerini öğrenmek istemeleri ihtimallerini göz önünde bulundurdıklarından dolayı böyle cevap verdikleri belirtilebilir. Yine MBDÖ ders anlatırken öğrencileri öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklenmemesini bu sınıflarda alan dersleri yanında seçmeli alan derslerinin yeterince seçilmemesi ihtimali ile açıklanabilir. 11. sınıf öğrencilerinin 32. maddede yer alan ilk 5 tercihin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı maddesine verdikleri cevabın frekansı 108 (%56.5) oldukça yüksek ($\bar{X}=3.10$) olup katılımda yeterlidir. MEB'nin ilk 5 tercihlerinde eğitim fakültelerini yazan öğrencilere burs vermesi, öğrencilerinin eğitim fakültelerini tercih ettiklerinde ek puan almaları, ek puan uygulamasının sadece mezun olduğu yıl geçerli olmasının öğrencilerin görüşlerine olumlu bir etki yaptığı belirtilebilir. Yine, öğrenciler 33. maddede yer alan eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılması ile ilgili maddeye katılım da ($\bar{X}=3.39$) oldukça yüksektir. Bu maddenin frekansı da 129 (%67.5) oldukça yüksektir. AÖL üniversitelerin eğitim

fakültelerine öğrenci bakımından ana kaynaklık etmesinden ve bu fakülteleri AÖL'nin devamı olarak görmelerinden dolayı katılımın yüksek çıktığı belirtilebilir.

3.5. Yönetici ve MBDÖ'nin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada yönetici ve MBDÖ'nin anket maddelerinde yer alan, AÖL, eğitim öğretim süreci ve öğrencileri yönlendirme ile ilgili olarak görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı ile ilgili bulgular aşağıda tablolar halinde gösterilmektedir.

Yönetici ve MBDÖ'nin Anket A Formunda 1-10. maddelerindeki AÖL ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılmasına ait bulgular aşağıdaki Tablo 30'da gösterilmektedir.

Tablo-30 Yönetici ve MBDÖ'nin AÖL ile İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

AÖL İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERE AİT MADDELER	GÖREV	N	$\bar{X}$	S	t
1-AÖL'nin önemli amaçlarının birisinin öğrencileri öğretmen olarak yetiştirmek olduğuna	Yönetici	22	3.68	.48	0.90
	MBDÖ	14	3.50	.65	
2-AÖL'nde Toplam Kalite Yönetiminin başarıyla uygulanabilecek olmasına	Yönetici	22	3.14	.71	0.04
	MBDÖ	14	3.13	.77	
3-AÖL'nde yönetici-öğretmen-öğrenci arasında bütünleşme olduğuna	Yönetici	22	3.41	.67	2.00
	MBDÖ	14	2.93	.73	
4-AÖL öğrencilerinin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandığına	Yönetici	22	3.32	.72	2.04*
	MBDÖ	14	2.79	.80	
5-AÖL'nde öğrencilerin başarısını etkileyecek düzeyde bulunan okul içi-dışı etkenlere karşı yeterli tedbir alındığına	Yönetici	22	3.13	.64	0.83
	MBDÖ	14	2.93	.73	
6-AÖL öğrencilerinin yönetici ve öğretmenleri mesleki açıdan örnek aldıklarına	Yönetici	22	2.91	.53	1.36
	MBDÖ	14	2.57	.85	
7-AÖL'ne öğrenci alımında yazılı test sınavı yanında mülakat da yapılması gerektiğine	Yönetici	22	3.00	1.27	1.45
	MBDÖ	14	2.36	1.28	
8-AÖL'nde öğrencilerle ilgili olarak verilecek kararlarda öğrencilerin de görüşlerinin alınması gerektiğine	Yönetici	22	3.36	.73	2.78*
	MBDÖ	14	3.86	.36	
9-AÖL okul bina, bahçe ve bölümlerinin bu okula uygun olduğuna	Yönetici	22	2.45	.96	0.14
	MBDÖ	14	2.50	1.09	
10-AÖL öğretmen ve yönetici atamalarının sınavla yapılması gerektiğine	Yönetici	22	3.82	.50	1.00
	MBDÖ	14	3.57	.85	

* $p < 0.05$

Tablo 30'da görüldüğü gibi 4. maddede yer alan AÖL öğrencilerinin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandığı ve 8. maddede yer alan AÖL'nde öğrencilerle ilgili olarak verilecek kararlarda öğrencilerinde

görüşlerinin alınması gerektiği ile ilgili maddelere yöneticiler ile MBDÖ'nin verdikleri cevaplar arasında $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Yöneticilerin okulun sosyal imkanları ile ilgili olarak öğrencilerden bilgi almaması, daha çok idari işlerle ilgilenmesi, yöneticiler arasında işbölümü yapılmaması, bunun yanında MBDÖ'nin öğrencilerle daha içi içe olması ihtimallerinden dolayı aralarında görüş farklılığı olabilir. Yine yöneticiler öğrencilerle ilgili olarak, seçmeli dersler, okul düzenlenmesi, ders işlenmesi ile ilgili olarak karar vermede yöneticilerin zaman kaybı olacağı, işlerin uzayacağı ihtimalinden dolayı MBDÖ ile görüş farklılıkları olabilir. Bulgulara göre yönetici-öğretmen-öğrenci arasında bütünleşme olduğu, öğrencilerin mesleki açıdan öğretmenleri örnek aldığı, öğrenci alımında mülakatta yapılması gerektiği, yönetici ve öğretmen atamalarının sınavla yapılması gerektiği, amaç öğrencileri öğretmen olarak yetiştirmek olduğu, TKY'nin uygulanabilirliği, başarıyla ilgili okul içi-dışı tedbirlerin alındığı, AÖL bahçe ve bölümlerinin bu okula uygun olduğu ile ilgili olarak, yönetici ve MBDÖ'nin görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Yönetici ve MBDÖ, öğrencilerin AÖL amaçlarına göre öğretmen olarak yetiştirilmesi gereğinden dolayı öğretmen-yönetici-öğrenci arasında bütünleşme olduğunu, öğrenci başarısıyla ilgili olarak gerekli tedbirlerin alındığı, zaman zaman konuşma bozukluğu olan öğrencilerin bu okullara geldiğinden dolayı mülakat yapılması gerektiği, okulun bina bahçe ve bölümlerinin bazı AÖL'nin geçici bina ve ortak kullanımlı binalarda eğitim öğretim yapması, bu okullara her türlü öğretmen atamasında sınav yapılırsa ve TKY'de uygulandığında daha da başarılı olacağı ihtimallerinden dolayı aynı görüşleri paylaştıkları belirtilebilir.

Yönetici ve MBDÖ'nin Anket A Formunda 11.-20. maddelerindeki eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılmasına ait bulgular ve yorumlar aşağıdaki Tablo 31'de gösterilmektedir.

Tablo-31 Yönetici ve MBDÖ'nin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER	Görev	N	$\bar{X}$	S	t
11-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan öğrencilerin yeterince yararlandırıldığı	Yönetici	22	3.13	.77	1.91
	MBDÖ	14	2.50	1.09	
12-AÖL amaçlarının okuldaki uygulamalara yeterince yansıtıldığı	Yönetici	22	2.91	.43	0.31
	MBDÖ	14	2.86	.77	
13-AÖL'nde meslek bilgisi derslerinin sayısının yeterli olduğuna	Yönetici	22	3.68	.48	3.85*
	MBDÖ	14	2.64	.93	
14-AÖL'nde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğuna	Yönetici	22	2.54	.86	1.18
	MBDÖ	14	2.21	.80	
15-AÖL ders programının öğretmen yetiştirme amacına uygun olduğu	Yönetici	22	2.86	.31	1.65
	MBDÖ	14	2.43	.94	
16-AÖL'nde öğrenci başarısının değerlendirilmesinde objektif ölçütler kullanıldığına	Yönetici	22	2.86	.47	1.56
	MBDÖ	14	2.50	.76	
17-AÖL'nde öğretmenlerin ders anlatırken kullandıkları yöntemlerin etkili olduğuna	Yönetici	22	2.73	.63	1.58
	MBDÖ	14	2.43	.51	
18-AÖL'nde son sınıfta staj eğitimi yapılması gerektiğine	Yönetici	22	2.59	1.05	2.03*
	MBDÖ	14	3.36	1.15	
19-AÖL'nde öğrenci başarısıyla ilgili olarak yeterince veli toplantısı yapılmış olduğuna	Yönetici	22	3.18	.85	1.34
	MBDÖ	14	2.71	1.14	
20-AÖL'nde günün teknolojik gelişiminin uygulamalara yeterince yansıtıldığına	Yönetici	22	2.77	.69	1.64
	MBDÖ	14	2.36	.74	

* $p < 0.05$

Tablo 31'de görüldüğü gibi 13. maddede yer alan meslek bilgisi derslerinin yeterli olduğu ve 18. maddedeki staj eğitimi yapılması gerektiği ile ilgili maddelere yönetici ve MBDÖ'nin verdikleri cevaplar arasında $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Yöneticiler tarafından özellikle son sınıfta meslek bilgisi alan dersleri yanında ÖSS'nda soru çıkmadığı için meslek bilgisi seçmeli alan derslerine yeterince yer verilmemesi ihtimalini, AÖL mezunlarının doğrudan öğretmenlik mesleğine atanmadıkları içinde staj eğitimini gereksiz gördükleri ihtimallerini göz önünde bulundurmaları ile açıklanabilir. Ancak, bilgisayarlardan yararlandırma, amaçları uygulamalara yansıtma, ders araç gereçlerinin yeterli olduğu, programın öğretmen yetiştirmeye uygun olduğu, başarı değerlendirilmesinde objektif ölçütler kullanıldığı, öğretmenlerin etkili yöntem kullandıkları, yeterince veli toplantısı yapılmış olduğu ve teknolojik gelişmelerin uygulamalara yeterince yansıtıldığı ile ilgili olarak yönetici ve MBDÖ'nin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Yönetici ve MBDÖ günün teknolojik gelişmelerine uygun olarak derslerin CD ile işlenmesi, internetten derslerde yararlanma, bu okulların ders araç gereçleri bakımından

yeterli olması, programın öncelikli olarak öğretmen yetiştirmeye uygun olması, değerlendirmelerin amacına ulaştığı, velilerin çocuklarının eğitimine önem vermesi, bilgisayarların bu okullarda yeterince bulunması ihtimallerini göz önünde bulundurmaları ile ilgili maddeleri cevapladıkları belirtilebilir.

Yönetici ve MBDÖ'nin Anket A Formunda 21.-30. maddelerindeki yönlendirme ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılmasına ait bulgular ve yorumlar aşağıdaki Tablo 32'de gösterilmektedir.

Tablo-32 Yönetici ve MBDÖ'nin Yönlendirme İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

YÖNLENDİRME İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERE AİT MADDELER	GÖREV	N	$\bar{X}$	S	t
21-AÖL'ne gelen öğrencilerin bu okulları gerçekten öğretmen olmak için tercih ettiklerine	Yönetici	22	2.50	.86	0.48
	MBDÖ	14	2.36	.84	
22-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	Yönetici	22	1.64	1.05	2.74*
	MBDÖ	14	2.79	1.31	
23-AÖL öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini başarıyla uygulayabileceklerine	Yönetici	22	2.82	1.18	0.78
	MBDÖ	14	3.07	.73	
24-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapların okulda yeterince bulundurulup öğrencilerin faydalandırılmış olduğuna	Yönetici	22	2.55	.74	0.07
	MBDÖ	14	2.57	.94	
25-AÖL'nde öğrencilerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak sordukları sorulara yönetici ve MBDÖ'lerinden doyurucu cevap aldıklarına	Yönetici	22	2.32	.57	1.56
	MBDÖ	14	2.93	.83	
26-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili gelişmelerin yakından izlenip öğrencilere aktarılmış olduğuna	Yönetici	22	2.95	.65	0.97
	MBDÖ	14	2.79	.34	
27-AÖL öğrencilerinin öğrenimleri sırasında öğretmenlik mesleğine yönetici ve MBDÖ'ce yeterince yönlendirilmiş olduğuna	Yönetici	22	2.82	.91	1.96
	MBDÖ	14	3.29	.53	
28-AÖL'nde ÖSS'na giren öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakülteleriyle ilgili olacağına	Yönetici	22	3.18	.66	0.72
	MBDÖ	14	3.00	.78	
29-AÖL'nde bulunan bölümlerin (Fen, TM, Yabancı dil vs) öğretmenlik mesleğine uygun olduğuna	Yönetici	22	3.14	1.73	0.32
	MBDÖ	14	3.00	.88	
30-AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapmalarının gerektiğine	Yönetici	22	3.14	1.17	0.17
	MBDÖ	14	3.21	1.25	

* $p < 0.05$

Tablo 32'de görüldüğü gibi sadece 22. maddede yer alan AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiği maddesinde yönetici ile MBDÖ arasında $p:0.05$ düzeyinde anlamlı fark vardır. Bu maddede özellikle yöneticilerin görüşleri olumsuzdur. Bu bulguda yöneticilerin, AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olduğunda öğrencilerin bu okulları tercih etmeyecekleri düşüncesi etkili olabilir. Meslek lisesi statüsünün üniversitelere girişte öğrencilerin yerleşmelerini olumsuz yönde etkilediği bir gerçektir. Ancak bu durum en azından öğrenciler açısından AÖL'nin statüsünün öğretmenlik mesleğine

yerleştirme bakımından da çelişkili olduğu belirtilebilir. Diğer maddelerde yer alan öğrencilerin öğretmen olmak için AÖL’ni tercih ettikleri, öğrencilerin başarıyla öğretmenlik yapabilecekleri, öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapların yeterince bulundurulduğu ve faydalandırıldığı, yönetici ve MBDÖ’nden doyurucu cevap aldıkları, öğretmenlikle ilgili gelişmelerin yakından izlendiği, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönlendirildiği, öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı, bölümlerin öğretmenlik mesleğine uygun olduğu, öğrencilerin eğitim fakültesine sınavsız geçiş yapmalarının gerekli olduğu maddeleri ile ilgili olarak yönetici ve MBDÖ’nin görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Yönetici ve MBDÖ AÖL’nin eğitim fakültelerine öğrenci bakımından öncelikli olarak kaynaklık etmesi, öğrencilerin bu okullara gelirken öğretmen olmak için gelmeleri, alanların branş öğretmenliğine uygun olması, öğrencilerin ek puan uygulamasından dolayı eğitim fakültelerine kolaylıkla girebildikleri gibi nedenlerden dolayı eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapmalarının gerektiğini belirtilmiş olabilirler. Yine AÖL’ndeki yönetici ve MBDÖ öğretmenlik mesleğiyle ilgili öğrencilere her türlü yardımda bulunmakta olup öğrencilerini öğretmenlik mesleğine boş zamanlarda okuma yoluyla ilgi duymalarını sağlamak amacıyla da bu okullar kitaplıklarını mesleki yayınlarla zenginleştirdikleri belirtilebilir.

3.6. Yönetici ve MBDÖ İle Öğrencilerin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yönetici ve MBDÖ’nin Anket A Formunda, hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda yer alan ortak maddelerle ilgili olarak görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 33’te gösterilmektedir.

Tablo-33 Yönetici ve MBDÖ ile Öğrencilerin Görüşlerinin Karşılaştırılması

ORTAK ANKET MADDELERİ	GÖREV	N	$\bar{X}$	S	t
AÖL öğrencilerinin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandırıldığına	Yön.ve MBDÖ	36	3.11	.78	9.14*
	Haz ve 11. Sın	356	1.83	.95	
AÖL öğrencilerinin yönetici ve öğretmenleri mesleki açıdan örnek aldıklarına	Yön.ve MBDÖ	36	2.69	.68	1.33
	Haz ve 11. Sın	356	2.67	1.06	
AÖL’nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan öğrencilerin yeterince yararlandırıldığı	Yön.ve MBDÖ	36	2.89	.95	6.16*
	Haz ve 11. Sın	356	1.85	1.11	
AÖL’nde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğuna	Yön.ve MBDÖ	36	2.42	.84	0.53
	Haz ve 11. Sın	356	2.34	1.03	
AÖL’ne gelen öğrencilerin bu okulları gerçekten öğretmen olmak için tercih ettiklerine	Yön.ve MBDÖ	36	2.44	.84	1.87
	Haz ve 11. Sın	356	2.72	1.13	
AÖL’nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	Yön.ve MBDÖ	36	2.08	1.27	0.91
	Haz ve 11. Sın	356	2.28	1.23	
AÖL’nde ÖSS’na giren öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakülteleriyle ilgili olacağına	Yön.ve MBDÖ	36	3.11	.71	1.15
	Haz ve 11. Sın	356	2.96	1.15	
AÖL’nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapmalarının gerektiğine	Yön.ve MBDÖ	36	3.16	1.18	0.20
	Haz ve 11. Sın	356	3.20	1.11	

* $p < 0.05$

Tablo 33’te görüldüğü gibi yönetici ve MBDÖ ile hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin AÖL’nde öğrencilerin okulun sosyal imkanlarından yararlanması, bilgisayar veya bilgisayar laboratuvarından yararlanma ile ilgili maddelere verdikleri cevaplar arasında $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. AÖL’nde öğrencilerin okulun sosyal imkanlarından yararlanması, bilgisayar veya bilgisayar laboratuvarından yararlanma ile ilgili anket maddelerinde özellikle öğrencilerin görüşleri olumsuzdur. Okulun sosyal imkanlarının öğrencilerce yetersiz bulunmasında bu okulların öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun düzenlemeler yapılmamasının ve yönetici ile MBDÖ’nin mevcut duruma bakış açılarından kaynaklandığı belirtilebilir. Bu okullarda sayı olarak bilgisayarlar yeterli olmasına rağmen öğrencilerin yararlanacağı şekilde uygun düzenlemeler yapılmamasından, bu konuyla ilgili öğrencilerden dönüt alınmamasından dolayı yönetici ve MBDÖ’nce öğrencilerce yararlanıldığı şeklinde görüş belirtmiş olabilirler. Ancak AÖL’nde öğrencilerin öğretmenleri örnek aldıkları, derslerde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğu, öğrencilerin bu okullara öğretmen olmak için geldiği, AÖL’nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiği, ÖSS’na giren öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı ve AÖL’nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılması gerektiği ile ilgili maddelerde yönetici ve MBDÖ ile hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri

arasında anlamlı fark yoktur. AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğiyle ilgili olarak yönetici ve MBDÖ ile öğrenciler arasındaki olumsuz ortak görüşten kaynaklandığı belirtilebilir. Yine bu okullarda araç gereç sıkıntısının olmaması, bu okulların sayısının az olması nedeniyle ÖYEGM'nce yeterince desteklenmesinden kaynaklandığını da belirtmek mümkündür. Öğretmen ve yöneticilerin, öğrencilerin ilk 5 tercihin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı görüşüne öğrenciler de katılmaktadır. Yine AÖL eğitim fakültelerinin bir devamı olarak görüldüğünden dolayı da sınavsız geçiş olması gerektiğinde birleştikleri belirtilebilir.

3.7. Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda 1.-8. maddelerde yer alan tercihlerle ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 34'te gösterilmektedir.

Tablo 34'te görüldüğü gibi 1. maddedeki AÖL'ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur, 8. maddede yer alan AÖL'ni kazanmamda dershanenin etkisi olduğu ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Hazırlık sınıfı öğrencilerinin 11. sınıf öğrencilerine göre kendi isteklerinin etkili olmasının yüksek çıkmasında hazırlık sınıfı öğrencilerinin tamamına yakınının ilköğretimden mezun olmasının etkisinin olduğu belirtilebilir. 11. sınıf öğrencileri ise AÖL'ne gelmeden önce mezun olduğu okullar daha da farklılık göstermektedir. AÖL dışında başka bir okula geçiş yapma ile ilgili olarak hazırlık sınıfı öğrencileri ve 11. sınıf öğrencileri bu okullara istekli geldiklerini ifade etmektedirler.

Tablo-34 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihlerle ilgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

TERCİHLERLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
1-AÖL'ni tercihimde kendi istegim etkili olmuştur	Hazırlık	165	3.43	.80	3.43*
	11. sınıf	191	3.07	1.17	
2-AÖL'ni tercihimde ailemin etkisi vardır.	Hazırlık	165	2.63	.99	1.22
	11. sınıf	191	2.76	1.02	
3-AÖL'ni tercihimde öğretmenimin etkisi olduğuna	Hazırlık	165	2.06	1.03	0.26
	11. sınıf	191	2.03	1.12	
4-AÖL'ni tercihimde çevrenin (arkadaş, basın-yayın vs) etkisi olduğuna	Hazırlık	165	1.97	1.01	1.09
	11. sınıf	191	2.09	1.08	
5-AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	Hazırlık	165	1.57	.99	0.19
	11. sınıf	191	1.59	1.03	
6-AÖL'ne geldikten sonra başka bir okula (AÖL dışında) geçiş yapmak istediğime	Hazırlık	165	3.73	.65	0.90
	11. sınıf	191	3.61	1.26	
7-AÖL'ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğime	Hazırlık	165	2.79	1.11	0.08
	11. sınıf	191	2.78	1.14	
8-AÖL'ni kazanmamda dershanenin etkisi olduğuna	Hazırlık	165	2.12	1.15	4.18*
	11. sınıf	191	1.66	.90	

*p<0.05

AÖL'ni kazanmak isteyen öğrencilerden hazırlık sınıfı öğrencileri bu amaçlarını gerçekleştirmek için 11. sınıf öğrencilerine göre dershaneye daha fazla gittikleri belirtilebilir. Ancak, tercihte ailenin etkisi, öğretmenin etkisi, çevrenin etkisi, okulun pansiyonlu ve yatılı olmasının etkisi ve öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiği ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencileri aynı görüşleri paylaşmaktadırlar.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda 9.-14. maddelerde yer alan öğretmenlik mesleği ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 35'te gösterilmektedir.

Tablo-35 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİYLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
9-Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	Hazırlık	165	2.54	1.00	1.45
	11. sınıf	191	2.70	1.08	
10-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkili olduğuna	Hazırlık	165	1.79	.86	1.00
	11. sınıf	191	1.80	.95	
11-AÖL'nde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğuna	Hazırlık	165	2.93	1.02	4.36*
	11. sınıf	191	2.45	1.04	
12-AÖL öğretmenlerinin öğrencilerine tarafsız davranmış olduğuna	Hazırlık	165	2.50	1.12	4.18*
	11. sınıf	191	2.04	.95	
13-AÖL öğretmenlerinin güler yüzlü ve sevecen olduğuna	Hazırlık	165	2.72	.98	3.52*
	11. sınıf	191	2.35	.99	
14-Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	Hazırlık	165	3.58	.77	1.18
	11. sınıf	191	3.48	.83	

*P<0.05

Tablo 35'te görüldüğü gibi 11. maddedeki öğretmenlerin öğrencilere örnek olduğu, 12. maddedeki öğretmenlerin öğrencilere tarafsız davrandığı ve 13. maddedeki öğretmenlerin güler yüzlü ve sevecen olduğu ile ilgili olarak hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında p:0.05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu maddelerde 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri olumsuzdur. Hazırlık ve 11. sınıf öğrencileri arasındaki yaş farkından dolayı bu öğrencilerin öğretmenlerden beklentilerinin farklı olması, öğretmenlik mesleğine bakış açılarının farklı olması ihtimallerini göz önünde bulundurmaları ile açıklanabilir. Buna karşılık, 9. maddedeki iş bulmanın hemen kolay olduğu, 10. maddedeki öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkisi olduğu ve 14. maddedeki öğretmenlik mesleğinin saygın olduğu ile ilgili maddeler arasında hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı farklılık yoktur. Öğretmenlik mesleğinin ekonomik yönden yeterli bir imkan sağlamamasına rağmen saygın olarak kabul görmesinde, öğrencilerin bu mesleği sevmeleri, öğretmenlerin çevrelerinden saygı görmeleri ile açıklanabilir. Yine öğretmenlerin MEB'nda, dershanelerde ve özel okullarda istihdamın kolay olması öğrencilerin görüşlerini olumlu olarak etkilemektedir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda 15.-22. maddelerde yer alan AÖL ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 36'da gösterilmektedir.

Tablo-36 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL ile İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

AÖL İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
15-AÖL'nin amaçlarını bildiğime	Hazırlık	165	2.98	.99	0.09
	11. sınıf	191	2.99	1.00	
16-AÖL rehberlik servisi hizmetlerinden yeterince faydalandığıma	Hazırlık	165	2.59	1.02	6.22*
	11. sınıf	191	1.94	.94	
17-AÖL'nde sosyal faaliyet alanlarının kantin, kütüphane, spor tesisleri vs. yeterli olduğuna	Hazırlık	165	2.12	1.04	5.56*
	11. sınıf	191	1.57	.78	
18-AÖL sınıflarındaki öğrenci sayısının kalabalık olduğuna	Hazırlık	165	2.07	1.18	1.73
	11. sınıf	191	1.88	.99	
19-AÖL'nde bir ders saat süresinin ve ders saat sayısının fazla olduğuna	Hazırlık	165	2.36	1.24	2.68*
	11. sınıf	191	2.70	1.17	
20-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan yeterince yararlandığıma	Hazırlık	165	1.73	1.11	1.86
	11. sınıf	191	1.95	1.11	
21-AÖL'nde uygulanmak istenen TKY (Toplam Kalite Yönetimi)den haberdar edildiğime	Hazırlık	165	1.93	1.10	0.33
	11. sınıf	191	1.97	1.12	
22-AÖL'nde herhangi bir sorunuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğime	Hazırlık	165	2.60	1.17	2.58*
	11. sınıf	191	2.28	1.17	

*P<0.05

Tablo 36'da görüldüğü gibi 16. maddedeki rehberlik servisi hizmetlerinden yeterince faydalandığı, 17 maddedeki sosyal faaliyet alanlarının kantin, kütüphane, spor tesisleri, vs yeterli olduğu, 19. maddedeki ders saat süresinin ve ders saat sayısının fazla olduğuna ve 22. maddedeki sorunuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceği ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında p:0.05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. 11.sınıf öğrencileri ÖSS'na gireceklerinden, meslek seçme durumunda olduklarından, ergenlik döneminde bulunmaları ihtimallerinden dolayı hazırlık sınıfı öğrencilerine göre daha olumsuz cevap vermiş olabilirler. AÖL'nde sosyal faaliyet alanlarının yetersiz olmasıyla ilgili

11. sınıf öğrencilerinin görüşleri daha olumsuzdur. AÖL’nde öğrenci sayısının kalabalık olması, alanlara göre sınıfların kalabalık olması ihtimalinden kaynaklandığı ile açıklanabilir. Ders saat süresi ve ders sayısının fazla olmasıyla ilgili olarak hazırlık sınıfı öğrencilerinin daha olumsuz görüş bildirmesinde, bu sınıfların ders sayısının az olması, yoğun olarak yabancı dil dersleri görmeleri, bu durumun öğrencilere sıkıcı gelmesi ihtimalleri ile açıklanabilir. Sorunların çözümüne ilgili yöneticilerin yanına 11. sınıf öğrencilerinin çekinerek gitmesinde, yöneticiler arasında yeterince iş bölümü yapılmaması, rehberlik servislerinin yeterince çalıştırılmaması, öğrencilerin sık sık yöneticilerin yanına gitmeleri, yöneticilerin iş yükünün fazla olması ve yöneticilerin kendileri ile ilgilenmeyecekleri ihtimalleri ile açıklanabilir. Ancak AÖL’nin amaçlarını bildiğime, sınıflardaki öğrenci sayısının kalabalık olduğu, bu okullarda bulunan bilgisayar ve bilgisayar laboratuvarından yeterince yararlanıldığı ve AÖL’nde uygulanmak istenen TKY’nden haberdar edildiği maddelerinde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı fark yoktur. Bu okullarda sınıflarda öğrenci sayısının kalabalık olması daha çok öğrencilerin alan seçimlerinden, bilgisayarların kullanımıyla ilgili olarak okul yönetimince gerekli düzenleme yapılmadığından, TKY ise yeni uygulanmaya başladığı ihtimallerinden dolayı öğrencilerin görüşleri arasında olumsuz yönde paralellik olduğu belirtilebilir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda 23.-30. maddelerde yer alan eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 37’de gösterilmektedir.

Tablo 37’de görüldüğü gibi 23. maddedeki öğretmenler tarafından derslerde görüşlerimiz sık sık alınmakta olduğu, 25. maddedeki yabancı dil dersinin başarılı bir şekilde verilmiş olduğu, 26. maddedeki öğretmenlerin ders işlerken yeterli araç gereç kullandığına, 29. maddedeki aileniz ile okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli olduğu ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. AÖL’nde hazırlık sınıflarında yabancı dil dersleri ağırlıklı olarak

okutulduğundan ve derslerin öğretiminde görsel ve işitsel araç gereçler kullanıldığından, hazırlık sınıfı öğrencilerince bu maddelere daha olumlu görüş bildirdikleri belirtilebilir.

Tablo-37 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
23-AÖL'nde ders işlenmesi sırasında dersle ilgili görüşlerimiz öğretmenler tarafından sık sık alındığına	Hazırlık	165	2.87	.98	2.69*
	11. sınıf	191	2.59	.98	
24-AÖL'nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığına	Hazırlık	165	2.11	1.11	1.27
	11. sınıf	191	1.97	.99	
25-AÖL'nde yabancı dil derslerinin başarılı bir şekilde öğretilmiş olduğuna	Hazırlık	165	3.13	1.06	7.72*
	11. sınıf	191	2.28	1.03	
26-AÖL'nde öğretmenlerin ders işlerken yeterli araç-gereç kullandıklarına	Hazırlık	165	2.69	1.00	6.35*
	11. sınıf	191	2.03	.95	
27-AÖL'ndeki meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli olduğuna	Hazırlık	165	2.43	1.13	0.78
	11. sınıf	191	2.34	1.04	
28-AÖL programındaki dersleri başarabileceğine	Hazırlık	165	3.15	.85	1.03
	11. sınıf	191	3.24	.78	
29-AÖL'ne geldikten sonra aileniz ve okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli olduğuna	Hazırlık	165	2.88	.63	3.44*
	11. sınıf	191	2.57	1.06	
30-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yapılmakta olduğuna	Hazırlık	165	2.18	1.09	0.09
	11. sınıf	191	2.19	1.08	

*P<0.05

Bunun yanında 11. sınıflarda derslerin araç gereç sıkıntısı olmamasına rağmen daha çok anlatım yönteminin kullanılması ve yabancı dil derslerinin sayısının azalması nedeniyle hazırlık sınıfı öğrencilerine göre daha olumsuz cevap verdikleri belirtilebilir. Yine hazırlık sınıfı öğrencileri bu okullara yeni geldiklerinden okula alışma süresince aileleri ile okul yönetimi arasında yeterince ilişki kurulduğu, 11. sınıfta ise öğrenciler okulu yeterince tanıdıklarından, aileleri ile okul yönetimi arasında ilişkinin yeterince sağlanmadığı ihtimalleri ile açıklanabilir. Yine bulgulara göre, öğrencilerin iletişim kurmakta zorlandığı, meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli olduğu, ders programını başarabileceği ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yapılmakta olduğu maddelerinde

hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı fark yoktur. Ders programını başarabilme ile ilgili olumlu; iletişim kurma, bilgilerin yeterli olması, p̄anel, konferans, sempozyum faaliyetleri ile ilgili maddelerde olumsuz yönde paralellik vardır. Öğrencilerin AÖL'ne sınavla kendi istekleri ile gelmelerinden dolayı programı rahatlıkla takip edebilmektedirler. İletişim kurmakta özellikle 11. sınıf öğrencilerinin zorlanmasında ihtiyaçlarının daha çeşitli olması, öğrencilerin öğretmenlerle aşırı iletişim kurma isteği olmasından dolayı bu taleplerinin yerine gelmemesi ihtimali ile açıklanabilir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin Anket B Formunda 31.-35. maddelerde yer alan yönlendirilme ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşğıdaki Tablo 38'de gösterilmektedir.

Tablo-38 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

YÖNLENDİRİLME İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
31-AÖL'nde öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklediğine	Hazırlık	165	2.67	1.03	1.94
	11. sınıf	191	2.46	1.04	
32-ÖSS'nda ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına	Hazırlık	165	2.81	1.11	2.42*
	11. sınıf	191	3.10	1.16	
33- AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine	Hazırlık	165	2.97	1.21	3.50*
	11. sınıf	191	3.39	.98	
34-AÖL'nde öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince bilgilendirildiğime	Hazırlık	165	2.32	.99	0.64
	11. sınıf	191	2.39	1.00	
35-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	Hazırlık	165	2.29	1.24	0.08
	11. sınıf	191	2.28	1.22	

*P<0.05

Tablo 38'de görüldüğü gibi 32. maddedeki ÖSS'nda ilk 5 tercihimin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı ve 33. maddedeki eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılması gerektiği ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında p:0.05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu maddelerde 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri daha olumludur. Özellikle 11. sınıf öğrencileri son sınıf olmaları nedeniyle ÖSS'nda tercihlerinin daha da belirginleşmesi, AÖL'nin

eğitim fakültelerine ğrenci kaynaklığı yapması nedeni ile de bu faklterlere sınavsız geçiş yapmaları gerektiği ihtimallerini göz önünde bulundurmaları ile açıklanabilir. Bunun yanında hazırlık sınıfı ğrencilerinin önünde 11. sınıfa kadar uzun zaman bulunması bu nedenle de tercihlerinin henüz belirginleşmediği belirtilebilir. Ancak 31. maddedeki öğretmenlerin ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklendiği 34. maddedeki eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince bilgilendirildiği ve 35. maddedeki AL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiği maddeleri arasında hazırlık ve 11. sınıf ğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı fark yoktur. Öğretmenlerin hazırlık sınıflarında ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak örneklerle yeterince desteklemeleri bu sınıf ğrencilerinde öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak istek uyandırmaya yöneliktir. AL'nin meslek lisesi statüsünde olmasına her iki sınıf ğrencilerinin olumsuz yönde görüş paylaşmalarında, bu okulların zaten meslek liseleri avantajlarından yararlandıkları için buna gerek olmadığından kaynaklanmaktadır. Eğitim fakülteleri ile ilgili olarak, ğrencilerin AL'ndeki alanlarına göre SS'nda hangi branşlara gidebileceği, yeni açılan eğitim fakülteleri ile ilgili olarak yeterince bilgilendirilmemelerinden dolayı öğrencilerce olumsuz görüş paylaşılmış olabilir.

3.8.Hazırlık ve 11. Sınıf ğrencilerinin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık ve 11. sınıf ğrencilerinin Anket B Formundaki tercih, öğretmenlik mesleği, AL, eğitim ğretim süreci ve yönlendirilme ile ilgili görüşleri cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması yapılmış olup anlamlılık düzeyi $p:0.05$ esas alınmıştır.

Hazırlık ve 11. sınıf ğrencilerinin 1.-8. maddelerde yer alan tercihlerle ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 39'da gösterilmektedir.

Tablo-39 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Tercihlerle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

TERCİHLERLE İLGİLİ MADDELER	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t
1-AÖL'ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur	Kız	218	3.18	1.14	1.33
	Erkek	138	3.32	.84	
2-AÖL'ni tercihimde ailemin etkisi vardır.	Kız	218	2.73	1.00	0.64
	Erkek	138	2.66	1.01	
3-AÖL'ni tercihimde öğretmenimin etkisi olduğuna	Kız	218	2.05	1.11	0.09
	Erkek	138	2.04	1.04	
4-AÖL'ni tercihimde çevrenin (arkadaş, basın-yayın vs) etkisi olduğuna	Kız	218	2.16	1.07	2.27*
	Erkek	138	1.91	1.00	
5-AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	Kız	218	1.68	1.07	2.38*
	Erkek	138	1.43	.89	
6-AÖL'ne geldikten sonra başka bir okula (AÖL dışında) geçiş yapmak istediğime	Kız	218	3.72	.80	1.58
	Erkek	138	3.60	.63	
7-AÖL'ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğime	Kız	218	2.91	1.11	2.67*
	Erkek	138	2.59	1.12	
8-AÖL'ni kazanmamda dershanenin etkisi olduğuna	Kız	218	1.91	.78	0.82
	Erkek	138	1.82	1.07	

*p<0.05

Tablo 39'da görüldüğü gibi 4. maddedeki tercihimde çevrenin etkisi olduğuna, 5. maddedeki AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine ve 7. maddedeki AÖL'ne öğretmenlik mesleğini tercih etmek amacıyla seçtiğime ile ilgili maddeler arasında hazırlık sınıfı ile 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre p:0.05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu maddelerde özellikle kız öğrencilerin görüşleri biraz daha olumludur. Bazı AÖL'nde pansiyonlu olma durumunun sadece kız öğrencilere tanınması nedeniyle bu öğrencilerin görüşlerini etkilediği belirtilebilir. Yine AÖL'ne daha çok kız öğrenciler tercih etmektedir. Bunda çevrelerindeki kız arkadaşlarının bu okullara gitmesi önemli bir faktördür. Öyle ki günümüzde öğretmenlik mesleği kadın mesleği olmaya doğru ilerlemektedir. Ancak 1. maddedeki tercihte kendi isteğinin etkili olduğu, 2. maddedeki ailemin etkisi, 3. maddedeki öğretmenimin etkisi, 6. maddedeki başka okula geçiş yapmamın gerekli olduğu ve 8.

maddedeki dershanenin etkisi ile ilgili maddeler arasında cinsiyet değişkenine göre hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı farklılık yoktur. Kız ve erkek öğrenciler AÖL’ni kazanmaktan, burada eğitim öğretim görmekten oldukça memnundurlar. Burada özellikle AÖL’nin sayılarının 92 olmasının ve bu okullara ÖYEGM’nce her türlü imkanın sağlanmasının etkisi oldukça fazladır. Kız ve erkek öğrenciler öğretmen olmak için bu okullara kendi istekleri ile gelmeleri bilinçli olarak tercih ettiklerini ve buna ailelerinin de destek olduğunu göstermektedir. Kız ve erkek öğrenciler AÖL’ne gelmeden önce öğretmenlerince yeterince bu okullara yönlendirmedikleri ile ilgili görüşlerinin paralel olmasında, öğretmen olmak için mutlaka bu okullara gitmenin gerekmediği bu nedenle de yönlendirilmedikleri şeklinde ifade edilebilir. Dershaneler bu okullara öğrencilerin kazanmasına etki etmemesinde kız ve erkek öğrencilerinin görüşlerinin paralel olmasında AÖL’nin taban puan uygulamasının etkili olduğu belirtilebilir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin 9.-14. maddelerde yer alan öğretmenlik mesleği ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 40’ta gösterilmektedir.

Tablo-40 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
9-Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	Kız	218	2.72	1.03	2.11*
	Erkek	138	2.48	1.05	
10-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkili olduğuna	Kız	218	1.74	.89	1.40
	Erkek	138	1.88	.94	
11-AÖL’nde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğuna	Kız	218	2.66	1.05	0.26
	Erkek	138	2.69	1.07	
12-AÖL öğretmenlerinin öğrencilerine tarafsız davranmış olduğuna	Kız	218	2.23	1.01	0.51
	Erkek	138	2.29	1.12	
13-AÖL öğretmenlerinin güler yüzlü ve sevecen olduğuna	Kız	218	2.50	1.00	0.64
	Erkek	138	2.57	1.00	
14-Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	Kız	218	3.62	.74	2.78*
	Erkek	138	3.37	.87	

*P<0.05

Tablo 40'ta görüldüğü gibi 9. maddede yer alan hemen iş bulmanın kolay olduğu ve 14. maddede yer alan öğretmenlik mesleğinin saygın olduğu ile ilgili maddeler arasında hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyet bakımından $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu maddelerde kız öğrencilerin görüşleri daha olumludur. Öğretmenlik mesleğinin kadın mesleği olarak görülmeye başlanmasından dolayı daha kolay iş bulmaları imkanının olması ayrıca öğretmenlik mesleğinin saygın olarak görülmesi kız öğrencilerin bu görüşüne etki edebilir. Ancak 10. maddedeki öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumu, 11. maddedeki öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğu, 12. maddedeki öğretmenlerin öğrencilere tarafsız davrandığı ve 13. maddedeki öğretmenlerin güler yüzlü ve sevecen olduğu ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyet bakımından anlamlı fark yoktur. Bu maddelerde erkek öğrencilerin görüşleri daha olumludur. Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumuyla ilgili öğrencilerin aynı görüşü paylaşmasında bu meslekte istihdam edilmenin kolay olmasının etkisi önemlidir. AÖL'nde görev yapan öğretmenlerin öğrencilere örnek olması, güler yüzlü ve sevecen olması, tarafsız davranması ile ilgili olarak öğrencilerin görüşlerinin olumlu olması öğrencilerin bu mesleğe yönelmelerine etki etmektedir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin 15.-22. maddelerde yer alan AÖL ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 41'de gösterilmektedir.

Tablo 41'de görüldüğü gibi sadece 15. maddede yer alan AÖL'nin amaçlarını bildiğime ile ilgili maddede hazırlık sınıfı ile 11. sınıf öğrencileri arasında cinsiyetleri bakımından $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu maddede kız ve erkek öğrencilerin görüşleri yeterli sınırlar içinde olmasına rağmen farklılık kız öğrencilerin daha olumlu görüş bildirmesinden kaynaklanmaktadır. Kız öğrenciler bu okulların eğitim fakültelerine öğrenci bakımından kaynaklık etmesi, öğretmenliğin daha çok kadın mesleği olarak görülmesi ihtimallerinden dolayı AÖL amaçlarını erkek öğrencilere göre daha çok bildiklerini belirtmiş olabilirler.

Tablo-41 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin AÖL İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

AÖL İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
15-AÖL'nin amaçlarını bildiğime	Kız	218	3.09	.98	2.36*
	Erkek	138	2.83	1.02	
16-AÖL rehberlik servisi hizmetlerinden yeterince faydalandığıma	Kız	218	2.21	1.04	0.73
	Erkek	138	2.29	1.02	
17-AÖL'nde sosyal faaliyet alanlarının kantin, kütüphane, spor tesisleri vs. yeterli olduğuna	Kız	218	1.79	.93	0.90
	Erkek	138	1.88	.98	
18-AÖL sınıflarındaki öğrenci sayısının kalabalık olduğuna	Kız	218	1.95	1.07	0.42
	Erkek	138	2.00	1.11	
19-AÖL'nde bir ders saat süresinin ve ders saat sayısının fazla olduğuna	Kız	218	2.56	1.23	0.23
	Erkek	138	2.53	1.19	
20-AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan yeterince yararlandığıma	Kız	218	1.80	1.08	1.08
	Erkek	138	1.93	1.16	
21-AÖL'nde uygulanmak istenen TKY (Toplam Kalite Yönetimi)'den haberdar edildiğime	Kız	218	2.03	1.16	1.58
	Erkek	138	1.84	1.01	
22-AÖL'nde herhangi bir sorunumuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğime	Kız	218	2.46	1.20	0.77
	Erkek	138	2.36	1.16	

*P<0.05

Bulgularda 16. maddedeki rehberlik servislerinden yararlanma, 17. maddedeki sosyal faaliyet alanlarının yeterli olduğu, 18. maddedeki sınıflardaki öğrenci sayısının kalabalık olduğu, 19. maddedeki ders saat süresinin ve saat sayısının fazla olduğu 20. maddedeki bilgisayarlardan yararlanma, 21. maddedeki TKY'nin uygulanabilirliği ve 22. maddedeki sorunumuz olduğunda çözümü için yöneticilerin yanına çekinmeden gidebilecekleri ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı fark yoktur. Bu maddelerde kız ve erkek öğrencilerin görüşleri daha çok olumsuz yönde paraleldir. Rehberlik servisleri ile ilgili kız öğrencilerin görüşleri daha olumsuz olup bu servislerin öğrencilere ihtiyaçları doğrultusunda hizmet vermemesi, bu servislerin amaçlarına uygun çalıştırılmamasının öğrencilerin görüşlerine etki ettiği belirtilebilir. Yine sosyal faaliyet alanları ile ilgili olarak bazı AÖL'nin kendi binalarında değil de geçici veya ortak kullanımlı binalarda eğitim öğretim yapmasından dolayı öğrenciler bu görüşü paylaşmış olabilir.

Sınıfların kalabalık olması özellikle öğrencilerin alan seçimiyle ilgili belli alanlardaki yığılmalardan kaynaklandığı belirtilebilir. Sınıflardaki kalabalıklık, bu okullardaki günlük ders sayısının fazla olması nedeniyle de öğrencilerde sıkıntıya neden olmaktadır. Bilgisayarların kullanımı ile yeterli düzenleme yapılmaması, TKY'nin yeni uygulanmaya başlamasından dolayı öğrencilere yeterli bilgi verilmemesinden öğrenciler ilgili maddelerde bu şekilde görüş bildirmiş olabilirler. Yine kız ve erkek öğrenciler sorunlarıyla ilgili olarak okul yönetiminden yeterince faydalanamamaları öğrencilerin beklentilerinin ve ihtiyaçlarının farklı olması ile açıklanabilir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin 23.-30. maddelerde yer alan eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 42'de gösterilmektedir.

Tablo-42 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Süreci İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
23-AÖL'nde ders işlenmesi sırasında dersle ilgili görüşlerimiz öğretmenler tarafından sık sık alındığına	Kız	218	2.74	1.00	0.54
	Erkek	138	2.68	.97	
24-AÖL'nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığına	Kız	218	2.00	1.04	0.82
	Erkek	138	2.09	1.06	
25-AÖL'nde yabancı dil derslerinin başarılı bir şekilde öğretilmiş olduğuna	Kız	218	2.64	1.13	0.75
	Erkek	138	2.73	1.12	
26-AÖL'nde öğretmenlerin ders işlerken yeterli araç-gereç kullandıklarına	Kız	218	2.25	.99	2.09*
	Erkek	138	2.48	1.06	
27-AÖL'ndeki meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli olduğuna	Kız	218	2.43	1.11	1.17
	Erkek	138	2.29	1.03	
28-AÖL programındaki dersleri başarabileceğime	Kız	218	3.23	.59	1.00
	Erkek	138	3.14	.88	
29-AÖL'ne geldikten sonra aileniz ve okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli olduğuna	Kız	218	2.77	1.03	1.17
	Erkek	138	2.63	1.07	
30-AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yapılmakta olduğuna	Kız	218	2.22	1.10	0.67
	Erkek	138	2.14	1.05	

*P<0.05

Tablo 42’de görüldüğü gibi sadece 26. maddede yer alan öğretmenler ders işlerken yeterli araç gereç kullandığı ile ilgili maddede hazırlık sınıfı öğrencileri ile 11. sınıf öğrencileri arasında cinsiyetleri bakımından $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. AÖL’nde araç gereç sıkıntısı olmamasına rağmen kullanılmaması, daha çok bu araç gereçlerin elektronik (bilgisayar, ders CD’leri) olmasına ve bunlarla ilgili kullanımları tam olarak bilmemeleri ile açıklanabilir. Ancak 23. maddedeki derslerle ilgili görüşlerin öğretmenler tarafından alındığı, 24. maddedeki öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığı, 25. maddedeki yabancı dil derslerinin başarılı bir şekilde öğretildiği, 27. maddedeki meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilginin yeterli olduğu, 28. maddedeki programdaki dersleri başarabileceği ve 30. maddedeki öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yapılmakta olduğu ile ilgili maddelerde hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyet bakımından anlamlı farklılık yoktur. Öğrencilerin derslerle ilgili sık sık görüşlerinin alınması öğretmenlerin daha çok öğrencileri aktif hale getirecek yöntemlerle ders işlemeleri ile açıklanabilir. Ancak kız ve erkek öğrencilerin öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlanmaları oldukça şaşırtıcıdır. Çünkü, derslerde öğrenciler rahatça öğretmenleri ile konuşurken ders dışında konuşamamaları öğrencilerin çekingen davranmaları, ya da ders saat sayısının fazlalığı nedeni ile teneffüslerin oldukça kısa olması ile açıklanabilir. Bu okullarda özellikle hazırlık sınıflarında yabancı dil derslerinin yoğun bir şekilde okutulmasından dolayı son sınıflarda bu dersler daha az okutulmasına rağmen öğrencilerce başarılı bir şekilde öğrenilmiş olabilir. Meslek bilgisi ders kitaplarının eğitim fakültelerince hazırlanmaması, bu kitapların öğrencilerin seviyesine göre olmaması öğrencilerin görüşüne etki etmiş olabilir. AÖL’nde öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak yeterince panel konferans sempozyum yapılmaması görüşünün kız ve erkek öğrencilerce paylaşılmasında, öğrencilerin AÖL’nde okumalarına rağmen öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak yeterince bilgi sahibi olmamaları, özellikle alt sınıflarda öğrenciler alan seçimi yapacaklarından branş öğretmenlikleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları, yine son sınıf öğrencilerinin alanlarına göre hangi branşları seçebileceği ile ilgili olarak yüz yüze bilgi sorma ihtiyaçlarının olması ile açıklanabilir. Öğrencilerin AÖL’ne

geldikten sonra aileleri ile okul yönetimi arasında ilişkinin devam etmesi ile ilgili kız ve erkek öğrencilerin aynı görüşü paylaşmasında, öğrenciler bu okullara daha çok şehir merkezinden gelmelerinden dolayı velilerin daha çok şehir merkezinde bulunmaları ve öğrencilerin ergenlik döneminde olmaları ile açıklanabilir.

Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin 31.-35. maddelerde yer alan eğitim öğretim süreci ile ilgili görüşlerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 43'te gösterilmektedir.

Tablo-43 Hazırlık ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Yönlendirilme İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

YÖNLENDİRİLME İLE İLGİLİ MADDELER	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	t
31-AÖL'nde öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklediğine	Kız	218	2.58	1.03	0.64
	Erkek	138	2.51	1.05	
32-ÖSS'nda ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına	Kız	218	3.11	1.11	2.92*
	Erkek	138	2.73	1.17	
33- AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine	Kız	218	3.28	1.07	1.75
	Erkek	138	3.07	1.17	
34-AÖL'nde öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince bilgilendirildiğine	Kız	218	2.48	.98	2.82*
	Erkek	138	2.17	.99	
35-AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	Kız	218	2.34	1.23	1.07
	Erkek	138	2.20	1.21	

* $P < 0.05$

Tablo 43'te görüldüğü gibi 32. maddedeki ÖSS'nda ilk 5 tercihin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı ve 34. maddedeki eğitim fakülteleriyle ilgili olarak yeterince bilgilendirildiği maddelerine hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyetleri bakımından $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. İlk 5 tercihin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı maddesinde özellikle kız öğrencilerin görüşleri daha olumludur. Öğretmenlik mesleğinin son yıllarda daha çok bir kadın mesleği olarak yaygınlık kazanması, MEB'nca bu durumdaki öğrencilere burs verilmesi yine AÖL'nin genel lise kapsamında oldukları için öğrencilerin ÖSS'nda istedikleri yerleri tercih edebilmeleri imkanlarının olması

ihtimalleri öğrencilerin görüşlerinde farklılık oluşturmuş olabilir. Öğrencilerin eğitim fakülteleri hakkında yeterince bilgilendirilmedikleriyle ilgili olarak öğrencilerin daha bilinçli tercih yapma isteğinden kaynaklandığı belirtilebilir. Ancak 31. maddedeki öğretmenlerin ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklediği, 33. maddedeki eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılması ve 35. maddedeki AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiği ile ilgili maddeler arasında hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyetleri bakımından anlamlı fark yoktur. AÖL'nde öğretmenler öğrencileri öğretmenlik mesleğine çekmek, bu mesleği sevdirmek için meslek bilgisi derslerinde MBDÖ'nce öğretmenlik mesleği ile ilgili çeşitli örnekler verildiği hem kız hem de erkek öğrencilerce paylaşılmaktadır. Zaten bu okullara öğretmen seçiminde en az üç yıl gibi bir kıdem aranmasının altında yatan gerçekte budur. Öğrenciler AÖL'ni meslek lisesi statüsünde olmasını kabul etmemelerinde, bu okul öğrencilerinin eğitim fakültelerini tercih ettiklerinde meslek lisesi çıkışlı gibi işlem görerek ek puan almaları, bu nedenle bu okulların meslek lisesi haklarından zaten yararlanmış olmaları, bunun yanında meslek lisesi olduğunda sadece eğitim fakültelerini tercih edebilecekleri, öğrencilerin bu okullardan istedikleri fakültele rahatça gidebilmeleri ihtimallerinin bilincinde olmaları yine bu okulların eğitim fakültelerine öğrenci bakımından kaynaklık etmesi nedeniyle de eğitim fakültelerine sınavsız geçebilmelerinin gerektiği gibi avantajlı durumlarını kaybetmek istememeleri ihtimallerinden kaynaklandığı belirtilebilir.

3.9.Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Hazırlık sınıfı öğrencilerinin Anket B Formundaki bazı maddelerle ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması aşağıdaki Tablo 44'te gösterilmektedir. Tüm anket maddeleri (Ek Tablo-4)'te sunulmuştur.

Tablo-44 Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

MADELER	Cinsiyet	N	X̄	S	t
1-AÖL'ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur	Kız	88	3.43	1.34	0.06
	Erkek	77	3.42	.75	
2-AÖL'ni tercihimde ailemin etkisi vardır.	Kız	88	2.65	.96	0.26
	Erkek	77	2.61	1.04	
5-AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	Kız	88	1.74	1.07	2.38*
	Erkek	77	1.38	.87	
7-AÖL'ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğine	Kız	88	2.95	1.09	2.11*
	Erkek	77	2.59	1.10	
9-Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	Kız	88	2.72	.94	2.61*
	Erkek	77	2.32	1.02	
10-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkili olduğuna	Kız	88	1.77	.83	0.30
	Erkek	77	1.81	.90	
14-Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	Kız	88	3.74	.65	2.92*
	Erkek	77	3.39	.86	
15-AÖL'nin amaçlarını bildiğime	Kız	88	3.06	1.02	0.97
	Erkek	77	2.91	.96	
22-AÖL'nde herhangi bir sorunuz olduğunda çözümünü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğime	Kız	88	2.67	1.17	0.82
	Erkek	77	2.52	1.17	
24-AÖL'nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığıma	Kız	88	1.97	1.07	1.73
	Erkek	77	2.27	1.14	
32-ÖSS'nda ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına	Kız	88	2.98	1.09	2.15*
	Erkek	77	2.61	1.11	
33- AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine	Kız	88	3.23	.47	2.30*
	Erkek	77	2.88	1.26	

*p<0.05

Tablo 44'te sadece hazırlık sınıfı öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile doğrudan ilgili bazı maddeleri alınmış ve görüşleriyle ilgili olarak da şu bulgular elde edilmiştir. 5. maddedeki pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etkisi, 7. maddedeki öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiği, 9. maddedeki hemen iş bulmanın kolay olduğu, 14. maddedeki öğretmenlik mesleğinin saygın olduğu, 32. maddedeki ilk 5 tercihimin eğitim fakültesiyle ilgili olduğu ve 33. maddedeki eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiği ile ilgili maddelerde hazırlık sınıfı öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyetleri bakımından p:0.05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu maddelerde kız öğrencilerin görüşleri daha olumludur. Hazırlık sınıfına il merkezi dışından gelen kız öğrenciler AÖL'nin pansiyonlu olup olmasını göz önünde bulundurarak, öğretmen olmak amacıyla bu okulları tercih ettiklerini belirtmek mümkündür. Yine kız öğrencilerin bu okulları tercihlerinde öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olmasının, öğretmenlik mesleğinin saygın olmasının etkisi oldukça fazladır. Yine öğrencilerin ilk 5 tercihlerinin eğitim

fakülteleri olacağıyla ilgili kız ve erkek öğrencilerin görüş farklılığında, kız öğrenciler öğretmenlik mesleğini seçeceklerini daha belirgin olarak belirtmektedirler. Burada daha öncede belirtilen öğretmenlik mesleğinin kadın mesleği olduğu düşüncesinin etkisi oldukça fazladır. Kız öğrenciler eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olmasını erkek öğrencilere göre daha çok isteyerek bu görüşlerini zaten desteklemektedirler. Bulgulara göre 1. maddede yer alan AÖL’ni tercihimde kendi isteğinin etkili olduğu, 2. maddede yer alan AÖL’ne tercihimde ailemin etkisi olduğu, 10. maddede yer alan öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkisi olduğu, 15. maddede yer alan AÖL’nin amaçlarını bildiği, 22. maddede yer alan AÖL’nde herhangi bir sorunumuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceği, ve 24. maddede yer alan AÖL’nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığı ile ilgili maddeler arasında hazırlık sınıfı öğrencilerinin cinsiyetleri bakımından görüşleri arasında anlamlı farklılık yoktur. Hazırlık sınıfı kız ve erkek öğrencileri AÖL’ne daha çok kendi istekleriyle, ailelerinin de desteğini alarak, bu okulların amaçlarını bilerek öğretmen olmak için geldiklerini belirtmektedirler. Hazırlık sınıfı öğrencilerinin sorunları olduğunda okul yöneticilerinin yanına rahatlıkla gidebilmelerinde bu okullara yeni gelmelerinden dolayı yöneticilerce bu öğrencilere daha fazla zaman ayırmaları ihtimalinin olması ile açıklanabilir. Öğretmenlerle iletişim kurmakta erkek ve kız öğrencilerin zorlanması şaşırtıcı olmakla birlikte bu okullara yeni gelmelerinden dolayı yeterince tanımamaları, bu nedenle çekingen davrandıkları ihtimali ile açıklanabilir.

3.10. 11. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

11.sınıf öğrencilerinin Anket B Formundaki bazı maddelerle ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması aşağıdaki Tablo 45’te gösterilmektedir. Tüm anket maddeleri ile ilgili bulgular ise ekte sunulmuştur (Ek Tablo-5).

Tablo-45 11. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Maddelere İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

MADDELER	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t
1-AÖL'ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur	Kız	130	3.02	1.27	0.99
	Erkek	61	3.18	.92	
2-AÖL'ni tercihimde ailemin etkisi vardır.	Kız	130	2.79	1.03	0.45
	Erkek	61	2.72	.99	
5-AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	Kız	130	1.64	1.08	1.00
	Erkek	61	1.49	.91	
7-AÖL'ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğine	Kız	130	2.88	1.13	1.75
	Erkek	61	2.57	1.15	
9-Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	Kız	130	2.71	1.09	0.24
	Erkek	60	2.67	1.08	
10-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkili olduğuna	Kız	130	1.72	1.15	1.56
	Erkek	61	1.97	.98	
14-Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	Kız	130	3.55	.79	1.57
	Erkek	61	3.34	.89	
15-AÖL'nin amaçlarını bildiğine	Kız	130	3.12	.95	2.86*
	Erkek	61	2.74	.81	
22-AÖL'nde herhangi bir sorunumuz olduğunda çözümü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğine	Kız	130	2.32	1.20	0.82
	Erkek	61	2.18	1.12	
24-AÖL'nde öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığıma	Kız	130	2.02	1.03	1.16
	Erkek	61	1.85	.91	
32-ÖSS'nda ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına	Kız	130	3.20	1.12	1.68
	Erkek	61	2.89	1.23	
33- AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine	Kız	130	3.43	.96	0.78
	Erkek	61	3.31	1.01	

* $p < 0.05$

Tablo 45'te görüldüğü gibi sadece 15. maddedeki AÖL'nin amaçlarını bildiği ile ilgili olarak 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyet bakımından $p:0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Öğrencilerin görüşleri arasında bu farklılık hem kız ve hem de erkek öğrencilerde yeterli sınırlar içinde olumludur. Ancak kız öğrencilerin görüşleri daha olumludur. Bu durumda kız öğrenciler bu okulların amaçlarının öğretmen yetiştirmek olduğunu daha iyi bildiğini ve bunu gerçekleştirmek için geldikleri söylenebilir. Bulgulara göre tercihinde kendi isteğinin etkili olduğu, ailenin etkisi, pansiyonlu ve yatılı olmasının etkisi, öğretmen olmak için tercih ettiği, iş bulmanın kolay olduğu, öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumu, öğretmenlik mesleğinin saygın olduğu, sorunları olduğunda okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceği, öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığı, ilk 5 tercihinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı ve eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılmasının gerekli olduğu ile ilgili maddeler arasında 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında cinsiyetleri

bakımından anlamlı fark yoktur. 11. sınıf kız ve erkek öğrencileri bu okullara kendi istekleri doğrultusunda, ailelerinin de desteğini alarak, öğretmenliğin saygın bir meslek olduğunu göz önünde bulundurarak, öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumu yeterli olmasa bile iş bulmanın da kolay olması ihtimalini göz önünde bulundurarak bu okullara öğretmen olmak için geldikleri belirtilebilir. 11. sınıf öğrencileri ilk 5 tercihlerinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağı ve eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapılması ile ilgili olarak kız ve erkek öğrencilerin paralel görüş bildirmesinde ek puan uygulaması, burs verilmesi ve AÖL'nin eğitim fakültelerine öğrenci bakımından kaynaklık etmesinin etkisi olduğuyla açıklanabilir. Ancak 11. sınıf öğrencileri öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandıkları ve yöneticilerin yanına çekinmeden gidebilecekleri maddelerinde öğrencilerin görüşlerinde olumsuz yönde paralellik vardır. Erkek öğrencilerin görüşleri daha olumsuzdur. Buradan bu yaş öğrencilerinin ergenlik döneminde bulunmaları nedeniyle yönetici ve öğretmenlerden beklentilerinin farklı olması, öğretmen ve yöneticilerce yanlış anlaşılmanın olabileceği, son sınıf olmalarından dolayı ÖSS'na girecek olmaları, yönetici ve öğretmenlerden sürekli görüşme taleplerinin olması, yöneticiler arasında öğrencilerle ilgili uygun iş bölümünün yapılmaması ihtimalleri ile açıklamak mümkündür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle sonuçlar ortaya konulmakta ve öneriler geliştirilmektedir.

4.1. Sonuç

Eğitim, ilkçağlardan günümüze kadar insanoğlunun biçimlenmesinde ve niteliklerinin yükseltilmesinde önemli bir yer almıştır. Çünkü, eğitim biyo-psiko-sosyolojik karakterde bir vasıtaadır. Ülkelerin geleceği de çocuklarına verilecek eğitimle doğrudan ilişkilidir. Sağlam bir toplum oluşturma da öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Çünkü öğretmenlik her şeyden önce insan yetiştirme mesleğidir.

Literatür taraması sonucunda, Türkiye’de öğretmen yetiştirilmesi için açılan okullarda daha çok niceliğe önem verildiği bunun yanında niteliğe pek önem verilmediği görülmektedir. Nitelik ve nicelik bakımından yeterli öğretmen yetiştirilmesi için öğretmen yetiştirme işinin ortaöğretim düzeyinden ele alınarak yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. AÖL bu anlamda eğitim fakültelerine ana kaynaklık edebilecek okullardır. Öğretmen yetiştirmede AÖL eğitim fakülteleri ile bütünleştirilerek ve programları daha da güçlendirilerek verimli hale getirilebilir.

Yine literatür taramasında AÖL’nde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre bu okullarda uygulanan programlarda öğrenci seçme ve yönlendirmede ve öğretmenlerde bulunması gereken özelliklerle ilgili olarak; öğretmenlerin AÖL’ndeki eğitim programlarının kapsam ve geliştirilmesi, AÖL’ne öğrenci seçme ve yönlendirmede dikkat edilmesi gereken hususlar, AÖL’nde görev yapan öğretmenlerde bulunması gerekli özelliklerin Türkiye’de

öğretmen yetiştirilmesinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum bu araştırmada da desteklenmektedir. Şöyle ki, AÖL’nde yönetici ve öğretmenler öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede ; AÖL, eğitim öğretim süreci, tercihleri, eğitim fakültelerine yönlendirilmeleri bakımından olumlu olarak motive etmeleri öğrencilerin öğretmenlik mesleğine daha kolay yönelmelerini sağlamaktadır.

Öğretmenlik mesleği günümüze kadar bağımsız ve bir bütün olarak eğitim sistemimizin içinde özellikle nitelik yönünden doğrudan bir problem olarak ele alınıp incelenmemiştir. Öğretmen eğitimi ve nitelikli öğretmen yetiştirilmesi konusu tüm ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de önemli bir sorundur.

Türkiye 153 yıldan bu yana değişik öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirme çalışmalarını yürütmektedir. Ancak bunca zaman içersinde sürekli izlenen bir model geliştirilememiş öğretmen yetiştirilmesi işi zikzaklar çizerek bugüne kadar gelmiştir.

Osmanlı döneminde öğretmen yetiştirme işi Fatih Sultan Mehmet tarafından başlatılmıştır. Fakat, bu önemli girişim sürdürülememiştir. XVIII. yüzyılda batılılaşma çabaları içinde askeri okullar yanında sivil alanda da okullar açılmaya başlanmasıyla öğretmen okulları da ele alınmaya başlanmıştır. İlk öğretmen yetiştiren kurum Darülmualimin-i Rüşdi adı ile 16 Mart 1848’de İstanbul’da açılmıştır. 1868’de ise Darülmualimin-i Sıbyan okulu ile ilköğretime öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. 1869 tarihli Maarifi Umumiye Nizamnamesinin öğretmen yetiştirmeye bir sistem içinde yaklaşması ve kızların eğitimine yönelik Darülmualimatın açılmasını öngörmesi oldukça önemlidir.

Milli mücadele hareketinin öncüsü, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün hakiki zaferin eğitimle kazanılacağını vurgulayarak Anadolu’nun 15 öğretmen okulu bölgesine ayrılmasına dair direktifi Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirilmesi işine önem verildiğini gösterir.

Bu çerçevede köylerde eğitimi yaygınlaştırmak için köye göre öğretmen yetiştirme çabaları önemlidir. Köy Muallim Mektepleri, Köy Eğitim Kursları, Köy Enstitüleri böyle bir çabanın ürünüdür. 1950'li yıllara gelindiğinde, İlköğretmen Okulları ve Eğitim Enstitülerinin yaygınlaştığı görülür. Milli Eğitim Temel Kanunu 1973 yılından itibaren öğretmen olacak kişilerin yüksek öğretim yapması şartını getirmesi, öğretmen yetiştirme işinin üniversitelere devredilmesine zemin hazırlamıştır.

İlköğretmen Okulları 1973-1974 öğretim yılından itibaren Öğretmen Liselerine dönüştürülmüştür. Bu okullar 1989-1990 öğretim yılından itibaren de öğretmen yetiştirmeye tekrar kaynak oluşturması için Anadolu Öğretmen Liseleri haline getirildiler. Bu okullar, ilköğretim üzerine bir yıl hazırlık olmak üzere toplam dört yıl normal öğretim süreli, yabancı dil eğitimi ağırlıklı, öğretmenlik mesleğine ilgi, istek ve yatkınlık kazandırıcı derslere yer veren paralı-parasız yatılı ve gündüzlü eğitim ve öğretim yapan öğretim kurumlarıdır. AÖL uygulaması ile zeki ve seçkin öğrencilerin öğretmenlik mesleğine kazandırılmaları beklenmektedir.

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak, okul yöneticisi ile MBDÖ ve öğrencilere Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi formu kullanılmıştır. Yönetici ve MBDÖ'ne hazırlanan Anket A Formunda kişisel bilgilerle ilgili 3, değişkenlerle ilgili 30 olmak üzere toplam 33 madde bulunmaktadır. Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine hazırlanan Anket B Formunda ise kişisel bilgilerle ilgili 5, değişkenlerle ilgili 35 madde olmak üzere toplam 40 madde vardır.

Araştırmada literatür incelemesi ve alan taraması yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma evrenini 2000-2001 öğretim yılında Ege Bölgesi genelinde bulunan 16 AÖL oluşturmaktadır. Bu evrende bulunan okullarda 53 yönetici, 28 MBDÖ, 1069 hazırlık sınıfı, 1228 11. sınıf öğrencisi bulunmaktadır. Bu 16 AÖL'nden kota örnekleme yoluyla 7 AÖL seçilmiş -Aydın/Germencik Ortaklar Anadolu Öğretmen Lisesi gönderilen Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketini uygulamadığından- ve 6 AÖL'nde bulunan 22 yönetici, 14 MBDÖ,

165 hazırlık ve 191 11. sınıf öğrencisine Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi uygulanmıştır. Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketleri, Afyon, Bolvadin, Uşak, İzmir'deki AÖL'ne bizzat gidilerek, Aydın, Kütahya ve Manisa'daki AÖL'ne ise posta ile gönderilerek uygulanmıştır.

Yönetici, MBDÖ, hazırlık ve 11. sınıf öğrencileriyle ilgili kişisel veriler yüzde (%), ve frekans (f) teknikleri ile analiz edilmiştir.

Yöneticilerin ve MBDÖ AÖL, eğitim öğretim süreci ve yönlendirme ile ilgili görüşleri, aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart kayma (S) ile; hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerinin, tercihleri, öğretmenlik mesleği, AÖL, eğitim öğretim süreci, yönlendirme ile ilgili görüşleri de aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart kayma (S) teknikleri ile incelenmiştir. Yönetici ile MBDÖ'nin AÖL, eğitim öğretim süreci ve yönlendirme ile ilgili görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığı; hazırlık ile 11. sınıf öğrencilerinin, tercihleri, öğretmenlik mesleği, AÖL, eğitim öğretim süreci, yönlendirme ile ilgili görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı; yönetici ve MBDÖ ile öğrencilerin anket maddelerindeki ortak sorularla ilgili görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı; yine hazırlık ile 11. sınıf öğrencilerinin, tercihleri, öğretmenlik mesleği, AÖL, eğitim öğretim süreci, yönlendirme ile ilgili görüşleri arasında cinsiyet bakımından anlamlı fark olup olmadığı t-test tekniği ile test edilmiştir. Yine sadece hazırlık sınıfı öğrencilerinin bazı değişkenlerle ilgili görüşleri arasında cinsiyet bakımından anlamlı fark olup olmadığı ve yine 11. sınıf öğrencilerinin bazı anket maddeleriyle ilgili görüşleri arasında cinsiyet bakımından anlamlı fark olup olmadığı t-test tekniği ile test edilmiştir. Bu işlemlerde anlamlılık düzeyi p:0.05 alınmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketine katılan yöneticilerin 20(%91)'si erkek, 2(%9)'si kadındır. MBDÖ'nin 12(%86)'si erkek, 2(%14)'si kadındır. Öğrencilerden ise 218(%61)'i kız, 138(%39)'i erkektir. Yöneticilerden en fazla kıdeme sahip 13 yıl ve üstü olanlar olup 14 (%63.7)'tür. MBDÖ'nden en fazla kıdeme 10-12 yıl arası olanlar olup frekansı

5(%35.7)'dir. AÖL'ne en çok gelen hazırlık sınıfı öğrencilerinden 160 (%96.9)'ı ilköğretimden, 11. sınıf öğrencilerinin ise 93 (%48.7)'ü lise bünyesindeki ortaokuldan gelmiştir. Bu okullara en fazla öğrenci il merkezlerinden gelmektedir. Kayıt yaptıranların ise beşte ikisi sınavla asil olarak kazanıp kayıt yaptırmıştır.

Bulgulara göre, yöneticilerin Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi maddelerine verdikleri cevapların genel ortalaması çoğunlukla düzeyinde, MBDÖ'nin Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi maddelerine verdikleri cevapların genel ortalaması çoğunlukla düzeyinde, hazırlık sınıfı öğrencilerinin Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi maddelerine verdikleri cevapların genel ortalaması çoğunlukla düzeyindedir. Ancak 11. sınıf öğrencilerinin Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi maddelerine verdikleri cevapların genel ortalaması ara sıra düzeyindedir. Buna göre, yönetici, MBDÖ ve hazırlık sınıfı öğrencilerinin görüşlerinin genel ortalaması ($\bar{X}=2.50$)'nin üzerinde olduğu için bulguların katılma düzeyi "yeterli"dir. Ancak, 11. sınıf öğrencilerinin görüşlerinin genel ortalaması ($\bar{X}=2.49$)'dan daha aşağıda olduğu için katılma düzeyi "yetersiz"dir.

Ayrıca, gruplar arasında ikili değişkenlerle ilgili olarak yönetici ve MBDÖ uygulanan t-test sonuçlarına göre 5 maddede anlamlı farklılık vardır; 25 maddede anlamlı farklılık yoktur. Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine uygulanan t-test sonuçlarına göre 16 maddede anlamlı farklılık vardır; 19 maddede anlamlı fark yoktur. Hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine cinsiyet bakımından uygulanan t-test sonuçlarına göre ise 9 maddede anlamlı farklılık vardır; 26 maddede ise anlamlı fark yoktur. Ortak maddelerle ilgili yönetici ve MBDÖ ile öğrencilere uygulanan t-test sonuçlarına göre 2 maddede anlamlı fark vardır; 6 maddede ise anlamlı fark yoktur. Bazı anket maddeleriyle ilgili olarak sadece hazırlık sınıfı öğrencilerine cinsiyet bakımından uygulanan t-teste ise 6 maddede anlamlı farklılık vardır, 6 maddede anlamlı fark yoktur. Bazı değişkenlerle ilgili olarak sadece 11. sınıf öğrencilerine cinsiyet bakımından uygulanan t-teste ise 1

maddede anlamlı farklılık ortaya koyarken; 11 maddede anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bu bulgulara göre şu sonuçlar çıkarılabilir:

1-AÖL öğrencilerin kendilerinin tercih ettikleri okullardır. Bu okullara ve dolayısıyla öğretmenlik mesleğini seçmelerinde kendi isteklerinin etkili olduğu söylenebilir. Öğrencilerin AÖL'ni tercihlerinde ailelerinin de etkisi önemli olup dershanelerin etkisinden bahsetmek zordur.

2-AÖL öğrencileri ve özellikle kız öğrenciler öğretmenlik mesleğinin saygın bir meslek olarak görmektedirler. Bu sonuç, öğretmenlik mesleğinin bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de giderek kadın mesleği haline gelmesi olgusu ile yakından ilgilidir. Bu görüşün öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

3-AÖL'nin pansiyonlu ya da yatılı olması, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde etkili değildir.

4-AÖL'nin amaçlarının bilinmesi önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte MBDÖ'nin görüşlerinin yetersiz ve farklı olması önemli görülmektedir. Bu okullarının amaçlarını bilme hususu bu öğrencileri daha çok mesleğe çekmektedir.

5-AÖL öğrencileri bu okulları sevmekte ve gitmeyi hiç düşünmemektedirler. Bu sonuç, okulların araç gereç bakımından yeterli olması, yabancı dil derslerinin özellikle hazırlık sınıfında başarılı bir şekilde öğretilmesi, öğretmen sıkıntısı olmaması, ÖSS'nda Eğitim Fakültelerini tercihlerinde ek puan avantajının olması ayrıca AÖL'nin sayılarının az olması ve kendilerine ait bir genel müdürlüğü bulunmasından kaynaklanmaktadır.

6-Öğretmenlik mesleğinin ekonomik yönü yeterli olmasa bile istihdam imkanlarının oldukça iyi durumda olması, öğrencilerin AÖL'ni tercihlerini etkilemekte ve dolayısıyla öğretmenliğe yönelmede bir diğer faktör olarak dikkat çekmektedir.

7-Yönetici ile MBDÖ öğrencilerin ilk beş tercihlerinin eğitim fakültesiyle ilgili olacağını görüşünde birleşmektedirler. Bu durum görüşlerinde

paralel ilişki düzeyinin bulunduğunu göstermektedir. Burada MEB'nca bu durumdaki öğrencilere burs vermesinin de etkisi vardır. Öğrencilerin ilk beş tercihinde Eğitim Fakültelerini tercih edeceklerini yazmaları öğrencilerin öğretmen olmalarının sağlanması bakımından önemlidir. Cinsiyet bakımından kız öğrencilerin görüşleri daha olumludur.

8-Bulgular, AÖL'nde öğrencilerde öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilincin oluşmasında etkili olacak şekilde, panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerin yeterince yapılmadığını göstermektedir.

9- Bulgular, AÖL'nde meslek bilgisi ders kitaplarının öğrencilerin seviyelerine uygun olarak hazırlanmadığını göstermektedir. Yine öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak yeniliklerin yeterince öğrencilere yansıtılmaması öğrencilerin öğretmenlik mesleğine bakış açılarına olumsuz etki etmektedir.

10-AÖL'ndeki öğrenciler eğitim fakülteleriyle ilgili olarak bilgilendirilmeleri açısından olumsuz yönde görüş bildirmektedirler. AÖL öğrencilerinin eğitim fakülteleri ile ilgili olarak yeterince bilgilendirilmemesinin öğretmen olacak AÖL öğrencilerinin ÖSS tercihlerinin sınırlı olarak yapmalarına neden olmaktadır.

11- AÖL'nde bulunan bölümlerin (Fen, Sos, TM, Yabancı dil, Sanat, Spor) öğretmenlik mesleğine uygunluğuyla ilgili olarak yönetici ve MBDÖ'nin görüşlerinde olumlu bir ilişki düzeyi bulunmaktadır.

12- Bulgular, öğrencilerin derslerle ilgili başarılarının değerlendirilmesinde öğretmenlerce objektif ölçütler kullanma ve sınıf içinde dersle ilgili karşılıklı konuşma ve görüş alışverişinde bulunmanın istenilen düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bu sonuçlar, AÖL'nin öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

4.2. Öneriler

1-AÖL'ne daha çok asil olarak kendi tercih ve ilgileri doğrultusunda kayıt yaptıran öğrenciler alınmalı, taban puan uygulamasında ise ilgileri ve

tercihleri doğrultusunda öğrencilerin kayıt yaptırmalarını teşvik eden düzenlemeler yapılmalıdır.

2-AÖL’nde uygulanmak istenen TKY projesine, yöneticilerce öğrencilerin de haberdar edileceği biçimde düzenlemeler yapılması yoluna gidilmelidir.

3-AÖL’nde yönetici ve MBDÖ ile öğrenciler arasında iletişimi sağlayacak şekilde tedbirler daha etkin hale getirilmelidir. Rehberlik servislerinin iletişimi sağlayarak öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede ve öğrencilere daha etkin hizmet vermede yapabileceği çalışmalar vardır.

4-AÖL’nde bulunan sosyal-kültürel faaliyet alanlarının günün şartlarına göre öğrencilerin en verimli şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmesi için yöneticilerce, MEB ve gerektiğinde mahalli idarelerle işbirliği yapılması yoluna gidilmelidir.

5-Meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgiler öğrenci seviyesine uygun olarak hazırlanmalı, program geliştirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu konuda MEB, Eğitim Fakülteleri ile işbirliğine giderek bu kitapların öğrencilerin ilgi ve seviyesine göre hazırlanması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamalıdır.

6-AÖL’ndeki öğrencileri öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak bilgilendirmek için okul yöneticileri, kendilerine en yakın Eğitim Fakülteleri ile işbirliğine giderek bu alanda kendini kanıtlamış öğretim elemanları ile panel, konferans, sempozyum ve münazara düzenlemelidir. Gerektiğinde bu konuyla ilgili olarak MEB ve YÖK’ten de yardım sağlanmalıdır.

7-AÖL’nde sınıflardaki kalabalık öğrenci sayısının standartlar düzeyine çekilerek yığılmaların önlenmesi, ayrıca ders saat süresinin ve günlük ders sayısının öğrencilere sıkıcı gelmeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi için MEB’nce ve okul yönetimince mevzuat değişikliğini de kapsayan gerekli tedbirler alınmalıdır.

8-AÖL’nde yabancı dil öğretiminin tüm öğrencilerin beklentisi düzeyine çıkarılması için MEB ihtiyaç duyulan nitelikli öğretmenleri istihdam etmeli araç-gereç bakımından takviye yapmalıdır. Ayrıca yöneticiler de bu derslerin tüm öğrencilere yeterince öğretilmesi için okullarda gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamalıdır.

9-AÖL'nde bulunan bilgisayarlardan tüm öğrencilerin yararlanacağı biçimde okul yönetimince düzenlemeler yapılmalı ve gerektiğinde bu konuyla ilgili olarak da öğrencilerin görüşlerine başvurulmalıdır.

10-AÖL'nde öğretmenlerin ders işlerken araç-gereç kullanma ve etkili yöntem kullanmaları konusunda özellikle okul yönetimince alınacak tedbirler çerçevesinde işbaşında yetiştirmeye yönelik hizmetiçi eğitim kursları düzenlenmelidir. Bu kursların bölgesel yapılması halinde ise MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı ile işbirliğine gidilmelidir.

11-Öğretmenlik mesleğiyle ilgili yenilikler okul yöneticileri ve MBDÖ tarafından öğrencilere aktarılmalı ve uygulamalara yansıtılmalıdır.

12-Geçici ya da ortak kullanımlı binalarda eğitim öğretim yapan bazı AÖL'nin, tüm bahçe ve bölümlerinin bu okullara uygun olarak düzenlenmiş kendi binalarına taşınması için MEB'nca gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

13-Bu araştırma, Ege Bölgesi'ndeki AÖL ile sınırlı kalmıştır. Bu tür araştırmaların farklı değişkenler kullanılarak daha geniş evrende uygulanması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

AÇIKALIN, Aytaç

1998 **Okul Yöneticiliği**, Ankara: Pegem Yayınları.

AKÇAY, Cengiz

1995 **Eğitim Yönetimi(Ders Notları)**, Çanakkale

AKYÜZ, Yahya

1999 **Türk Eğitim Tarihi**, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ALPTEKİN, Mehmet

1974 **Öğretmen Yetiştirme Reformu**, Ankara: Ayyıldız Matbaası.

APAYDIN, Talip

1995 **Bilgiden Bilince Eğitim**, Ankara: Özkan Matbaacılık.

ARSLAN, M. Metin ve Çiğdem KILIÇ

2000 "Bazı Avrupa ülkelerinde ve Türkiye'de Zorunlu Eğitimde Yönlendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi," **Milli Eğitim**, Sayı 148, Ekim-Kasım-Aralık, 42-49.

ARSLANOĞLU, İbrahim

1997 **Türk Eğitim Sistemi**, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

AYDIN, Mustafa

1994 **Eğitim Yönetimi**, Malatya. Hatiboğlu Yayınları.

BALCI, Ali

2001 **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler**, Ankara: Pegem Yayınları.

BALTAŞ, Acar

2000 **Ekip Çalışması ve Liderlik**, İstanbul:Remzi Kitabevi.

BAŞARAN, İ. Ethem

1994 **Eğitim Yönetimi**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

BAŞGÖZ, İlhan

1995 **Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk**, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

BİLİM, Cahit Yalçın

1998 **Türkiye’de Çağdaş Eğitim Tarihi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

BİLGİN, Nihat

1993 **Çağdaş ve Demokratik Eğitim**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit

1995 **Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.

BOLAYIR, Fethi

1986 **Milli Eğitim İle İlgili Mevzuat I**, Ankara: Sanem Matbaası.

BULL, L. Shirley and Jonathan E. SOLITY

1995 **Classroom Management Principles To Practice**, London and New York

BURSALIOĞLU, Ziya

1994 **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**, Ankara: Pegem Yayınları.

— 1997 **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulamalar**, Ankara: Önder Matbaacılık.

CİCİOĞLU, Hasan

1985 **Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Orta Öğretim**, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

ÇALIK, Temel

1997 **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara: Gazi Kitabevi.

ÇELİKKAYA, Hasan

1999 **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, İstanbul: Alfa Basım Yayın ve Dağıtım.

ÇOBAN, Ahmet

1999 “Öğretmen Yetiştirme Kurumları Tarihi Gelişimi,” **Cumhuriyet Döneminde Eğitim**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi, 194.

DEMİRBULAK, Dilara

1998 “Eğitimde Yönlendirme,” **Çağdaş Eğitim**, Şubat, Sayı 243, 37.

DİLLON Justin and Meg MAGUIRE

1990 **Becoming a Teacher**, Buckingham-Philadelphia Open Üniversty Press.

DİNÇSOY, Ömer

1995 **Türk Eğitim Sistemi**, Ankara: Ekin Yayıncılık.

DUMAN, Tayyip

1991 **Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

ENSARİ, Hoşcan

1999 **21. Yüzyıl Okulları İçin Toplam Kalite Yönetimi**, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

ERDEN, Münire

1998 **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, İstanbul: Alkım Yayınları.

ERGÜN, Mustafa

1997 **Atatürk Dönemi Türk Eğitim Tarihi**, Ankara: Ocak Yayınları.

__ 1999 “Öğretmen Adaylarının Seçiminde Gözönüne Alınacak Özellikler,”
4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri III, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 486.

ERKAN, Serdar

2000 **Rehberliği Etkinlikleri**, Ankara: Pegem Yayınları.

ERTÜRK, Kemal

1987 **Çağdaş Bilimsel Eğitim Nedir?** Ankara: Varol Matbaası.

ESKİ, Mustafa

1999 **Cumhuriyet Döneminde Bir Devlet Adamı Mustafa Necati**, Ankara: Yükseköğretim Kurumu Matbaası.

HESAPÇIOĞLU, Muhsin

1994 **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, İstanbul: Beta-Basım Yayın Dağıtım.

HOWSEN, Robert, Dean C. CORRİGAN, George W. Denemark and Robert J. Nash

1974 **Educating a Profession**, Bicentennial Commission On Education For The Profession of Teachy of The American Association of Colleges For Teacher Education.

KAFADAR, Osman

1997 **Türk Eğitim Düşüncesinde Batılılaşma**, Ankara: Vadi Yayınları.

__ 2000 **Türkiye’de Kültürel Dönüşümler ve Felsefe Eğitimi**, İstanbul: İz Yayıncılık.

KANAR, Haşim

1990 **Köy Enstitüleri**, Ankara: Selvi Yayınları.

KANTARCIÖĞLU, Selçuk

1998 **Orta Dereceli Okul Öğretmenleri İçin Rehberlik**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

KAYA, Yahya Kemal

1974 **İnsan Yetiştirme Düzenimiz**, Ankara: Nüve Matbaacılık.

__1984 **Eğitim Yönetimi**, Ankara:TODAI Yayınları.

KOÇER, Hasan Ali

1991 **Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

KODAMAN, Bayram

1980 **Abdülhamit Devri Eğitim Sistemi**, İstanbul:Yüksel Matbaası.

KORKMAZ, Yusuf

2000 “Eğitim Sisteminde Yapılanma ve Yönlendirme Kurumlarda Yapısal Değişiklik,” **Eğitim**, Sayı 4, Haziran, 10.

KÖYMEN, Ülkü

1991 “Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Modeli,” **Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu Bildirileri**, İstanbul: 13-14 Nisan 1991, 87-90.

KURU, Celal

1997 “Türkiye’de Öğretmen Eğitimi,” **Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı**, Ankara:Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları,140-142.

KUZGUN, Yıldız

1993 **Rehberlik ve Psikolojik Danışma**, Ankara: ÖSYM Yayınları.

KUZGUN, Yıldız

1991 “Türk Eğitim Sisteminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma,” **Eğitim**, Sayı 6, Kasım, 3-8.

KÜLAHOĞLU, Şermin

2000 **Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarının Geliştirilmesi**, Ankara: Pegem Yayınları.

MERAL, Mustafa, Nuriye AKBAL ve Ertan ZERAYAK

1999 “Öğretmen Yetiştirmede Mikro Öğretim,” **4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri I**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 253 .

MEYDAN, Selahattin

1995 "Türkiye'de Ortaöğretimin Güncel Sorunları," **Milli Eğitim**, Ocak, Şubat, Mart, Sayı: 126, 54.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)

1991 "Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği," **Tebliğler Dergisi**, Sayı:2329, Ekim, 2-13

___1993 **Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon ve İşbirliği Toplantısı**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

___1995 **Enformasyon Toplumu ve Eğitim Sistemlerine Etkileri**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

___1996 **XV. Milli Eğitim Şurası**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

___(1999a) **Cumhuriyetin Yetmişbeşinci Yılında Öğretmen Yetiştirme Paneli**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

___(1999b) **XVI. Milli Eğitim Şurası**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

___2000 **2001 Yılı Başında Milli Eğitim**, Ankara: 4. ASO Yayınları.

___(2001a) **Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Klavuzu**, Ankara.

___(2001b) **AÖL Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Projesi**, Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.

___(2001c) "AÖL'de Haftalık Ders Çizelgelerinin Kabulü," **Tebliğler Dergisi**, Sayı:2528, Eylül, 497-504.

OĞUZKAN, Ferhan

1984 "Öğretmen Eğitimi," **Eğitim Bilimleri Sempozyumu (5-6 Nisan 1984)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları, 55-63.

ÖSYM

2000 **Ortaöğretim Kurumlarına Göre 2000 Öğrenci Seçme Sınavı Sonuçları**, Ankara: ÖSYM Yayınları No: 2000-9.

___2001 **Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Klavuzu**, Ankara.

ÖZÇETİN, M. Kemal

1996 **Türk Eğitim Tarihi (Ders Notları)**, Çanakkale.

ÖZDEN, Yüksel

2000 **Eğitimde Yeni Değerler**, Ankara: Pegem Yayınları.

ÖZTÜRK, Ali

1999 “Öğretmen Adaylarının Sözel İletişim Becerilerini Ölçebilecek Gözlem Formunun Geliştirilmesi,” **4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 3**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 349-352.

ÖZTÜRK, Cemil

1996 **Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

PEHLİVAN, Hülya

1991 “Öğretmen Yetiştirmeye Hizmet Bakımından AÖL Uygulamasına Genel Bakış” **Eğitim Fakültesi**, Sayı 6, Ekim, 237-248.

PROCTOR Anne and Margaret WISTLE

1995 **Learning To Teach In The Primary Classroom**, London and New York

SAKAOĞLU, Necdet

1993 **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi**, İstanbul: İletişim Yayınları.

SEVİNÇ, Emil

1999 “İnsan Ustaları,” **Eğitim**, Sayı 9, Kasım, 28-29.

SORGUÇ, Bahir

1995 **Milli Eğitim Bakanlığı II**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

SÖNMEZ, Veysel

1985 **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Ankara: Özen Matbaası.

SÖZER, Ersen

1991 **Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışları Kazandırma Yönünden Etkililiği**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

ŞENGÜL, Ferhat

2001 “Neden Rehberlik?,” **Eğitim**, Sayı 12, Şubat, 8.

ŞİŞMAN, Mehmet

1999 **Öğretmenliğe Giriş**, Ankara: Pegem Yayınları.

TAN, Hasan

1992 **Psikolojik Yardım İlişkileri**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

VOOD W. Judy

1989 **Mainstreaming A Proctical Approoch For Teachers**, New York Printed
İn The United States Of America.

YALIN, İbrahim, Lavell HEDGES ve Servet ÖZDEMİR

1996 **Her Yönüyle Öğretmen Olabilme**, Ankara: Milli Eğitim Yayınları.

YILMAN, Mustafa

1985 **Eğitim ve Gençlik**, İzmir: Karınca Matbaası.

__1990 **Eğitim Araştırmaları**, İzmir: Reform Matbaası.

__1992 **Öğretmenlik Mesleği ve Meseleleri**, İstanbul: Milli Kültür Vakfı Yayınları.

EKLER

Ek-1. MEB'in 13.11.2000 Tarih ve 04/5594 Sayılı Resmi Yazısı.

Ek-2. Anket Formu.

Ek-3. MEB'den Alınan Anket Uygulama İzni.

Ek-4. Verilerin Analizinde Kullanılan Formüller.

Ek-5. Tablo-1. 2000/2001 Öğretim Yılı AÖL Sınıf ve Şubelere Göre Dağılımı.

Ek-6. Tablo-2. AÖL'nin Branşlara Göre Öğretmen ve İdareci Sayıları Çizelgesi.

Ek-7. Tablo-3. AÖL Haftalık Ders Çizelgeleri.

Ek-8. Tablo-4. Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Anket Maddeleri İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Ek-9. Tablo-5. 11. Sınıf Öğrencilerinin Anket Maddeleri İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

SAYI : B.08.0.ÖEG.0.13.01.04 / 5594

13 KASIM 2000

KONU : Anadolu Öğretmen Liseleri
ÖSS Sonuçları

AFYON VALİLİĞİNE
(Milli Eğitim Müdürlüğü)

İLGİ : Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği.

Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının orta öğretim düzeyinde nitelikli bir kaynağa kavuşturulması amacıyla açılan Anadolu öğretmen liselerinin, her alanda olduğu gibi, ÖSS'de elde ettiği başarılı sonuçlarla da, amacına her yıl bir adım daha yaklaştığı görülmekte, bu durum öğretmenlik mesleğinin geleceği açısından, eğitim çevrelerince sevinçle karşılanmaktadır.

Türkiye ÖSS genel başarı ortalaması % 25'ler civarında seyrederken, Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının herhangi bir yüksek öğretim programına yerleşme oranı; 1998'de % 55,61, 1999'da % 64,99, 2000'de ise % 68,73'tür. Bu sonuçlara göre; öğrencilerimizin ortalama % 80'inin öğretmenlik programlarına yerleştikleri, bu oranın bazı okullarımızda % 100'lere ulaştığı görülmektedir.

ÖSYM ve Anadolu öğretmen lisesi müdürlüklerinden elde edilen veriler ışığında son üç yıllık ÖSS başarı oranları ortalamasının okullar bazında değerlendirilmesi sonucu;

a) En başarılı okul % 86,27 (Kütahya Anadolu Öğretmen Lisesi) gibi bir oranı yakalamışken, en alt sırada yer alan okulun (Gökçeada Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi) % 26'lar seviyesinde kaldığı,

b) Kütahya Anadolu Öğretmen Lisesinin, her yıl ilk beş okul içerisinde yer alarak başarıda istikrarı yakaladığı,

c) Anadolu öğretmen liselerine ait son üç yıllık genel başarı ortalamasının (% 63,11) üzerinde olan 17 okula ait başarı oranının her yıl düzenli bir artış gösterdiği,

d) Değerlendirmeye tâbi tutulan 73 okuldaki 37'sinin, Anadolu öğretmen liselerine ait son üç yıllık genel başarı ortalamasının (% 63,11) altında kaldığı,

saptanmıştır (EK-3).

Bu veriler dikkate alınarak, okullarımız arasında görülen ve önemli sayılabilecek bir düzeye ulaşan başarı farklılıklarının giderilmesi, dolayısıyla genel başarı oranının yükseltilmesi bakımından, yeni çalışmaların başlatılmasına gereksinim duyulmuştur.

Buna göre;

a) İlgili Yönetmeliğin değişik 18. maddesinde belirtilen "Yeterlik ve İş Başarım Düzeyinin Değerlendirilmesi" amacıyla 2000-2001 öğretim yılında yapılacak dönem sonu toplantılarında, konunun özel gündem maddesi olarak yer almasının sağlanması,

Adres : M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Milli Müdafaa Cad. No: 6/3 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 418 63 99 Fax : 425 30 94
E-posta : oyeqm@meb.gov.tr Int.Adresi : www.meb.gov.tr

10892/2001-2002

MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
VALİLİĞİ

S N	OKUL ADI	İL İLÇE	MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI			SINAVA GİREN ÖĞRENCİ SAYISI			ÜNİVERSİTEYE YERLEŞTİRİLEN ÖĞRENCİLERİN SAYISIVE ORANLARI			ÜNİVERSİTEYE YERLEŞTİRİLEN ÖĞRENCİLERDEN Ö.Y.Y.Ö.K. GİREMLERİNE YÜZDESİ (Açık Öğretim Fak. İngilizce Öğretmenliği Dahil)			ÖSS+ÖZEL YETENEK SINAVI İLE Ö.Y.Y.Ö.K. YERLEŞTİRİLEN ÖĞRENCİ SAYISI			Ö.Y.Y.Ö.K. İLK BEŞ SIRADA TERCİH EDEN VE YERLEŞTİRİLEN ÖĞRENCİ SAYISIVİ YÜZDESİ		
			K	E	T	K	E	T	%	K	E	T	%	K	E	T	Yerleşenler İçindeki %	Tercih Eden	Yerleşen	ÖYÖK İçindeki %
40	Akpınar AÖL		76	100	126	26	100	86	22	64	68,25	18	46	64	74,42	0	0	58	90,63	
42	Erzincan AÖL		5	52	57	5	52	38	3	35	66,67	5	23	28	73,68	0	0	24	85,71	
43	Apaşlıan AÖL		1	50	51	1	50	34	0	34	66,67	0	25	25	73,53	0	0	19	76,00	
44	Beşikdüzü AÖL		154	13	167	154	13	111	105	6	66,13	22	13	35	92,79	0	0	89	86,41	
45	Sivas AÖL		32	30	62	32	30	41	23	18	66,13	6	26	32	91,43	0	0	31	88,57	
46	Rekabet Kurumu Bayburt AÖL		7	46	53	7	46	35	6	29	66,04	6	26	32	91,43	0	0	42	93,75	
47	Muş AÖL		37	13	50	37	13	33	28	5	66,00	26	5	31	93,94	0	0	25	80,65	
48	Kastamonu AÖL		32	6	38	32	6	25	21	4	65,79	18	2	20	80,00	0	0	15	95,00	
49	Artvin AÖL		15	20	35	15	20	14	9	14	65,71	6	13	19	82,61	0	0	19	100,00	
50	Mehmet Reşit Güven AÖL		28	35	63	28	35	41	19	22	65,06	17	15	32	78,05	0	0	23	71,89	
51	Bitlis AÖL		4	66	70	4	66	45	3	42	64,29	3	33	36	80,00	0	0	28	77,76	
52	Düzce AÖL		55	129	184	55	129	117	32	85	63,59	26	69	95	81,20	0	0	88	71,58	
53	Anıyaya AÖL		33	46	79	33	46	49	22	27	62,03	12	17	29	59,18	0	1	22	75,96	
54	Ardıç AÖL		21	59	80	21	59	48	20	28	61,54	18	19	37	77,08	0	0	21	56,76	
55	Aksu AÖL		75	85	160	75	85	93	45	48	58,13	37	40	77	82,80	0	0	55	71,43	
56	Ahmet Hamdi Cokbayrak AÖL		5	35	40	5	35	23	1	22	57,50	1	18	19	82,61	0	0	15	78,95	
57	Kazım Karabekir AÖL		6	40	46	6	40	26	1	25	56,52	1	21	22	84,62	0	0	22	100,00	
58	Ayşe Ali AÖL		75	28	103	75	28	58	48	10	56,31	28	2	30	51,72	0	0	22	73,33	
59	Y. Selim AÖL		3	37	40	3	37	22	1	21	59,00	1	14	15	68,18	0	0	9	60,00	
60	Harisal Çakmak AÖL		10	51	61	10	50	33	4	29	55,00	4	23	27	81,82	0	0	34	81,48	
61	Milliyet AÖL		52	59	111	51	59	58	18	40	92,73	14	25	39	67,24	0	0	33	84,62	
62	Yunus Emre AÖL		13	98	112	13	99	58	9	49	51,79	9	47	51	87,93	0	0	0	0,00	
63	Keleşçe AÖL		30	115	145	31	116	76	17	59	51,70	16	48	64	84,21	0	0	44	68,75	
64	Bergelir AÖL		20	39	59	20	39	30	9	21	50,85	8	19	27	90,00	0	0	15	55,56	
65	Düzce AÖL		35	45	80	34	44	39	17	22	50,00	12	14	26	66,67	0	0	0	0,00	
66	İzmit AÖL		8	95	103	8	95	51	5	46	49,51	5	44	49	96,08	0	0	41	83,67	
67	Araklı AÖL		14	21	35	14	21	17	5	12	48,57	5	5	10	58,82	0	0	8	80,00	
68	İtme AÖL		20	13	33	20	13	16	12	4	48,48	12	3	15	93,75	0	0	14	83,33	
69	Mimar Sinan AÖL		3	65	68	3	65	32	2	30	47,06	2	24	26	81,25	0	0	18	69,23	
70	Ankara AÖL		27	23	50	27	23	23	14	9	46,00	13	4	17	73,91	1	0	17	100,00	
71	Hasanoğlu Alafürk AÖL		47	192	239	47	192	109	21	88	45,61	19	64	83	76,15	0	0	59	71,08	
72	Bolu AÖL		6	5	11	6	5	5	3	2	45,45	3	2	5	100,00	0	0	5	100,00	
73	Çankaya AÖL		14	59	73	14	59	24	5	13	32,88	5	18	23	95,63	0	0	32	100,00	
	TOPLAM		2776	3432	6208	2773	3428	4404	2022	2022	68,71	1802	1634	3436	80,53	2	1	3270	67,17	

Ek-2 Anket Formu

Sayın, Okul Müdürüm;

Elinizdeki bu Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketi, Anadolu Öğretmen Liselerinde öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve bunların içersinde okul yöneticileri ile meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin etkisini belirlemek amacıyla yönelik olarak veri toplamak üzere hazırlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda iki adet anket uygulanacaktır. Okulunuzdaki yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerine “Anket A Formu”, hazırlık ve 11. sınıf öğrencilerine “Anket B Formu” uygulanacaktır.

Bu araştırmayla ilgili anketin okulunuzda uygulanması için gerekli izin Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nden alınmıştır.

Bu Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketini okulunuzda uygulanması için göstereceğiniz ilgiden ve bu araştırmaya yaptığınız değerli katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Ahmet YILMAZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

ANKET A FORMU**Sayın Yönetici ve Meslek Bilgisi Dersleri Öğretmeni;**

Bu araştırmanın amacı, AÖL’nde öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve bunların içerisinde okul yöneticileri ile meslek bilgisi dersi öğretmenlerinin etkisini belirlemektir. Bu amaçla hazırlanan bu Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketinde iki bölüm adı altında 33 madde bulunmaktadır. Bu maddelere katılmanıza ilişkin görüşlerinizi (X) şeklinde işaretlemeniz istenmektedir. Maddeleri cevaplamanız en fazla 20 dakikanızı alabilecektir.

Cevaplarınız istatistiksel olarak genel ele alınıp değerlendirileceğinden hiç bir maddeyi boş bırakmadan objektif olarak cevaplandırılması araştırmanın bilimsel olmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmada kişisel değerlendirme yapılmayacağı için sizlerden isminizi yazmanız istenmemektedir.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

İrtibat Adresi:
Anadolu Öğretmen Lisesi
Meslek Bilgisi Dersleri Öğretmeni
AFYON
Tel: 0 272 2135600

Ahmet YILMAZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

ANKET A FORMU

BÖLÜM 1

Lütfen kişisel bilgilerinizin bulunduğu bu bölümdeki maddelere kendinize uygun gelen yere (X) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz:
 Bay Bayan
2. AÖL'ndeki göreviniz:
 Müdür Müdür Baş Yardımcısı Müdür Yardımcısı
 Meslek Bilgisi Dersleri öğretmeni
3. Şu an yöneticilikte ya da öğretmenlikteki kıdeminiz:
 0-3 Yıl 4-6 Yıl 7-9 Yıl 10-12 Yıl 13 Yıl ve Üstü

BÖLÜM 2

Lütfen kendinize uygun gelen maddeye (X) işareti koyunuz.

ANKET MADDELERİ	Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Arasına Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. AÖL'nin önemli amaçlarının birisinin öğrencilerini öğretmen olarak yetiştirmek olduğuna	☐	☐	☐	☐
2. AÖL'nde TKY (Toplam Kalite Yönetimi)'nin başarıyla uygulanabilecek olmasına	☐	☐	☐	☐
3. AÖL'nde yönetici öğretmen öğrenci arasında bütünleşme olduğuna	☐	☐	☐	☐
4. AÖL öğrencilerinin okulun sosyal imkanlarından yeterince yararlandığına	☐	☐	☐	☐
5. AÖL'nde Öğrencilerin başarısını etkileyecek düzeyde bulunan okul içi-dışı etkenlere karşı yeterli tedbir alındığına	☐	☐	☐	☐
6. AÖL Öğrencilerin yönetici ve öğretmenleri mesleki açıdan örnek aldıklarına	☐	☐	☐	☐
7. AÖL'ne öğrenci alımında yazılı test sınavı yanında mülakat da yapılması gerektiğine	☐	☐	☐	☐
8. AÖL'nde öğrencilerle ilgili olarak verilecek kararlarda öğrencilerin de görüşlerinin alınması gerektiğine	☐	☐	☐	☐
9. AÖL okul bina, bahçe ve bölümlerinin bu okula uygun olduğuna	☐	☐	☐	☐
10. AÖL öğretmen ve yönetici atamalarının sınavla yapılması gerektiğine	☐	☐	☐	☐
11. AÖL'nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan öğrencilerin yeterince yararlandığına	☐	☐	☐	☐
12. AÖL amaçlarının okuldaki uygulamalara yeterince yansıtıldığına	☐	☐	☐	☐
13. AÖL'nde meslek bilgisi derslerinin sayısının yeterli olduğuna	☐	☐	☐	☐
14. AÖL'nde derslerde kullanılan araç gereçlerin yeterli olduğuna	☐	☐	☐	☐
15. AÖL ders programının öğretmen yetiştirme	☐	☐	☐	☐

amacına uygun olduğuna

16.AÖL'nde öğrenci başarısının değerlendirilmesinde objektif ölçütler kullanıldığına	( )	( )	( )	( )
17.AÖL'nde öğretmenlerin ders anlatırken kullandıkları yöntemlerin etkili olduğuna	( )	( )	( )	( )
18. AÖL son sınıfında staj eğitimi yapılması gerektiğine	( )	( )	( )	( )
19.AÖL'nde öğrenci başarısıyla ilgili olarak yeterince veli toplantısı yapılmış olduğuna	( )	( )	( )	( )
20.AÖL'nde günün teknolojik gelişiminin uygulamalara yeterince yansıtıldığına	( )	( )	( )	( )
21. AÖL gelen öğrencilerin bu okulları gerçekten öğretmen olmak için tercih ettiklerine	( )	( )	( )	( )
22. AÖL'nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine	( )	( )	( )	( )
23. AÖL öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini başarıyla yapabileceklerine	( )	( )	( )	( )
24.AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili kitapların okulda yeterince bulundurulup öğrencilerin faydalandırılmış olduğuna	( )	( )	( )	( )
25. AÖL'nde öğrencilerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak sordukları sorulara yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinden doyurucu cevap aldıklarına	( )	( )	( )	( )
26.AÖL'nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili gelişmelerin yakından izlenip öğrencilere aktarılmış olduğuna	( )	( )	( )	( )
27.AÖL öğrencilerinin öğrenimleri sırasında öğretmenlik mesleğine yönetici ve meslek bilgisi dersleri öğretmenlerince yeterince yönlendirilmiş olduğuna	( )	( )	( )	( )
28. AÖL'nde ÖSS'na giren öğrencilerin ilk 5 tercihinin eğitim fakülteleriyle ilgili olacağına	( )	( )	( )	( )
29. AÖL'nde bulunan bölümlerin (Fen, TM, Yabancı dil vs) öğretmenlik mesleğine uygun olduğuna	( )	( )	( )	( )
30. AÖL'nden eğitim fakültelerine sınavsız geçiş yapmalarının gerektiğine	( )	( )	( )	( )

Teşekkür ederim.

ANKET B FORMU

Sayın Öğrenciler;

Bu araştırmanın amacı, AÖL’nde öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili olan faktörler ve okul yöneticileri ile meslek bilgisi dersleri öğretmenlerinin etkisini belirlemektir. Bu amaçla hazırlanan Likert tipi dört dereceli tutum ölçeği anketinde iki bölüm adı altında 40 madde bulunmaktadır. Bu maddelere katılmanıza ilişkin görüşlerinizi (X) şeklinde işaretlemeniz istenmektedir. Maddeleri cevaplamanız en fazla 25 dakikanızı alabilecektir.

Cevaplarınız istatistiksel olarak genel ele alınıp değerlendirileceğinden hiç bir maddeyi boş bırakmadan objektif olarak cevaplandırılması araştırmanın bilimsel olmasına katkı sağlayacaktır. Araştırmada kişisel değerlendirme yapılmayacağı için sizlerden isminizi yazmanız istenmemektedir.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder derslerinizde başarılar dilerim.

İrtibat Adresi:
Anadolu Öğretmen Lisesi
Meslek Bilgisi Dersleri Öğretmeni
AFYON

Tel: 0 272 2135600

Ahmet YILMAZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

ANKET B FORMU

BÖLÜM 1

Bu bölümde yer alan kişisel bilgilerinizle ilgili seçeneğe lütfen (X) işareti koyunuz.

1- Cinsiyetiniz:

Kız Erkek

2- Anadolu Öğretmen Lisesi (AÖL)'ne gelmeden önce mezun olduğunuz okul:

İlköğretim Bağımsız Ortaokul Lise Bünyesindeki Ortaokul

3- AÖL'ne gelmeden önce mezun olduğunuz okulun bulunduğu yer:

Köy İlçe İl Merkezi

4- AÖL'ne kayıt yaptırma durumunuz:

Sınavla Tercihim Doğrultusunda Asil Olarak Kayıt Yaptırdım
 Başka Bir Okulu Kazandığım Halde AÖL'ne Kayıt Yaptırdım
 Ön Kayıt Kontenjanı İle Kayıt Yaptırdım

5- Şu anda okumakta olduğunuz sınıf:

Hazırlık 11. Sınıf

BÖLÜM 2

Lütfen aşağıdaki maddelerden kendinize uygun gelen yere (X) işareti koyunuz.

ANKET MADDELERİ	Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Arasına Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.AÖL'ni tercihimde kendi isteğim etkili olmuştur	☐	☐	☐	☐
2.AÖL'ni tercihimde ailemin etkisi vardır	☐	☐	☐	☐
3.AÖL'ni tercihimde öğretmenimin etkisi olduğuna	☐	☐	☐	☐
4. AÖL'ni tercihimde çevrenin (Arkadaş, basın-yayın vs.) etkisi olduğuna	☐	☐	☐	☐
5.AÖL'nin pansiyonlu ve yatılı olmasının tercihime etki ettiğine	☐	☐	☐	☐
6.AÖL'ne geldikten sonra başka bir okula (AÖL dışında) geçmek istediğime	☐	☐	☐	☐
7.AÖL'ni öğretmenlik mesleğini seçmek amacıyla tercih ettiğime	☐	☐	☐	☐
8.AÖL'ni kazanmamda dershanenin etkisi olduğuna	☐	☐	☐	☐
9.Öğretmenlik mesleğinde hemen iş bulmanın kolay olduğuna	☐	☐	☐	☐
10.Öğretmenlik mesleğinin ekonomik durumunun bu mesleği tercihimde etkisi olduğuna	☐	☐	☐	☐
11.AÖL'nde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine örnek olduğuna	☐	☐	☐	☐
12.AÖL öğretmenlerinin öğrencilere tarafsız davranmış olduğuna	☐	☐	☐	☐
13. AÖL öğretmenlerinin güler yüzlü ve sevecen olduğuna	☐	☐	☐	☐
14. Öğretmenlik mesleğinin saygın olduğuna	☐	☐	☐	☐
15. AÖL'nin amaçlarını bildiğime	☐	☐	☐	☐

16. AÖL rehberlik servisi hizmetlerinden yeterince faydalandığıma ( ) ( ) ( ) ( )
17. AÖL’nde sosyal faaliyet alanlarının; kantin, kütüphane, spor tesisleri vs. yeterli olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
18. AÖL sınıflarındaki öğrenci sayısının kalabalık olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
19. AÖL’nde bir ders saat süresinin ve ders saat sayısının fazla olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
20. AÖL’nde bulunan bilgisayar laboratuvarından ya da bilgisayarlardan yeterince yararlandığıma ( ) ( ) ( ) ( )
21. AÖL’nde uygulanmak istenen TKY (Toplam Kalite Yönetimi)’den haberdar edildiğime ( ) ( ) ( ) ( )
22. Herhangi bir sorunumuz olduğunda çözümünü için okul yöneticilerinin yanına çekinmeden gidebileceğime ( ) ( ) ( ) ( )
23. AÖL’nde ders işlenmesi sırasında dersle ilgili görüşlerimiz öğretmenler tarafından sık sık alındığına ( ) ( ) ( ) ( )
24. Öğretmenlerle iletişim kurmakta zorlandığıma ( ) ( ) ( ) ( )
25. AÖL’nde yabancı dil dersinin başarılı bir şekilde öğretilmiş olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
26. AÖL’nde öğretmenlerin ders işlerken yeterli araç gereç kullandıklarına ( ) ( ) ( ) ( )
27. AÖL’nde meslek bilgisi ders kitaplarındaki bilgilerin yeterli olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
28. AÖL programındaki dersleri başarabileceğime ( ) ( ) ( ) ( )
29. AÖL’ne geldikten sonra aileniz ile okul yönetimi arasındaki ilişkinin yeterli olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
30. AÖL’nde öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterince panel, konferans, sempozyum gibi faaliyetlerinin yapılmakta olduğuna ( ) ( ) ( ) ( )
31. AÖL’nde öğretmenler ders anlatırken konuları öğretmenlik mesleğiyle ilgili örneklerle yeterince desteklediğine ( ) ( ) ( ) ( )
32. ÖSS’nde ilk 5 tercihimin eğitim fakültesiyle ilgili olacağına ( ) ( ) ( ) ( )
33. AÖL’nden eğitim fakültelerine sınavsız geçişin olması gerektiğine ( ) ( ) ( ) ( )
34. AÖL’nde öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri ile ilgili olarak yeterince bilgilendirildiğime ( ) ( ) ( ) ( )
35. AÖL’nin meslek lisesi statüsünde olması gerektiğine ( ) ( ) ( ) ( )

Teşekkür Ederim

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

SAYI : B.08.0.ÖEG.0.13.01.04 14/1897
KONU : Anket

27 NİSAN 2001

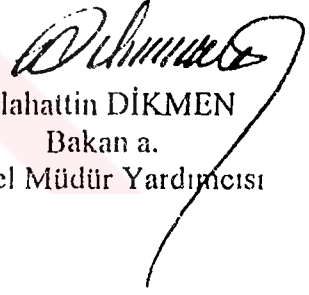
AFYON VALİLİĞİNE

İLGİ : Ahmet YILMAZ'ın 27/04/2001 tarih ve bilâ sayılı dilekçesi.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim dalı yüksek lisans öğrencisi Ahmet YILMAZ Genel Müdürlüğümüze verdiği ilgi dilekçe ile Anadolu öğretmen liselerinde anket uygulama talebinde bulunmaktadır.

Araştırmanın öğretmen geliştirme politikalarına sağlayacağı katkı düşünülerek, hazırlanacak tezin bir örneğinin Genel Müdürlüğümüze teslim edilmesi kaydıyla, adı geçen in aşağıda belirtilen Anadolu öğretmen liselerinde anket yapması uygun görülmektedir.

Gereğini rica ederim.

Selahattin DİKMEN
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

DAĞITIM :

-Afyon, Uşak, Kütahya, İzmir,
Manisa, Aydın Valiliğine

ANKET UYGULANACAK OKULLAR

1. Afyon Anadolu Öğretmen Lisesi
2. Afyon Bolvadin Mustafa Hüsnü Gemici Anadolu Öğretmen Lisesi
3. Uşak Şehit Abdulkadir Kılavuz Anadolu Öğretmen Lisesi
4. İzmir Anadolu Öğretmen Lisesi
5. Manisa Anadolu Öğretmen Lisesi
6. Kütahya Anadolu Öğretmen Lisesi
7. Aydın Germencik Ortaklar Anadolu Öğretmen Lisesi

Ek-4. Anket Analizinde Kullanılan Formüller.

$$r = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{n}$$

$$S = \sqrt{\frac{n \sum fX^2 - (\sum fX)^2}{n(n-1)}}$$

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

$$Sd = N_1 + N_2 - 2$$

Ek-5. Tablo-1. 2000/2001 Öğretim Yılı AÖL Sınıf ve Şubelere Göre Dağılımı.

S. NO	OKUL ADI	HAZIRLIK										LİSE II										LİSE III										GENEL TOPLAM				
		SUBE SAYISI		ÖĞR. SAY.		T		SUBE SAYISI		ÖĞR. SAY.		T		SUBE SAYISI		ÖĞR. SAY.		T		SUBE SAYISI		ÖĞR. SAY.		T		SUBE SAYISI		ÖĞR. SAY.		T						
		E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K					
1	Avşar Ali AÖL	2	18	62	60	20	100	120	4	37	91	128	4	30	101	131	4	30	101	131	13	105	354	459	10	173	107	280	280	280						
2	Adıyaman AÖL	2	37	25	62	39	40	78	3	55	18	73	3	83	24	98	8	83	141	224	24	248	481	24	248	481	240	730	730	730						
3	Adıyaman AÖL	2	13	28	41	28	47	78	4	35	31	66	4	24	46	70	4	24	46	70	3	36	46	82	3	36	46	82	82	82						
4	Afyon AÖL	2	14	14	28	14	12	21	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
5	Afyon/Bolvadin	2	27	34	61	9	52	104	4	57	62	118	4	44	39	78	4	44	39	78	14	123	184	415	14	123	184	293	293	293						
6	Afyon/Emirdağ	1	21	16	37	84	68	152	4	59	45	104	4	30	30	60	3	30	30	60	2	17	55	72	2	17	55	72	72	72						
7	Aksaray AÖL	2	34	46	80	28	46	74	3	18	34	52	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
8	Amasya AÖL	3	47	51	98	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
9	Hacı Mehmet Ali Yücel AÖL	2	17	55	72	124	93	218	6	124	95	218	6	98	58	156	6	98	58	156	3	354	307	661	3	354	307	661	661	661						
10	Polatlı AÖL	4	72	67	139	101	100	201	7	122	104	226	4	31	15	36	3	31	15	36	13	148	142	289	13	148	142	289	289	289						
11	Hacı Mehmet Ali Yücel AÖL	2	33	45	78	53	47	100	3	30	22	52	3	104	103	207	7	104	103	207	23	300	358	678	23	300	358	678	678	678						
12	Aksaray AÖL	3	42	58	100	79	108	185	6	79	91	170	7	4	32	45	77	4	32	45	77	15	183	235	418	15	183	235	418	418	418					
13	Oniki Eylül AÖL	4	58	80	138	69	67	136	4	54	43	97	4	50	105	155	25	50	105	155	25	308	457	763	25	308	457	763	763	763						
14	Nazilli AÖL	3	50	43	93	51	137	226	9	111	130	241	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
15	Savaştepe AÖL	4	50	43	93	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
16	Bartın AÖL	2	24	24	48	43	14	54	3	35	6	43	3	31	11	42	3	31	11	42	9	133	42	175	9	133	42	175	175	175						
17	Rekabet Kurumu Bayburt AÖL	1	27	9	36	2	87	152	6	89	82	171	4	45	45	90	17	45	45	90	17	237	251	488	17	237	251	488	488	488						
18	Bozüyük AÖL	2	28	37	65	50	50	100	4	33	49	82	4	32	45	77	13	32	45	77	13	140	188	328	13	140	188	328	328	328						
19	Bingöl AÖL	2	25	44	69	63	9	72	3	54	11	65	3	70	4	74	4	70	4	74	12	174	197	271	12	174	197	271	271	271						
20	Bilis AÖL	5	50	14	64	30	71	101	3	16	41	57	4	18	26	42	12	18	26	42	18	188	343	511	18	188	343	511	511	511						
21	Bolu AÖL	2	12	59	71	51	107	158	6	47	114	161	5	46	74	120	10	46	74	120	10	149	75	224	10	149	75	224	224	224						
22	Burdur AÖL	2	24	24	48	36	17	53	2	42	27	69	2	14	17	31	3	14	17	31	10	75	202	277	10	75	202	277	277							
23	Ahmet Hamdi Gökçevrak AÖL	1	61	30	91	32	59	91	4	23	76	99	4	62	11	73	14	62	11	73	14	263	64	347	14	263	64	347	347	347						
24	İbrahim Önal AÖL	3	76	21	97	87	17	104	4	58	15	73	4	31	39	70	13	31	39	70	13	150	150	300	13	150	150	300	300	300						
25	Gökçeada Atatürk AÖL	3	33	36	71	44	48	90	4	42	27	66	4	51	39	80	14	51	39	80	14	251	181	432	14	251	181	432	432	432						
26	Nezhat Avaz AÖL	2	44	34	78	36	54	90	2	5	12	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
27	Çorum AÖL	2	32	25	57	28	44	72	3	54	7	61	3	55	7	62	3	55	7	62	3	200	40	330	3	200	40	330	330	330						
28	Sevkiye Özal AÖL	1	11	15	26	63	52	115	5	47	41	88	4	58	58	116	6	58	58	116	6	242	590	632	6	242	590	632	632	632						
29	Ergani AÖL	2	34	45	79	59	188	257	7	23	10	33	3	13	16	29	7	13	16	29	7	80	59	139	7	80	59	139	139	139						
30	Düzce AÖL	4	54	106	160	73	68	141	5	23	48	122	5	50	30	80	18	50	30	80	18	275	183	458	18	275	183	458	458	458						
31	Düzce AÖL	1	20	17	37	24	16	40	1	23	7	20	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
32	Eğirne AÖL	3	64	42	106	82	63	145	6	85	41	127	4	50	30	80	18	50	30	80	18	272	180	432	18	272	180	432	432	432						
33	Ahmet Kabaklı AÖL	2	54	26	80	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
34	Millîyet AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
35	Nezhat Karabağ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
36	Y. Selim AÖL	3	95	13	108	86	9	95	4	78	6	84	5	92	26	118	15	92	26	118	15	351	54	405	15	351	54	405	405	405						
37	Yunus Emre AÖL	3	95	13	108	86	9	95	4	78	6	84	5	92	26	118	15	92	26	118	15	351	54	405	15	351	54	405	405	405						
38	Giresun AÖL	2	44	27	71	40	51	91	3	49	27	76	4	49	31	80	12	49	31	80	12	182	139	318	12	182	139	318	318	318						
39	Mareşal Çankaya AÖL	4	84	52	136	99	64	163	3	79	25	104	3	55	14	30	14	55	14	30	14	188	172	472	14	188	172	472	472	472						
40	Nihal Turgut Anlat AÖL	3	42	63	105	60	104	164	4	39	65	104	2	26	15	41	11	26	15	41	11	156	115	271	11	156	115	271	271	271						
41	Yahya Turan AÖL	2	39	32	71	63	41	104	4	28	27	55	2	22	125	147	4	22	125	147	4	97	457	554	4	97	457	554	554	554						
42	Murşat Emrullah AÖL	2	9	45	54	38	157	195	6	28	130	158	4	108	1	108	18	108	1	108	18	532	168	598	18	532	168	598	598	598						
43	Gönen AÖL	3	76	26	102	5	170	26	5	178	13	191	4	68	20	68	20	68	20	68	20	354	176	530	20	354	176	530	530	530						
44	75 Yıl AÖL	3	66	41	107	104	65	169	6	115	50	165	4	127	40	167	4	127	40	167	4	408	263	671	4	408	263	671	671	671						
45	Çapa AÖL	4	74	69	143	5	100	95	6	107	78	186	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
46	Bergama AÖL	2	22	48	70	16																														

S.N	OKUL ADI	Türkçe		Felsefe/Gözet		Rehberlik		Tarih		Coğrafya		Matematik		Bilgisayar		Fizik		Kimya		Biyoloji		İngilizce	
		HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM	HOON	NET ÖĞRETİM
1	AYTE AHI AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	ADANAŞEMAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	ADITYAMAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	ADYON	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	MUSTAFA NİĞAL GEMME AÖL	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	EMERSAĞ A.O.L	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	AKSARAY AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	AKSARAY AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	AMASYA AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	HASAN ALI YUCEL AÖL	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	PROĞILI AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	HASANALP ALGUNT AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	ANKARAPAZARI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	ANKARAPAZARI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	ANŞI AÖL	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	ANTALYA/ALISU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	ARTVIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	AYDIN/GEMENÇIK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	AYDIN/NEĞİLLİ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	BALIKESİR/SAVASTORE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	BARTIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	BAYBURT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	BAYBURT AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	BİNGÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	BİTLİS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	BİTLİS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	BİTLİS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	BURDUR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	BURDUR AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	ANNE HANCI GÖRÜŞME AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
43	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
48	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
49	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
53	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
54	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
57	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
58	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
59	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
61	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
67	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
68	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
69	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
75	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
76	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
77	BURSA/OLGAZ AÖL	0	0	0	0																		

Ek-7. Tablo-3. AÖL Haftalık Ders Çizelgeleri.

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ
Yabancı Dil Alanı

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Ders Saati Sayısı	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C.Ink.Tar.ve Atatürkçü.	3
	İkinci Yabancı Dil	4	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	2	Matematik	5				
			Biyoloji	2				
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bilgisi	2				
			Yabancı Dil	8				
		Beden Eğitimi	2					
TOPLAM		36		32		8		10
ALAN DERSLERİ			Eğitim Bilimine Giriş	2	Yabancı Dil	10	Yabancı Dil	10
			Psikoloji	2	Dil Bilim	2	Dil Bilim	2
			İkinci Yabancı Dil	2	İkinci Yabancı Dil	4	İkinci Yabancı Dil	4
					Eğitim Yönetimi	2	Ölçme ve Değerlendir.	2
					Eğitim Psikolojisi	2	Öğretim İske ve Yön.	2
TOPLAM			6		20		20	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Ebedî Metinler	3	Ebedî Metinler	3
					Takviyeli Yabancı Dil	4	Takviyeli Yabancı Dil	4
					Takviyeli İkinci Yab.Dil.	4	Takviyeli İkinci Yab.Dil	4
					Türkiye Coğ. (Fizikl)	3	Türkiye Beş.ve Eko.Co.	3
					Güzel Konuşma ve Yaz.	2	Osmanlı Tarihi	3
					İnsan İlişkileri	1	Sosyoloji	2
					Genel Türk Tarihi	3	Mantık	2
					Bilgisayar	2	Bilim ve Teknoloji	1
					Grupla Çalışma Tek.	2	Bilgisayar	2
					Çocuk Edebiyatı	2	Eğitim Sosyolojisi	2
						Halk Eğit. ve Top.Kalk.	2	
ALINABİLECEK DERS SAATİ SAYISI					8		6	
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
	Bilgisayar	2	Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
			İnsan İlişkileri	1	Turizm	2	Turizm	2
			Standardizasyon ve Ka.	1	Halk Bilim	2	Çevre ve İnsan	2
			Takviyeli Yabancı Dil	2	Kütüphanecilik	2	Demokrasi ve Ins.veH.	1
			Takviyeli İkinci Yab.Dil	2	Hızlı Okuma Teknikleri	1	Halk Bilim	2
			Hızlı Okuma Teknikleri	1			Kütüphanecilik	2
			Bilgisayar	2				
			Trafik Bilgisi	1				
ALINABİLECEK DERS SAATİ SAYISI	4		2		4		4	
TOPLAM		40		40		40		40
			Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

Fen Bilimleri Alanı

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Ders Saati Sayısı	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C.Ink.Tar.ve Atatürkçü.	3
	İkinci Yabancı Dil	4	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	2	Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyoloji	2				
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bilgisi	2				
			Yabancı Dil	8				
		Beden Eğitimi	2					
TOPLAM		36		32		12		14
ALAN DERSLERİ			Eğitim Bilimine Giriş	2	Biyoloji	2	Biyoloji	3
			Psikoloji	2	Fizik	4	Fizik	4
			İkinci Yabancı Dil	2	Kimya	3	Kimya	3
					Matematik	5	Matematik	5
					Geometri	2	Öğretim İske ve Yöntem.	2
					Eğitim Psikolojisi	2	İkinci Yabancı Dil	2
					İkinci Yabancı Dil	2		
TOPLAM			6		20		19	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Biyoloji Uygulamaları	2	Geometri	4
					Fizik Uygulamaları	2	Analitik Geometri	2
					Kimya Uygulamaları	2	Biyoloji Uygulamaları	2
					Analitik Geometri	2	Fizik Uygulamaları	2
					Güzel Konuşma ve Yaz.	2	Kimya Uygulamaları	2
					Grupla Çalışma Teknik.	2	Eğitim Sosyolojisi	2
					Çocuk Edebiyatı	2	Halk Eğit. ve Top.Kalk.	2
					Türk Eğitim Tarihi	2	Ölçme ve Değerlendir.	2
					Eğitim Yönetimi	2	Sosyoloji	2
					Bilgisayar	2	Mantık	2
						Bilgisayar	2	
ALINMAYAN DERS SAATİ SAYISI						6		4
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
	Bilgisayar	2	Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
			İnsan İlişkileri	1	Araştırma Teknikleri	2	Demokrasi ve İns.Hak.	1
			Standardizasyon ve Ka.	1	Bilgi Teknolojisi	2	İnsan İlişkileri	1
			Takvîyeli Yabancı Dil	2	Çevre ve İnsan	2	Jeoloji	2
			Takvîyeli İkinci Yab.Dil	2	Jeoloji	2	Astronomi ve Uzay Bil.	2
			Hızlı Okuma Teknikleri	1	Astronomi ve Uzay Bil.	2	Bilgi Teknolojisi	2
			Bilgisayar	2	Bilim Tarihi	2	Takvîyeli Yabancı Dil	2
			Trafik Bilgisi	1	Takvîyeli Yabancı Dil	2	Takvîyeli İkinci Yab.Dil	2
				Takvîyeli İkinci Yab.Dil	2	Güzel Konuşma ve Yaz.	2	
ALINMAYAN DERS SAATİ SAYISI		4		2		2		3
TOPLAM		40		40		40		40
			Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ
Sosyal Bilimler Alanı

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Ders Saati Sayısı	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnk. Tar. ve Atatürkçü.	3
	İkinci Yabancı Dil	4	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	2	Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyoloji	2				
			Fizik	2				
			Kımya	2				
			Sağlık Bilgisi	2				
			Yabancı Dil	8				
		Beden Eğitimi	2					
TOPLAM		36		32		12		14
ALAN DERSLERİ			Eğitim Bilimine Giriş	2	Edebî Metinler	3	Edebî Metinler	3
			Psikoloji	2	Genel Türk Tarihi	3	Osmanlı Tarihi	3
			İkinci Yabancı Dil	2	Türkiye Coğ. (Fiziki)	3	Türkiye Beş. ve Eko. Coğ.	3
					Ülkeler Coğrafyası	3	Mantık	2
					Eğitim Psikolojisi	2	Sosyoloji	2
					Eğitim Yönetimi	2	Ölçme ve Değerlendir.	2
					İkinci Yabancı Dil	2	Öğretim İke ve Yön.	2
TOPLAM			6		18		18	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Türk Edebiyatı Tarihi	2	Dil Bilim	2
					İslâm Tarihi	2	Turizm	2
					Matematik	4	Felsefe Tarihi	2
					Geometri	2	Sanat Tarihi	2
					Bilgisayar	2	Matematik	4
					Çocuk Edebiyatı	2	Geometri	2
					Türk Eğitim Tarihi	2	Türk Edebiyatı Tarihi	2
							Bilgisayar	2
						Eğitim Sosyolojisi	2	
ALPHADLEÇEK DERS SAATI SAYISI						8		4
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2						
	Müzik	2	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Bilgisayar	2	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
			Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
			İnsan İlişkileri	1	Çevre ve İnsan	2	Demokrasi ve İnsan İfa.	1
			Standardizasyon ve Ka.	1	Bilim Tarihi	2	İnsan İlişkileri	1
			Takviyeli Yabancı Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2	Bilgi Teknolojisi	2
			Takviyeli İkinci Yab. Dil	2	Takviyeli İkinci Yab. Dil	2	Kütüphanecilik	1
			Hızlı Okuma Teknikleri	1	Grupla Çalışma Teknik.	2	Takviyeli Yabancı Dil	2
			Bilgisayar	2			Takviyeli İkinci Yab. Dil	2
			Trafik Bilgisi	1			Halk Eğit. ve Top. Kalk.	2
							Güzel Konuşma ve Yaz.	2
ALPHADLEÇEK DERS SAATI SAYISI		4		2		2		3
TOPLAM		40		40		40		40
			Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ
Sanat (Resim) Alanı

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Ders Saati Sayısı	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dil ve Edebiyatı	4	Türk Dil ve Edebiyatı	4	Türk Dil ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C.İnk.Tar.ve Atatürkçö.	3
	İkinci Yabancı Dil	4	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	2	Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyooloji	2				
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bilgisi	2				
			Yabancı Dil	8				
		Beden Eğitimi	2					
TOPLAM		36		32		12		14
ALAN DERSLERİ			Eğitim Bilimine Giriş	2	Resim	6	Resim	6
			Psikoloji	2	Sanat Tarihi	2	Sanat Tarihi	2
			İkinci Yabancı Dil	2	Eğitim Yönetimi	2	Ölçme ve Değerlendir.	2
					Eğitim Psikolojisi	2	Öğretim İke ve Yön.	2
TOPLAM			6		14		14	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Matematik	2	Sanat Etkinliklerini İzle.	1
					Geometri	2	Yazı Sanatı	2
					Edebî Metinler	3	Halk Bilim	2
					Halk Döşeni Tasarımı	2	Edebî Metinler	3
					Fotoğrafi	2	Türkiye Beş.ve Eko.Co.	3
					Psikoloji	2	Matematik	2
					Türkiye Coğ. (Fiziki)	3	Osmanlı Tarihi	3
					Yazı Sanatı	2	Sosyoloji	2
					Kütüphaneliklik	1	Mantık	2
					Bilgisayar	2	Bilgisayar	2
					Genel Türk Tarihi	3	Eğitim Sosyolojisi	2
					Türk Eğitim Tarihi	2	Halk Eğit. ve Top.Kalk.	
				Çocuk Edebiyatı	2			
				Grupla Çalışma Tek.	2			
ALINMADAN ÖCEK DERS SAATI SAYISI						12		8
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Müzik	2	Müzik	2
	Müzik	2	Müzik	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	Bilgisayar	2	Çevre ve İnsan	2	Bilgi Teknolojisi	2	Güzel Konuşma ve Yaz.	2
			İnsan İlişkileri	1	Turizm	2	Ülkeler Coğrafyası	3
			Standardizasyon ve Ka.	1	İnsan İlişkileri	1	Demokrasi ve İns.Hak.	1
			Takviyeli Yabancı Dil	2	Hızlı Okuma Teknikleri	1	Turizm	2
			Takviyeli İkinci Yab.Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2
			Hızlı Okuma Teknikleri	1	Takviyeli İkinci Yab.Dil	2	Takviyeli İkinci Yab.Dil.	2
			Bilgisayar	2				
			Trafik Bilgisi	1				
ALINMADAN ÖCEK DERS SAATI SAYISI		4		2		2		4
TOPLAM		40		40		40		40
			Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ
Sanat (Müzik) Alanı

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Ders Saati Sayısı	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dil ve Edebiyatı	4	Türk Dil ve Edebiyatı	4	Türk Dil ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnk. Tar. ve Atatürkçü.	3
	İkinci Yabancı Dil	4	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	2	Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyoloji	2				
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bilgisi	2				
			Yabancı Dil	8				
ALAN DERSLERİ			Beden Eğitimi	2				
		36		32		12		14
			Eğitim Bilimine Giriş	2	Müzik	6	Müzik	6
			Psikoloji	2	Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
			İkinci Yabancı Dil	2	Eğitim Yönetimi	2	Öğretim İlke ve Yön.	2
					Eğitim Psikolojisi	2	İkinci Yabancı Dil	2
TOPLAM				6		15		13
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Müzik Tarihi	2	Müzik Tarihi	2
					Halk Bilim	2	Türkiye Beş. ve Eko.Co.	3
					Grupla Çalışma Tek.	2	Osmanlı Tarihi	3
					Edebi Sanatlar	3	Sanat Etkinlerini İzleme	2
					Psikoloji	2	Matematik	
					Türkiye Coğ. (Fizikl)	3	Sosyoloji	2
					Genel Türk Tarihi	3	Matik	2
					Matematik	2	Kütüphanecilik	1
					Kütüphanecilik	1	Bilim ve Teknoloji	1
					Bilim ve Teknoloji	1	Bilgisayar	2
					Bilgisayar	2	Eğitim Sosyolojisi	2
					Çocuk Edebiyatı	2	Halk Eğt. ve Top.Kalk.	2
					Türk Eğitim Tarihi	2	Ölçme ve Değerlendir.	2
ALINILMEK ZEK DERS SAATI SAYISI						11		9
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	Bilgisayar	2	Çevre ve İnsan	2	Çevre ve İnsan	2	Güzel Konuşma ve Yaz.	2
			İnsan İlişkileri	1	Fotoğrafı	2	Ulusal Coğrafyası	3
			Standardizasyon ve Ka.	1	Güzel Konuşma ve Yaz.	2	Demokrasi ve İns.Hak.	1
			Takvîyeli Yabancı Dil	2	Turizm	2	İnsan İlişkileri	1
			Takvîyeli İkinci Yab.Dil	2	Takvîyeli Yabancı Dil	2	Turizm	2
			Hızlı Okuma Teknikleri	1	Takvîyeli İkinci Yab.Dil	2	Takvîyeli Yabancı Dil	2
			Bilgisayar	2			Takvîyeli İkinci Yab.Dil.	2
		Trafik Bilgisi	1					
ALINILMEK ZEK DERS SAATI SAYISI		4		2		2		4
TOPLAM		40		40		40		40
			Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ
Türkçe - Matematik Alanı

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Ders Saati Sayısı	IX. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	X. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı	XI. SINIF	Haftalık Ders Saati Sayısı
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnk. Tar. ve Atatürkçü.	3
	İkinci Yabancı Dil	4	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	2	Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Biyoloji	2				
			Fizik	2				
			Kimya	2				
			Sağlık Bilgisi	2				
			Yabancı Dil	8				
		Beden Eğitimi	2					
TOPLAM		36		32		12		14
ALAN DERSLERİ			Eğitim Bilimine Giriş	2	Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
			Psikoloji	2	Eğitim Psikolojisi	2	Türkiye Beş.ve Eko.Coğ	3
			İkinci Yabancı Dil	2	Türkiye Coğ. (Fiziki)	2	Matematik	5
					Matematik	5	Geometri	2
					Geometri	2	Ölçme ve Değerlendir.	2
					İkinci Yabancı Dil	2	Öğretim İke ve Yön.	2
TOPLAM			6		16	İkinci Yabancı Dil	2	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Türk Edebiyatı Tarihi	2	Türk Edebiyatı Tarihi	2
					Analitik Geometri	2	Geometri	2
					Genel Türk Tarihi	3	Güzel Konuşma ve Yaz.	2
					Güzel Konuşma ve Yaz.	2	Hızlı Okuma Teknikleri	1
					Hızlı Okuma Teknikleri	1	Mantık	2
					Dil Bilim	2	Sosyoloji	2
					Bilgisayar	2	Osmanlı Tarihi	3
					Grupla Çalışma Tek.	2	Bilgisayar	2
					Çocuk Edebiyatı	2	Eğitim Sosyolojisi	2
					Türk Eğitim Tarihi	2	Halk Eğt. ve Top.Kalk.	2
ALINABİLECEK DERS SAATİ SAYISI					10		4	
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik		Müzik	2	Müzik	2
	Bilgisayar	2	Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
			İnsan İlişkileri	1	Bilim Tarihi	2	Demokrasi ve İnsan Ha	1
			Standardizasyon ve Ka	1	Turizm	2	Kütüphanecilik	1
			Takvîyeli Yabancı Dil	2	Bilgi Teknolojisi	2	İnsan İlişkileri	1
			Takvîyeli İkinci Yab Dil	2	Takvîyeli Yabancı Dil	2	Çevre ve İnsan	2
			Hızlı Okuma Teknikleri	1	Takvîyeli İkinci Yab.Dil	2	Hukuk	2
			Bilgisayar	2			İstatistik	2
			Trafik Bilgisi	1			Bilgi Teknolojisi	2
						Takvîyeli Yabancı Dil	2	
						Takvîyeli İkinci Yab.Dil.	2	
ALINABİLECEK DERS SAATİ SAYISI		4		2		2		3
TOPLAM		40		40		40		40

Ek-8. Tablo-4. Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Anket Maddeleri İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Madde No	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t
1	Kız	88	3.43	1.34	0.06
	Erkek	77	3.42	.75	
2	Kız	88	2.65	.96	0.26
	Erkek	77	2.61	1.04	
3	Kız	88	2.09	1.07	0.37
	Erkek	77	2.03	1.00	
4	Kız	88	2.06	1.04	1.22
	Erkek	77	1.87	.96	
5	Kız	88	1.74	1.07	2.38*
	Erkek	77	1.38	.87	
6	Kız	88	1.19	.52	1.44
	Erkek	77	1.34	.77	
7	Kız	88	2.95	1.09	2.11*
	Erkek	77	2.59	1.10	
8	Kız	88	2.26	1.12	1.68
	Erkek	77	1.96	1.17	
9	Kız	88	2.72	.94	2.61*
	Erkek	77	2.32	1.02	
10	Kız	88	1.77	.83	0.30
	Erkek	77	1.81	.90	
11	Kız	88	3.05	.98	1.50
	Erkek	77	2.81	1.06	
12	Kız	88	2.52	1.10	0.23
	Erkek	77	2.48	1.14	
13	Kız	88	2.76	1.01	0.46
	Erkek	77	2.69	.95	
14	Kız	88	3.74	.65	2.92*
	Erkek	77	3.39	.86	
15	Kız	88	3.06	1.02	0.97
	Erkek	77	2.91	.96	
16	Kız	88	2.60	1.05	0.19
	Erkek	77	2.57	1.01	
17	Kız	88	2.19	1.04	0.93
	Erkek	77	2.04	1.04	
18	Kız	88	2.08	1.17	0.11
	Erkek	77	2.06	1.20	
19	Kız	88	2.23	1.23	1.51
	Erkek	77	2.52	1.23	
20	Kız	88	1.64	1.05	1.15
	Erkek	77	1.84	1.17	
21	Kız	88	1.99	1.18	0.84
	Erkek	77	1.87	.59	

22	Kız	88	2.67	1.17	0.82
	Erkek	77	2.52	1.17	
23	Kız	88	2.86	1.04	0.07
	Erkek	77	2.87	.92	
24	Kız	88	1.97	1.07	1.73
	Erkek	77	2.27	1.14	
25	Kız	88	3.22	1.06	1.14
	Erkek	77	3.03	1.06	
26	Kız	88	2.64	.96	0.70
	Erkek	77	2.75	1.04	
27	Kız	88	2.50	1.15	0.85
	Erkek	77	2.35	1.11	
28	Kız	88	3.10	.84	0.83
	Erkek	77	3.21	.85	
29	Kız	88	3.06	.91	2.44*
	Erkek	77	2.68	1.07	
30	Kız	88	2.16	1.12	0.30
	Erkek	77	2.21	1.05	
31	Kız	88	2.65	1.03	0.31
	Erkek	77	2.70	1.04	
32	Kız	88	2.98	1.09	2.15*
	Erkek	77	2.61	1.11	
33	Kız	88	3.23	.47	2.30*
	Erkek	77	2.88	1.26	
34	Kız	88	2.43	1.00	1.63
	Erkek	77	2.18	.96	
35	Kız	88	2.49	1.26	2.26*
	Erkek	77	2.06	1.18	

*p<0.05

11. Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

ile

Madde No	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t
1	Kız	130	3.02	1.27	0.99
	Erkek	61	3.18	.92	
2	Kız	130	2.79	1.03	0.45
	Erkek	61	2.72	.99	
3	Kız	130	2.02	1.14	0.21
	Erkek	61	2.05	1.09	
4	Kız	130	2.16	1.10	1.29
	Erkek	61	1.95	1.04	
5	Kız	130	1.64	1.08	1.00
	Erkek	61	1.49	.91	
6	Kız	130	1.36	.70	0.69
	Erkek	61	1.45	.87	
7	Kız	130	2.88	1.13	1.75
	Erkek	61	2.57	1.15	
8	Kız	130	1.68	.90	0.29
	Erkek	61	1.64	.90	
9	Kız	130	2.71	1.09	0.24
	Erkek	61	2.67	1.08	
10	Kız	130	1.72	1.15	1.56
	Erkek	61	1.97	.98	
11	Kız	130	2.40	1.03	0.86
	Erkek	61	2.54	1.06	
12	Kız	130	2.03	.90	0.13
	Erkek	61	2.05	1.06	
13	Kız	130	2.32	.96	0.69
	Erkek	61	2.43	1.06	
14	Kız	130	3.55	.79	1.57
	Erkek	61	3.34	.89	
15	Kız	130	3.12	.95	2.86*
	Erkek	61	2.74	.81	
16	Kız	130	1.94	.95	0.07
	Erkek	61	1.93	.93	
17	Kız	130	1.45	.73	1.88
	Erkek	61	1.69	.87	
18	Kız	130	1.87	.99	0.32
	Erkek	61	1.92	1.00	
19	Kız	130	2.93	1.06	2.23*
	Erkek	61	2.54	1.15	
20	Kız	130	1.90	1.10	0.75
	Erkek	61	2.03	1.14	
21	Kız	130	2.05	1.16	1.53
	Erkek	61	1.80	1.01	

22	Kız	130	2.32	1.20	0.82
	Erkek	61	2.18	1.12	
23	Kız	130	2.66	.97	1.44
	Erkek	61	2.44	.99	
24	Kız	130	2.02	1.03	1.16
	Erkek	61	1.85	.91	
25	Kız	130	2.25	1.01	0.67
	Erkek	61	2.36	1.08	
26	Kız	130	1.98	.93	1.00
	Erkek	61	2.13	.98	
27	Kız	130	2.39	1.08	0.19
	Erkek	61	2.21	.93	
28	Kız	130	3.32	.71	1.89
	Erkek	61	3.07	.91	
29	Kız	130	2.57	1.06	0.06
	Erkek	61	2.56	1.07	
30	Kız	130	2.25	1.09	1.20
	Erkek	61	2.05	1.06	
31	Kız	130	2.54	1.04	1.63
	Erkek	61	2.28	1.03	
32	Kız	130	3.20	1.12	1.68
	Erkek	61	2.89	1.23	
33	Kız	130	3.43	.96	0.78
	Erkek	61	3.31	1.01	
34	Kız	130	2.51	.97	2.29*
	Erkek	61	2.15	1.03	
35	Kız	130	2.23	1.21	0.68
	Erkek	61	2.36	1.23	

*p<0.05